

**INFORMACJA
PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA SANITARNEGO
W JAWORZNIE**

**O STANIE BEZPIECZEŃSTWA MIASTA JAWORZNA
W 2022 ROKU**

Zatwierdził:

PAŃSTWOWY POWIATOWY¹
INSPEKTOR SANITARNY
W JAWORZNIE

Bożena Wojcik

Szanowni Państwo

Państwowa Inspekcja Sanitarna została powołana, aby realizować zadania dotyczące zdrowia publicznego. Ich wykonywanie polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

Działania edukacyjne i promocyjne wspierające wykształcenie nawyków dotyczących świadomych wyborów zdrowotnych wśród obywateli pozwalają na dłuższe zachowanie sprawności zarówno fizycznej, jak i umysłowej. W myśl zasady, że lepiej zapobiegać niż leczyć, Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje wiele programów edukacyjnych, z którymi możecie się Państwo zapoznać w niniejszym opracowaniu.

Przedstawiony dokument zawiera wiele ciekawych danych statystycznych wraz z omówieniem najistotniejszych zagadnień z zakresu działalności prowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie w 2022 roku.

Spis treści

SEKCJA EPIDEMIOLOGII	8
I. Choroby zakaźne	8
1. COVID-19	9
II. Szczepienia ochronne	18
III. Higiena lecznictwa	21
1. Podmioty lecznicze stacjonarne	21
2. Podmioty lecznicze ambulatoryjne	23
IV. Zabiegi deratyzacyjne	25
SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ I ŚRODOWISKA	25
I. Stan sanitarny zakładów świadczących usługi medyczne	25
II. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	25
III. Stan sanitarny środków transportu	30
IV. Interwencje	30
V. Wnioski oraz inne informacje obrazujące stan sanitarny nadzorowanego obszaru w zakresie Higieny Komunalnej	31
VI. Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie	31
1. Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.	31
2. Nadzór sanitarny nad jakością wody ciepłej.	35
3. Nadzór sanitarny nad jakością wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli.	36
4. Nadzór sanitarny nad jakością wody w pływalniach.....	37
SEKCJA HIGIENY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	37
I. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku i jakość zdrowotna środków spożywczych	37
1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	37
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych.....	41
II. Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego	43
III. Ocena sposobu realizacji wymagań rozporządzenia „sklepikowego”	44
IV. Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami*	44
V. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	45
VI. Działania ukierunkowane problemowo	45
VII. RASFF / RAPEX	47
VIII. Nadzór nad importem/eksportem	47

IX. Nadzór nad żywnością prozdrowotną włącznie z nadzorem nad sprzedażą internetową.....	47
X. Wnioski i interwencje.....	48
XI. Podsumowanie.....	48
SEKCJA HIGIENY PRACY	49
I. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	49
1. Narażenie zawodowe pracujących	49
II. Nadzór nad chemikaliami.....	54
III. Środki zastępcze, tzw. „nowe narkotyki”	56
IV. Choroby zawodowe.....	57
V. Podsumowanie	58
HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY	60
I. Stan sanitarno-higieniczny w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dla dzieci i młodzieży	60
II. Nadzór nad placówkami oświatowo-wychowawczymi	61
1. Stan sanitarny żłobków/klubów malucha.....	61
2. Stan sanitarny przedszkoli	61
3. Stan sanitarno-techniczny szkół	62
4. Nadzór nad placówkami z pobytem dziennym, wychowania pozaszkolnego i placówkami rekreacyjnymi	65
5. Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży	65
III. Podsumowanie i wnioski	65
ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	66
I. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji	66
II. Zagadnienie polegające na uzgodnieniu przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych.....	67
III. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji.	68
IV. Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów.....	68
V. Podsumowanie pracy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego za 2022.....	70
OŚWIATA ZDROWOTNA	71
I. Zakres działań.....	71
II. Programy edukacyjne	71
1. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV	71
2. Program edukacyjny „Ars, czyli jak dbać o miłość?”	72
3. Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	72

4. Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”	72
5. Program „Klub Zdrowego Przedszkolaka”	73
6. Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”	73
7. Program „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”	73
8. Program „Znamię! Znam je?”	74
9. „Czyste Powietrze wokół nas”	74
10. „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”	74
11. Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia.....	75
12. Akcja wojewódzka Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”	75
13. „Brązowo, ale czy zdrowo?”	75
14. Akcja informacyjna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” oraz „#SzczepimySię”	76
15. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	76
16. Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego oraz zimowego.....	76
17. Profilaktyka zatruc grzybami (bezpieczne grzybobranie).....	77
18. Profilaktyka wad postawy pn. „Lekki tornister”	77
19. Akcja informacyjno-edukacyjna „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”	77
20. Akcja informacyjno – edukacyjna pt. „Wirusoochrona”	78
21. Kampania informacyjna „Wybieraj Bezpieczną żywność” #EUChooseSafeFood.....	78
III. Podsumowanie	78

SEKCJA EPIDEMIOLOGII

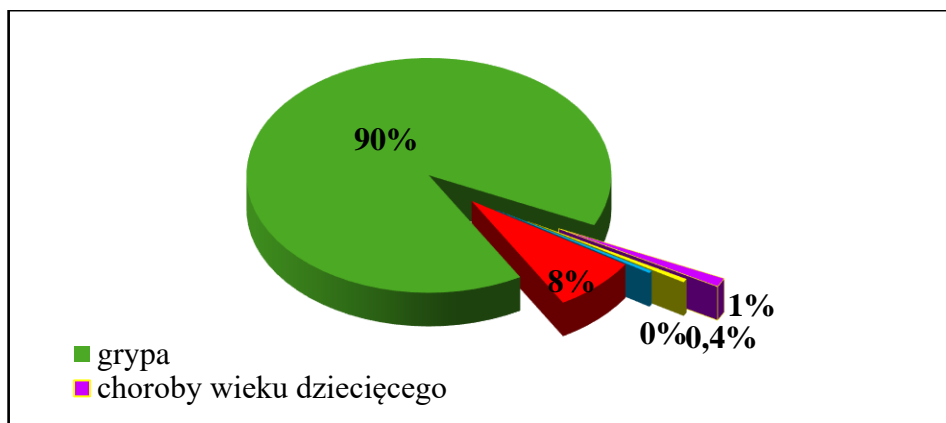
Głównym kierunkiem działania Sekcji Epidemiologii było prowadzenie działalności przeciwepidemicznej oraz nadzór w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych, w szczególności występujących ogniskowo, nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych, zapewnienie właściwych warunków przechowywania, przyjmowania, wydawania i transportu preparatów szczepionkowych.

I. Choroby zakaźne

W 2022 roku na terenie Jaworzna zarejestrowano ogółem 62702 zachorowania na choroby zakaźne, liczba ta jest o 15% większa niż w roku ubiegłym. Najwięcej przypadków stanowiły zachorowania na grypę i zakażenia grypopodobne – 56631 (90% ogółu zachorowań). Jednak to nie grypa, a pandemia zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2 zdominowała sytuację epidemiologiczną w mieście. Do końca 2022 roku na terenie nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie odnotowano 4751 przypadków zachorowań na COVID-19. Choroby wieku dziecięcego (776 przypadków) w minionym roku stanowiły niewielki odsetek ogółu zachorowań (1,2%). W tej grupie chorób najliczniejszą grupę stanowiła, analogicznie jak w roku 2021, ospa wietrzna – 768 zgłoszeń, co stanowi ponad 99% ogółu tych zachorowań. W 2022 roku 426 pacjentów, u których stwierdzono chorobę zakaźną wymagało hospitalizacji, z czego największy odsetek hospitalizacji stanowili chorzy z potwierdzonym zakażeniem wirusem SARS-CoV-2 (31%) oraz z zakażeniem jelitowym wywołanym *Clostridium difficile* – 27% ogółu hospitalizacji. W 2022 roku zarejestrowano 72 przypadki zgonów z powodu choroby zakaźnej. W 93% przyczyną zgonu było zachorowanie na COVID-19, 4% zgonów spowodowało zachorowanie na gruźlicę płuc, a 3% zmarłych stanowili chorzy z zakażeniem jelitowym wywołanym przez *C. difficile*. Przeprowadzono 5302 wywiady epidemiologiczne, z czego 4751 (tj. 90%) dotyczyło wywiadów z osobami zakażonymi wirusem SARS-CoV-2.

Mniej niż w 2021 roku notowano przypadków: zakażeń SARS-CoV-2, kiły i boreliozy.

Więcej niż w 2021 roku stwierdzono przypadków: ospy, bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile*, wirusowych zakażeń jelitowych, biegunek i zapalenie żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, płonicy, WZW B, WZW C, świnki, gruźlicy oraz krztuśca. **Na podobnym poziomie jak w roku 2021** utrzymywała się liczba zachorowań na giardiozę, różę oraz rzeżączkę. **Nie zarejestrowano:** zachorowań na Salmonellozę, różyczkę, odrę oraz WZW A. W związku z trwającym, od 2020 roku, stanem pandemii zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2, liczba zachorowań na inne choroby zakaźne, raportowane przez PSSE w sprawozdaniach MZ-56, może być niedoszacowana w porównaniu z rzeczywistą liczbą przypadków. Na fakt (podobnie jak w latach 2020 i 2021) ten złożyło się kilka czynników m.in.: funkcjonowanie placówek POZ w trybie teleporad, mniejsza liczba pacjentów zgłaszających się do lekarza, mniejsza liczba rozpoznawanych przez lekarzy zakażeń, mniejsza liczba zlecanych przez lekarzy badań diagnostycznych a także brak możliwości opracowania (a co za tym idzie wykazania w sprawozdaniu MZ-56) przez PSSE wszystkich zgłoszonych zachorowań.

Wykres 1. Rozkład zachorowań na choroby zakaźne w 2022 roku w Jaworznie.

1. COVID-19

Trwający od marca 2020 roku na terytorium Polski stan epidemii zakażeń wirusem SARS-CoV-2, zdeterminował działania Sekcji Epidemiologii w zakresie nadzoru nad chorobami zakaźnymi. Zakażenia wirusem SARS-CoV-2, wywołujące chorobę COVID-19 miały decydujący wpływ na sytuację epidemiologiczną na terenie Jaworzna w 2022 roku, mimo iż liczba zachorowań w porównaniu z rokiem 2021 spadła o 35%. W minionym roku w Jaworznie zarejestrowano 4751 przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2. Wyraźnie dało się zauważyć dwa szczyty zachorowań:

- ✓ falę zimowo-wiosenną, w trakcie której zarejestrowano 3985 przypadków (tj. 83% ogółu zachorowań) i która przypadła na 1 kwartał 2022 roku. Miesiącem o największej liczbie zachorowań był styczeń, w którym odnotowano 1881 przypadków;

- ✓ falę letnio-jesienną, w trakcie której wystąpiło 568 zachorowań (tj. 12% wszystkich odnotowanych zakażeń) i przypadła ona na III kwartał 2022 roku. Miesiącem o największej liczbie zachorowań podczas trwania tej fali był sierpień, w którym zarejestrowano 243 przypadki zakażeń SARS-CoV-2. W skali całego roku miesiącem o największej odnotowanej liczbie zakażeń był styczeń – 1881 przypadków, co stanowi 39% wszystkich zachorowań. W II kwartale 2022 roku zaobserwowano wyraźny spadek liczby zachorowań. Miesiącem o najmniejszej liczbie odnotowanych przypadków był czerwiec – 13 zakażeń. Rozkład zachorowań ze względu na płeć przedstawiał się następująco: 56% zakażonych (tj. 2660 przypadków) stanowiły kobiety, w 44% (tj. 2091 przypadków) zachorowania dotyczyły mężczyzn. Podobnie jak w roku 2021 chorowały głównie osoby dorosłe – 85% wszystkich zakażeń, dzieci i młodzież do 18 roku życia stanowiły 15% chorych, tj. 738 przypadków wszystkich zidentyfikowanych zakażeń. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba chorujących dzieci i młodzieży wzrosła o 6%. W związku z zakażeniem 132 pacjentów wymagało hospitalizacji, co stanowi 2,7% ogółu zachorowań. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba hospitalizacji zmniejszyła się o 0,8%. Wskaźnik zapadalności (na 100 tys. mieszkańców) dla Jaworzna wyniósł 5666,940 i był niższy niż dla Polski (6140,39). Przebieg choroby był zróżnicowany: od bezobjawowego nosicielstwa, poprzez lekkie objawy, aż do stanu ciężkiego. W zdecydowanej większości przypadków pacjenci manifestowali objawy grypopodobne (tj. gorączka, dreszcze, bóle mięśni, rozbiecie, ogólne osłabienie, ból głowy, ból gardła) o lekkim i średnim przebiegu. Odnotowano również 67 zgonów, w których jedną z przyczyn było zakażenie wirusem SARS-CoV-2. Współczynnik śmiertelności liczony jako

iloraz liczby zgonów do liczby zachorowań wyniósł dla Jaworzna 0,01 i był niższy niż w roku poprzednim. Ze względu na płeć liczba zgonów rozłożyła się następująco: zmarły 33 kobiety i 31 mężczyzn. Struktura wiekowa osób zmarłych przedstawia się następująco:

- 60 zmarłych (tj. 89 %) to osoby powyżej 60 roku życia,
- 4 zmarłych (tj. 5,9 %) to osoby w przedziale wiekowym 50-59 lat,
- 1 osoba (tj.1,5%) to osoby w przedziale wiekowym 40-49 lat,
- 2 osoby (tj.2,9 %) to osoby w przedziale wiekowym 30-39 lat.

W zdecydowanej większości tj. w 61 przypadkach (91% wszystkich zgonów) osoby zmarłe były dodatkowo obciążone chorobami współistniejącymi. Zachorowania na COVID-19, analogicznie jak w latach ubiegłych, występowały zarówno sporadycznie, jak i w ogniskach. W 2022 roku, podobnie jak w roku 2021 dominowały zachorowania w ogniskach domowych (nie rejestrowanych przez PPIS). Rejestrowane i opracowywane przez PPIS są natomiast ogniska instytucjonalne, których w minionym roku zidentyfikowano 82 - tj. o 1 więcej niż w roku ubiegłym. Rozkład występowania tych ognisk na terenie Jaworzna przedstawia się następująco:

- 45 ognisk w placówkach nauczania i wychowania (szkoły, przedszkola);
- 16 ognisk zakażenia szpitalnego na oddziałach Szpitala Wielospecjalistycznego;
- 14 ognisk w zakładach pracy (m.in. Tauron Wydobycie, Tauron Wytwarzanie, Fudmen);
- 4 ogniska w placówce medycznej (przychodnia, SOR);
- 1 ognisko w placówkach pobytu osób starszych i niesamodzielnych (DPS);
- 1 ognisko w jednostkach MSWiA (Komenda Miejska Policji w Jaworznie);
- 1 ognisko w ośrodku opiekuńczo-wychowawczym.

W porównaniu z rokiem 2021 pandemia COVID-19 na terenie Jaworzna w roku 2022 miała łagodniejszy przebieg, o czym świadczą następujące dane:

- ✓ spadek liczby zakażeń o 35%;
- ✓ spadek liczby osób hospitalizowanych w związku z zakażeniem o 49%;
- ✓ spadek liczby zgonów o 70%.

Na poprawę sytuacji epidemiologicznej zakażeń spowodowanych wirusem SARS-Cov-2 w 2022 roku miało przede wszystkim wprowadzenie szczepień, pierwotnie dla personelu medycznego i służb szczególnie zaangażowanych w realizację zadań związanych z pandemią COVID-19 (policja, straż pożarna, wojsko) a następnie dla całej populacji. Nie bez znaczenia jest również fakt nabierania przez społeczeństwo odporności populacyjnej związanej z powszechnym krążeniem wirusa w populacji oraz dużą liczbą ozdrowieńców. W związku z normowaniem się sytuacji epidemiologicznej COVID-19 w całym kraju od 1 kwietnia została zniesiona obowiązkowa izolacja osób zakażonych. W związku z nadzorem nad zakażeniami spowodowanymi wirusem SARS-CoV-2 w 2022 roku przeprowadzono 4751 wywiadów epidemiologicznych z osobami zakażonymi oraz 82 dochodzenia epidemiologiczne przy opracowywaniu zakażeń ogniskowych.

W ramach działania Higieny Dzieci i Młodzieży sprawdzano dostosowanie placówek oświatowo-wychowawczych do aktualnych wytycznych GIS, MEN i MZ w okresie epidemii COVID-19. W związku z wystąpieniem przypadków osób chorych wśród personelu, jak i uczniów placówek wydano 163 opinie dotyczące wprowadzenia nauczania hybrydowego lub zdalnego w placówkach szkolnych i przedszkolnych w okresie pandemii COVID-19.

Przeprowadzono także 24 konsultacje dotyczące analizy i akceptacji wewnętrznych procedur bezpieczeństwa dla placówek oświatowo-wychowawczych na terenie miasta oraz przeprowadzono 24 kontrole sanitarne w placówkach szkolnych i przedszkolnych oraz żłobkach i klubach malucha. Kontrole wykazały wysoki stopień przygotowania placówek do funkcjonowania w okresie pandemii COVID-19. Dyrektorzy poszczególnych placówek aktualizowali na bieżąco oraz upowszechniali wewnętrzny regulamin i procedury funkcjonowania placówki w czasie pandemii, z uwzględnieniem specyfiki swojego obiektu. We wszystkich placówkach dostosowano obiekty do zaleceń i instrukcji zawartych w procedurach. Placówki oświatowo-wychowawcze posiadały również wystarczające zapasy odpowiednich środków do mycia i dezynfekcji powierzchni oraz do mycia i dezynfekcji rąk, powszechnie je stosowały i udostępniały personelowi, uczniom i rodzicom. Zapewniono taką organizację pracy i jej koordynację, która umożliwiła zachowanie dystansu między osobami przebywającymi na terenie szkoły i ograniczyła gromadzenie się uczniów na terenie szkoły. We wszystkich placówkach przygotowano również procedury wewnętrzne korzystania ze świetlicy szkolnej oraz z biblioteki szkolnej. Przy organizacji żywienia w kontrolowanych placówkach obok warunków higienicznych wymaganych przepisami prawa odnoszących się do funkcjonowania żywienia zbiorowego, wprowadzono dodatkowo zasady szczególnej ostrożności podczas przygotowywania, wydawania oraz spożywania posiłków w okresie trwania pandemii COVID-19. We wszystkich placówkach zapewniono odpowiednie pomieszczenia izolacji dla osób wykazujących objawy zakażenia oraz w przypadkach wystąpienia zachorowania bezzwłocznie kontaktowano się ze stacją sanitarno-epidemiologiczną w celu dokonania przez nią oceny ryzyka epidemiologicznego.

Pracownicy Sekcji Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku oraz Higieny Komunalnej przy współudziale funkcjonariuszy KMP w Jaworznie kontrolowali obiekty handlowo – usługowe oraz autobusy miejskie i stacje PKP (Ciężkowice, Szczakowa) pod kątem realizowania obostrzeń COVID-19. Przeprowadzono 106 kontroli żywieniowo-covidowych oraz 125 wizytacji w obiektach żywieniowo – żywnościowych. Nie stwierdzano nieprawidłowości.

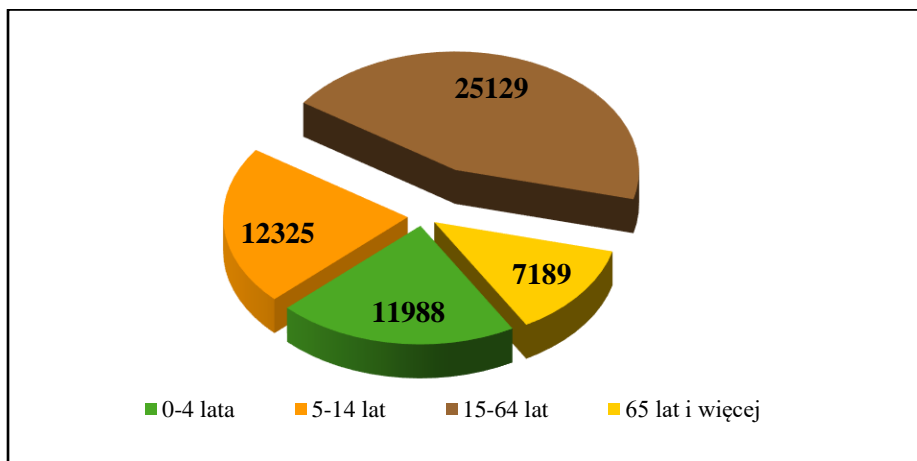
1.1 Grypa i zakażenia grypopodobne – w 2022 roku stanowiły 90% wszystkich zarejestrowanych zachorowań na choroby zakaźne. Rejestracja zachorowań na grypę i zakażenia grypopodobne odbywa się w ciągu całego roku, w oparciu o cotygodniowe meldunki o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę (MZ-55), sporządzane przez podmioty lecznicze. W meldunku zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru epidemiologicznego nad chorobami zakaźnymi w krajach UE, wykazuje się: grypę (rozpoznaną klinicznie i/lub laboratoryjnie) oraz wszystkie rozpoznane klinicznie zachorowania grypopodobne i ostre zakażenia dróg oddechowych spełniające następujące kryteria:

zachorowania grypopodobne: nagłe wystąpienie objawów oraz co najmniej jeden z następujących objawów ogólnych: gorączka lub stan podgorączkowy, złe samopoczucie, bóle głowy, bóle mięśniowe oraz co najmniej jeden z następujących objawów oddechowych: kaszel, ból gardła, duszność;

ostre zakażenia dróg oddechowych: nagłe wystąpienie objawów oraz co najmniej jeden z następujących czterech objawów oddechowych: kaszel, ból gardła, duszność, nieżyt śluzowy nosa oraz w opinii klinicysty, infekcyjny charakter choroby.

Zgodnie z powyższą definicją w Jaworznie w 2022 roku zarejestrowano 56631 przypadków grypy i zachorowań grypopodobnych, z czego 43% dotyczyło dzieci do 14 roku życia.

W porównaniu z rokiem 2021 liczba chorych wzrosła o 18%. Grypa występowała w ciągu całego roku. 22 chorych na gripę wymagało hospitalizacji, w związku z objawami ze strony układu oddechowego. Wszystkie hospitalizacje dotyczyły dzieci i młodzieży w grupie wiekowej do 14 roku życia. Biorąc pod uwagę sezonowy rozkład liczby zachorowań 24960 zachorowań, tj. 44% wszystkich zgłoszonych do PSSE przypadków odnotowano w miesiącach wrzesień - grudzień. Spadek liczby chorych przypadł na miesiące letnie lipiec i sierpień, co wskazuje na sezonowość zachorowań na gripę i zakażenia grypopodobne. W 2022 roku przeciwko grypie zaszczepiło się 2087 (o 1575 mniej niż w roku 2021) osób, co stanowi 2,5% populacji miasta. Największy odsetek zaszczepionych (tj. 44%) stanowią seniorzy powyżej 65 roku życia.

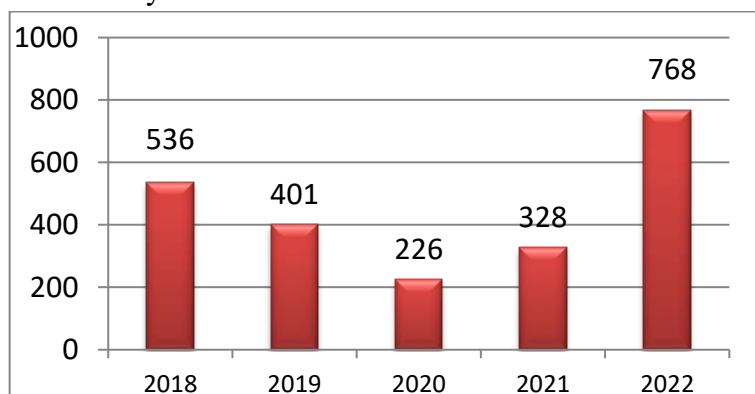
Wykres 2. Liczba zachorowań na gripę w Jaworznie w roku 2022 z podziałem na grupy wiekowe.

1.2 Choroby wieku dziecięcego

Ospa wietrzna

W 2022 roku zarejestrowano 768 przypadków zachorowań na ospę wietrzną. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba ta wzrosła o 57%. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 916,06 i był ponad dwukrotnie wyższy niż dla Polski. Rozkład zachorowań ze względu na płeć wyglądał następująco: 53% chorych (tj. 406 przypadków) stanowili mężczyźni, w 47% przypadkach (tj. 362 osoby) zachorowania dotyczyły kobiet. Żadna z chorych osób nie wymagała hospitalizacji. Najliczniejszą grupę chorych stanowiły dzieci młodsze, w przedziale od 1 do 7 roku życia, u których zarejestrowano 616 przypadków tj. 80% ogółu zachorowań na tę chorobę. Najczęściej zachorowania te rejestruje się u dzieci uczęszczających do placówek opiekuńczo wychowawczych (żłobki, przedszkola), w których przebywanie w dużym skupisku osób sprzyja transmisji wirusa. Przypadki ospy były rejestrowane w ciągu całego roku, z wyraźnym wzrostem zachorowań w miesiącach kwiecień-lipiec, kiedy odnotowano 71% (tj. 546) wszystkich zachorowań. Miesiącami o największej liczbie zachorowań były maj i czerwiec, odpowiednio 201 i 177 zachorowań. Wyraźny spadek liczby chorych (zaledwie 6 zachorowań) odnotowano w miesiącach wrzesień i październik. Szczepienia nie miały wpływu na sytuację epidemiologiczną ospy w Jaworznie. Spośród ogółu chorych tylko 6 osób było wcześniej szczepionych p/ospie, wszystkie osoby przyjęły jedną dawkę szczepionki. W Polsce dostępna jest szczepionka przeciw ospie wietrznej, zawiera ona żywy, lecz pozbawiony zjadliwości (atenuowany) szczep wirusa. Szczepieniem obowiązkowym objęte są dzieci do 12 roku życia ze wskazań medycznych i dzieci narażone na zakażenie ze względów środowiskowych (np. przebywające w domach dziecka lub uczęszczające do żłobków i klubów

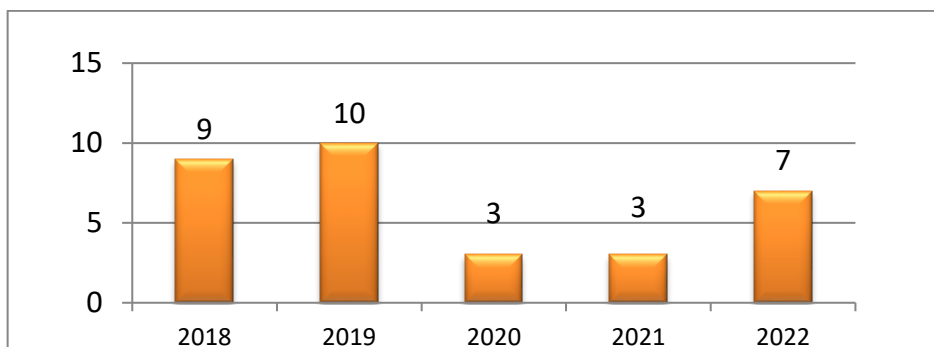
dziecięcych). Pozostałym dzieciom szczepienie jest zalecane, jednak rodzice sporadycznie sięgają po ten rodzaj profilaktyki. W 2022 roku zaszczepiło się 265 osób, z czego 71% (tj. 188 osób) w ramach szczepień obowiązkowych osób narażonych, a 77 osób (w tym 7 dorosłych) w ramach szczepień zalecanych.

Wykres 3. Liczba przypadków ospy wietrznej w latach 2018–2022 w Jaworznie.

Świnka

Zarejestrowano 7 przypadków zachorowań czyli liczba chorych była o 4 większa niż w roku 2021. Zachorowały 3 kobiety i 4 mężczyzn. Wskaźnik zapadalności wyniósł 8,35 i był ponad trzykrotnie wyższy niż dla Polski. Choroba przebiegała bez powikłań, chorzy nie wymagali hospitalizacji. Przypadki świnki rejestrowano w miesiącach od sierpnia do listopada. Wszystkie zachorowania dotyczyły grupy wiekowej do 14 roku życia. Wszystkie chore osoby były wcześniej szczepione zgodnie z obowiązującym PSO. Po wprowadzeniu obowiązkowych szczepień ochronnych przeciw odrze, śwince i różyczce dla całej populacji, obserwuje się wyraźny spadek liczby przypadków (od 2006 roku), a sytuacja epidemiologiczna tej choroby jest stabilna.

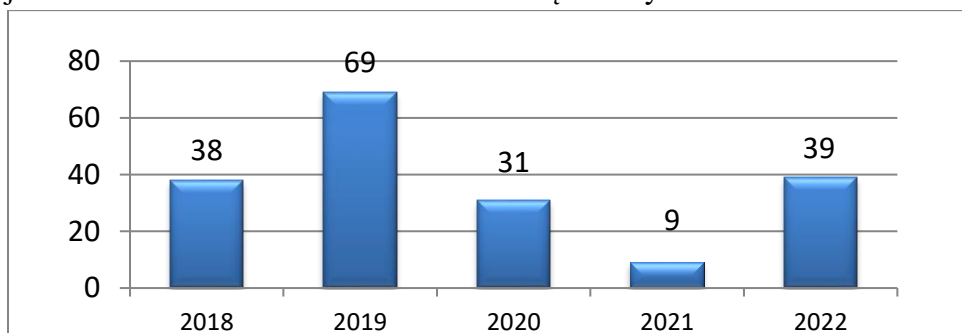

Wykres 4. Liczba przypadków świnki w latach 2018–2022 w Jaworznie

Płonica

W 2022 roku zarejestrowano 39 przypadków zachorowań na płonicę, o 30 zachorowań więcej niż w 2021 roku. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 46,5 i był o 13,4 wyższy niż dla Polski. Ze względu na płeć zachorowania rozłożyły się w następujący sposób: 56% chorych (tj. 22 osoby) stanowili mężczyźni, w 44% zachorowania dotyczyły kobiet. 3 osoby w związku z zachorowaniem były hospitalizowane. Zachorowania na płonicę były zgłaszane przez lekarzy na podstawie objawów klinicznych i przypadki te zostały zaklasyfikowane, zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru epidemiologicznego, jako „płonica możliwa”. Najliczniejszą grupę chorych stanowią dzieci przedszkolne i wczesnoszkolne, w przedziale wiekowym od 2 do 8 lat (ponad 84% ogółu zachorowań). Osoby dorosłe chorują bardzo sporadycznie,

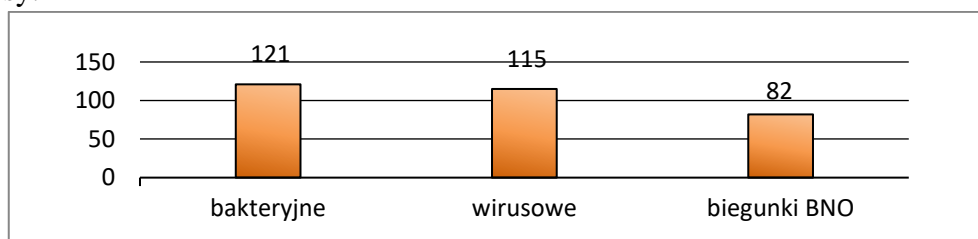
w Jaworznie w ubiegłym roku zarejestrowano 2 takie zachorowania. Zachorowania na płonicę rejestrowano w ciągu całego roku, nie odnotowano wyraźnej sezonowości zachorowań. Warto podkreślić, iż w przypadku płonicy, nie jest możliwe nabycie odporności dzięki szczepieniu. U noworodków istnieje odporność bierna, uzyskana od matki, która ustępuje pod koniec pierwszego roku życia. Odporność czynną nabywa się wraz z wiekiem poprzez częste ekspozycje na zakażenie. Powtórne zachorowania są niezwykle rzadkie.

Wykres 5. Liczba przypadków płonicy w latach 2018 - 2022 w Jaworznie

1.3 Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W 2022 roku zarejestrowano 318 zatruc i zakażeń pokarmowych, o 42% (tj. o 133 przypadki) więcej niż w roku poprzednim. 88% chorych było hospitalizowanych w związku z zakażeniem. Biegunki i zatrucia pokarmowe cały czas stanowią istotną przyczynę chorobowości u dzieci do lat dwóch, 26% wszystkich zarejestrowanych przypadków dotyczyło tej grupy wiekowej. Do zachorowań u dzieci dochodzi wyłącznie w środowisku domowym. Ze względu na czynnik etiologiczny rozkład częstości występowania zatruc i zakażeń pokarmowych przedstawiał się następująco: 38% stanowiły zakażenia bakteryjne, 36% czynnik etiologiczny nie został ustalony i zachorowania te zostały zaklasyfikowane jako bliżej nieokreślone (BNO) o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, 26% przypadków czynnikiem etiologicznym okazały się wirusy, z czego najczęściej (w 82 przypadkach) zakażenie było wywołane przez rotawirusy.

Wykres 6. Liczba przypadków zatruc i zakażeń pokarmowych w 2022 roku w Jaworznie

1.3.1 Biegunki i zapalenia żołądkowo – jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Biegunki u dzieci do lat 2 – liczba zachorowań utrzymywała się na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym, odnotowano 26 przypadków z czego 20 pacjentów (77%) wymagało hospitalizacji. Częściej do zakażenia dochodziło u chłopców, którzy stanowili 66% wszystkich chorych tj. 17 osób. W 46% (tj. u 12 pacjentów) biegunek przeprowadzono diagnostykę laboratoryjną w kierunku obecności biologicznych czynników chorobotwórczych: bakterii i/lub wirusów, która nie określiła co było czynnikiem etiologicznym zachorowania.

Biegunki u osób powyżej 2 lat - 56 zachorowania z czego 31 pacjentów (55%) wymagało hospitalizacji. Rozkład zachorowań ze względu na płeć przedstawia się następująco: zachorowało 29 kobiet, co stanowi 52% ogółu zachorowań i 27 mężczyzn. Zachorowania występowały w ciągu całego roku, spadek liczby zachorowań obserwowano w miesiącach od maja do lipca.

1.3.2 Zakażenia o etiologii wirusowej

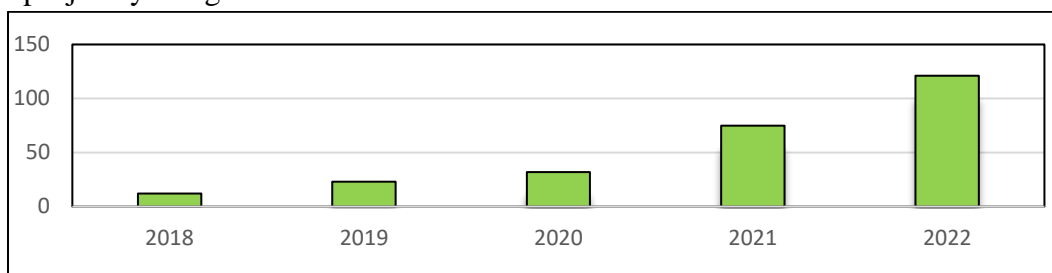
W 2022 roku zarejestrowano 115 przypadków zachorowań i liczba ta była wyższa ponad 2,5 razy niż w roku 2021. 99% pacjentów wymagało hospitalizacji w związku z zachorowaniem. 49% ogółu zakażonych stanowiły dzieci do lat 2. Czynnikiem etiologicznym w 82 przypadkach zachorowań były rotawirusy, 17 zachorowań wywołały norowirusy, a w 16 przypadkach czynnikiem zakażenia okazał się adenowirus. U małych dzieci w przebiegu choroby na ogół występują wymioty i biegunka, co może prowadzić do odwodnienia. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: zachorowało 65 (tj. 56%) mężczyzn i 50 kobiet. Zdecydowana większość zakażeń (91%) wystąpiła u dzieci w przedziale wiekowym od 0 do 5 lat, nie chorowały osoby dorosłe. Zakażenia wirusowe rejestrowano w ciągu całego roku, ze wzrostem zarejestrowanych przypadków w miesiącach styczeń-kwiecień. W Polsce dostępne są doustne szczepionki przeciwko zakażeniom wywołanym przez rotawirusy, zawierająca żywe, atenuowane szczepy wirusa. Szczepienie przeciw zakażeniom rotawirusowym w populacji ogólnej jest obowiązkowe (finansowane z budżetu Ministra Zdrowia) dla dzieci urodzonych po dniu 31 grudnia 2020 r, w latach ubiegłych szczepienia te funkcjonowały jako szczepienia zalecane. Szczepienie przeprowadza się w schemacie dwu lub trzydawkowym, co wynika z rodzaju dostępnej szczepionki. W zależności od realizowanego schematu, ukończenie pełnego cyklu szczepień zaleca się przed ukończeniem przez dziecko 16 lub 22 tygodnia życia.

1.3.3 Zakażenia o etiologii bakteryjnej

W 2022 roku zarejestrowano 121 zatruc i zakażeń jelitowych o etiologii bakteryjnej, to o 50% więcej niż w roku ubiegłym. Czynnikiem etiologicznym we wszystkich przypadkach zachorowań było *Clostridium difficile*, nie zarejestrowano żadnej salmonellozy.

Zakażenia *Clostridium difficile* – w roku 2022 zarejestrowano 40% wzrost liczby tych zakażeń w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wskaźnik zapadalności wyniósł 144,32 i był o 88,32 wyższy niż dla Polski. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: 64 zgłoszenia dotyczyły mężczyzn, 57 zarejestrowanych przypadków wystąpiło u kobiet. Zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, miesiącami o największej liczbie zarejestrowanych przypadków były: luty, marzec, październik i listopad. We wszystkich przypadkach do zachorowania dochodzi w związku z długim okresem hospitalizacji i stosowaniem u pacjentów długotrwałej antybiotykoterapii. Wzrost liczby przypadków zakażeń jelitowych wywołanych *C. difficile* w ostatnich dwóch latach wiąże się z występowaniem zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2, a co za tym idzie koniecznością dłuższej hospitalizacji, szczególnie osób starszych i obciążonych chorobami współistniejącymi. Świadczyć o tym może fakt, iż 80% wszystkich zarejestrowanych zachorowań wystąpiło u seniorów powyżej 65 roku życia. Zarejestrowano dwa zgony, w których jedną z przyczyn było zakażenie *C. difficile*. Odnotowano również 3 zakażenia w grupie dzieci i młodzieży do 19 roku życia.. Wystąpiły 2 ogniska (o jedno mniej niż w roku

2021) zakażeń spowodowanych *C. difficile*, zarejestrowane w oddziałach Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie.

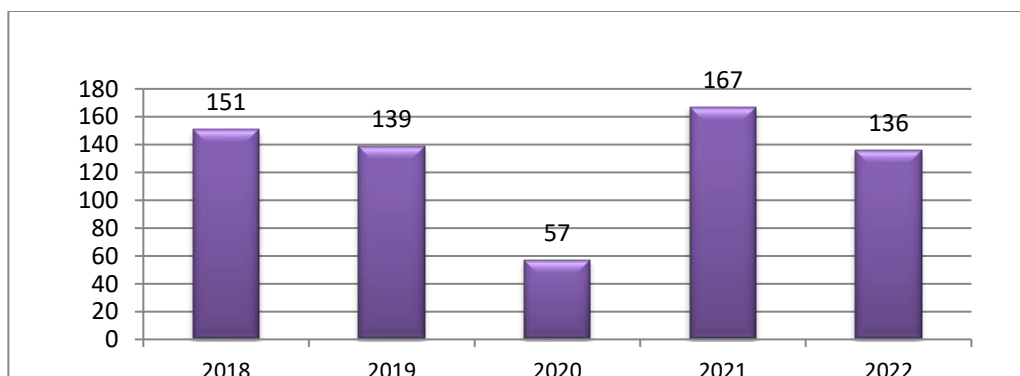

Wykres 7. Liczba przypadków zakażeń *C. difficile* w latach 2018 - 2022 w Jaworznie

1.3.4 Zatrucia środkami zastępczymi

Realizując zadania w celu ochrony zdrowia ludzkiego, w tym zagrożenia zdrowia publicznego stwarzanego przez środki zastępcze tzw. „dopalacze” prowadzono monitoring tych zatruc. W 2022 roku nie zgłoszono do PPIS w Jaworznie żadnego przypadku zatrucia środkami zastępczymi.

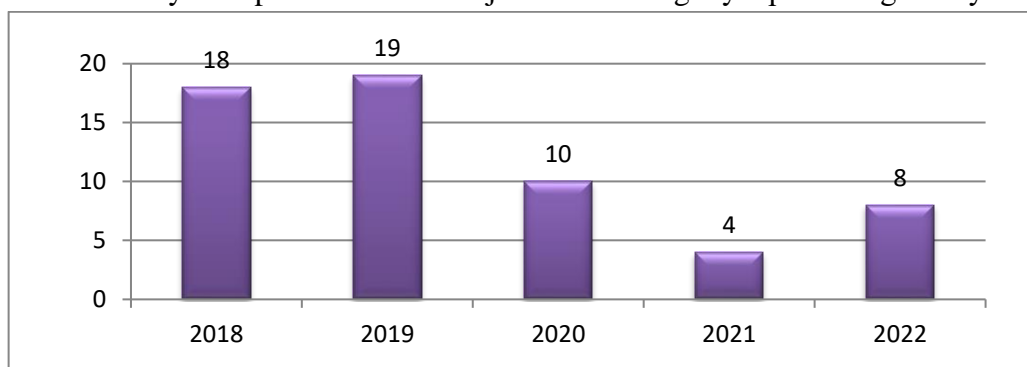
1.4 Borelioza – liczba zareportowanych przypadków w 2022 roku wyniosła 136 i była o 31 zachorowań niższa niż w roku poprzednim. Według płci zachorowania rozłożyły się w następujący sposób – w 61% przypadków choroba wystąpiła u kobiet, 39% przypadków zachorowań dotyczyło mężczyzn. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 162,2. Zachorowania odnotowywano w różnych grupach wiekowych, z czego najwięcej u osób powyżej 50 roku życia (56% zachorowań). Dzieci i młodzież do 19 roku życia stanowiły 15% wszystkich chorych. Największy odsetek chorych stanowili emeryci i renciści, 40% ogółu zachorowań. Jedynie 3 osoby w związku z zachorowaniem wymagały hospitalizacji, u wszystkich z nich w przebiegu boreliozy rozwinęło się zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych. Choroba nie wystąpiła u osób w związku z narażeniem zawodowym. Do PPIS wpłynęły również zgłoszenia zachorowań, które nie spełniły definicji przypadku boreliozy opracowanej na potrzeby nadzoru epidemiologicznego (np. brak objawów choroby, brak badań) i nie zostały one wykazane w sprawozdaniu MZ-56. Sytuacja epidemiologiczna boreliozy w Jaworznie jest stabilna, od kilku lat liczba zachorowań utrzymuje się na stałym poziomie.

Wykres 8. Liczba przypadków boreliozy w latach 2018 – 2022 w Jaworznie.

1.5 Gruźlica – odnotowano 8 przypadków, u wszystkich chorych rozwinęła się gruźlica płuc. Liczba przypadków była o 4 zachorowania wyższa niż w roku ubiegłym. Jednakże w dalszym ciągu liczba ta jest niedoszacowana. Na ten fakt wpływ miała najprawdopodobniej pandemia zakażeń wirusem SARS-CoV-2, która w znaczny sposób ograniczyła bezpośredni dostęp

pacjentów do placówek medycznych, a co za tym idzie spowodowała spadek wykrywalności i możliwości diagnozowania innych jednostek chorobowych, w tym gruźlicy. W ostatnim dziesięcioleciu to jedna z najniższych liczba przypadków gruźlicy zarejestrowana na terenie nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 9,54. Największy odsetek chorych – 75% stanowili pacjenci powyżej 50 roku życia, najczęściej obciążeni dodatkowo chorobami współistniejącymi. Zarejestrowano też jeden przypadek gruźlicy u chłopca 17 letniego. W związku z nadzorem prowadzonym nad gruźlicą PPIS w Jaworznie nawiązał kontakt z dyrekcją szkoły, której uczniem jest pacjent. W trakcie prowadzonego dochodzenia epidemiologicznego ustalono osoby ze środowiska szkolnego do objęcia nadzorem. W efekcie prowadzonych działań przebadano 31 osób z otoczenia chorego, w tym 3 współdomowników oraz 28 osób ze środowiska szkolnego. U żadnej z przebadanych osób nie potwierdzono zakażenia prątkami gruźlicy. Wszystkie zgłoszenia dotyczyły nowych zachorowań, nie zarejestrowano wznowy choroby. Wszyscy chorzy w związku z zachorowaniem byli hospitalizowani. Zarejestrowano 3 zgony z powodu gruźlicy.

Wykres 9. Liczba zachorowań na gruźlicę w latach 2018 - 2022 w Jaworznie.

1.6 Neuroinfekcje

Liczba zachorowań na neuroinfekcje w 2022 roku wyniosła 7, tj. o 4 przypadki więcej niż w roku poprzednim. Ze względu na czynnik etiologiczny zarejestrowano następujące zachorowania: 3 zapalenia opon mózgowo – rdzeniowych o etiologii wirusowej, 3 zapalenia opon mózgowo – rdzeniowych inne i nieokreślone, 1 zapalenie mózgu inne i nieokreślone. W zakażeniach pochodzenia wirusowego nie prowadzono dalszej diagnostyki, celem identyfikacji wirusa. Zachorowały 4 kobiety i 3 mężczyzn, wszystkie przypadki były hospitalizowane. Pojedyncze zachorowania rejestrowano w miesiącach maj, czerwiec, sierpień, wrzesień oraz listopad i grudzień. Dwa zachorowania dotyczyły dzieci, pozostałe przypadki wykryto u osób dorosłych w przedziale wiekowym 24 – 49 lat.

1.7 Wirusowe zapalenie wątroby – zarejestrowano:

WZW B 10 zachorowań

WZW C 5 zachorowań

W sumie zarejestrowano 15 zachorowań, liczba ta była o 10 przypadków większa niż w roku 2021. W związku z zachorowaniem pacjenci nie wymagali hospitalizacji. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się niemal identycznie: zachorowało ośmiu mężczyzn i siedem kobiet.

WZW B:

Zarejestrowano 10 przypadków przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B, zachorowań ostrych nie odnotowano. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 5,48 i był

niespełna dwukrotnie wyższy niż dla Polski (6,44). Wzrost zarejestrowanych w PSSE przypadków zachorowań jest spowodowany faktem, że w pierwszym kwartale 2022 roku napływały zgłoszenia, z datą rozpoznania w IV kwartale 2021. Opóźnienia przesyłania zgłoszeń do Inspekcji Sanitarnej wynikają z faktu trwania w tym czasie kolejnej fali pandemii COVID19, co znacznie utrudniało przesyłanie zgłoszeń na bieżąco, zarówno przez laboratoria diagnostyczne jak i poradnie chorób zakaźnych. W zdecydowanej większości przypadków przewlekłego WZW B nie da się precyzyjnie określić daty zachorowania, ponieważ przebieg choroby jest bezobjawowy i najczęściej nosicielstwo wirusa jest stwierdzane przy okazji wykonywania przez pacjenta innych badań. Na podstawie wywiadu epidemiologicznego ustalono, że do zakażenia mogło dojść w wyniku przeprowadzonych w przeszłości zabiegów przerwania ciągłości tkanek w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

WZW C:

Zarejestrowano 5 przypadków, tj. o 2 więcej niż w roku poprzednim. Zachorowało 3 mężczyzn i 2 kobiety. Chorowały osoby w przedziale wiekowym 31 – 60 lat. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 5,96 i był niższy niż zapadalność dla Polski (6,53). Nie odnotowano zachorowań ogniskowych. W przypadku wirusowych zapaleń wątroby przenoszonych drogą krwi, nie obserwujemy korelacji wzrostu zachorowań z porą roku.

1.8 Choroby przenoszone drogą płciową

W 2022 roku zgłoszono 1 zachorowanie (u mężczyzny) na kiłę, to o 4 przypadki mniej niż w roku 2021. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 1,2 i był o 4,01 niższy niż dla Polski. Zarejestrowano także 1 zachorowanie na rzeżączkę, które wystąpiło u mężczyzny. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 1,2 i był o 0,37 niższy niż dla Polski. Odnotowano również 2 przypadki zachorowania na chłamydiozę. Chorowały wyłącznie kobiety. Wskaźnik zapadalności wyniósł 2,38 i był o 0,94 wyższy niż dla Polski. Na choroby przenoszone drogą kontaktów seksualnych zachorowały osoby młode, w przedziale wiekowym od 30 do 49 lat. Żadna z chorych osób nie była hospitalizowana w związku z zachorowaniem.

II. Szczepienia ochronne

Szczepienia są najskuteczniejszym narzędziem w walce z niebezpiecznymi, często śmiertelnymi chorobami zakaźnymi zagrażającymi zdrowiu i życiu. Głównym celem szczepionki jest ochrona przed ciężkim przebiegiem choroby i powikłaniami, których nie da się przewidzieć. Po zaszczepieniu 90-95% populacji wytwarza się tzw. odporność zbiorowiskowa, która ogranicza epidemiczne rozprzestrzenianie się patogenów. Dzięki odporności zbiorowiskowej szczepienie chroni nie tylko osobę zaszczepioną, ale dodatkowo również najsłabszych, którzy nie mogą być zaszczepieni ze względu na przeciwwskazania. Szczegółowe wskazania dotyczące poszczególnych szczepień, wynikające z aktualnej sytuacji epidemiologicznej, publikowane są w formie komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego - Programie Szczepień Ochronnych na dany rok, w terminie do dnia 31 października roku poprzedzającego realizację tego programu. W 2022 roku na terenie miasta Jaworzna funkcjonowały 22 punkty szczepień przeprowadzające zarówno obowiązkowe, jak i zalecane szczepienia ochronne, z czego 4 działające w poradniach dla dorosłych (1 z nich zlikwidowany w II połowie roku) i 17 w poradniach D, gdzie opieką objętych zostało w sumie 15 744 dzieci i młodzieży do 20 roku życia. Dodatkowo przy Szpitalnym Oddziale Ratunkowym funkcjonuje 1 punkt szczepień. Realizując Program Szczepień Ochronnych w 2022 roku w ramach

szczepień obowiązkowych podanych zostało 11 679 dawek szczepionek finansowanych z budżetu państwa (zakupionych przez Ministra Zdrowia), w tym 10 006 dawek podanych w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży do 19 roku życia. Dodatkowo, w związku ze zwolnieniem przez Ministra Zdrowia z rezerwy preparatów szczepionkowych i przekazanie ich podmiotom leczniczym nieodpłatnie, w 2022 roku podano poza Programem Szczepień Ochronnych 4 dawki szczepionki przeciwko meningokokom grupy B (Bexsero) w grupie dzieci ze szczególnymi wskazaniami do szczepienia p/meningokokom. W 2022 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Jaworznie wydała do podległych punktów szczepień 12 810 ampułek/fiolek preparatów szczepionkowych. Transport i przechowywanie szczepionek odbywały się z zachowaniem łańcucha chłodniczego. W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie funkcjonuje ciągły, całodobowy monitoring temperatury w szafie chłodniczej przeznaczonej do przechowywania szczepionek. Temperatura w urządzeniu chłodniczym począwszy od dnia 01.09.2022 r. monitorowana jest przez firmę TermMed z Rudy Śląskiej, z którą Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie podpisał stosowną umowę. W listopadzie 2022 r. została zakupiona nowa szafa chłodnicza spełniająca wymagania właściwego przechowywania preparatów szczepionkowych (w temperaturze od +2°C do +8°C).

2.1 Analiza stanu zaszczepienia roczników podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym

Szczepienia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B

W 2022 roku w stosunku do roku 2021 nastąpił wzrost z 35,76% do 40,82% stopnia zaszczepienia dzieci w pierwszym roku życia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B. Poziom zaszczepienia w drugim roku życia przeciwko WZW B osiągnął 88,16%.

Szczepienia podstawowe przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* oraz *Haemophilus influenzae* typ b

Zaobserwowano również wzrost w stanie zaszczepienia dzieci w pierwszym i drugim roku życia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* i *Haemophilus influenzae* typ b, w pierwszym roku życia o ponad 6%, a w drugim roku życia o 3% w porównaniu z rokiem poprzednim. Wyszczepialność podstawowa przeciwko tym chorobom jest nadal niska z powodu wzrastającej liczby dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych, a także coraz częściej pojawiającym się przypadkom dłuższych czasowo odroczeń od przeprowadzenia szczepień, spowodowanych niestabilnym stanem zdrowia dziecka lub skierowaniem do konsultacji specjalistycznej ds. szczepień.

Szczepienia przypominające przeciwko błonicy i tężcowi, krztuścowi oraz *poliomyelitis*

Analizując podane dawki przypominające przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi oraz *poliomyelitis* zaobserwowano natomiast spadek stanu zaszczepienia w stosunku do roku 2021: o 7% w przypadku zaszczepienia pierwszą dawką przypominającą dzieci w 6 roku życia, 1% w przypadku drugiej dawki przypominającej przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia oraz 5% w przypadku zaszczepienia młodzieży w 19 roku życia trzecią dawką przypominającą przeciwko błonicy i tężcowi.

Szczepienia przeciwko *Streptococcus pneumoniae*

W 2022 roku poziom stanu zaszczepienia dzieci przeciwko zakażeniom pneumokokowym wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniósł 61,85% wyszczepienia pierwotnego

w pierwszym roku życia oraz 62,07% (o 14% więcej niż w roku 2021) stanu zaszczepienia dawką uzupełniającą w drugim roku życia.

Szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce

W 2022 roku przeciwko odrze, śwince i różyczce szczepieniem podstawowym objęto 69,12% dzieci w 2 roku życia (o 7% więcej niż w roku 2021), a w wyniku uzupełnienia brakujących szczepień z roku poprzedniego osiągnięto poziom 88,58% zaszczepienia dzieci w 3 roku życia. Natomiast dawką przypominającą przeciwko odrze, śwince i różyczce zaszczepiono 27,88% dzieci będących w 6 roku życia (spadek o prawie 5% w stosunku do roku 2021) oraz 56,11% dzieci w 10 roku życia (poziom zbliżony do roku poprzedniego).

Szczepienia przeciwko gruźlicy

Stan zaszczepienia dzieci przeciwko gruźlicy w pierwszym roku życia był porównywalny z poziomem z roku poprzedniego. W ciągu 24 godzin po urodzeniu zaszczepiono 66,11% noworodków, a szczepienia te zostały uzupełnione w ciągu roku do poziomu 96,26%. Duża liczba noworodków opuszcza oddziały szpitalne bez wykonania szczepień przeciwko gruźlicy z powodu braku zgody rodziców na szczepienia. W 2022 roku 21 dzieci pozostało bez szczepienia BCG.

Szczepienia przeciwko zakażeniom rotawirusowym

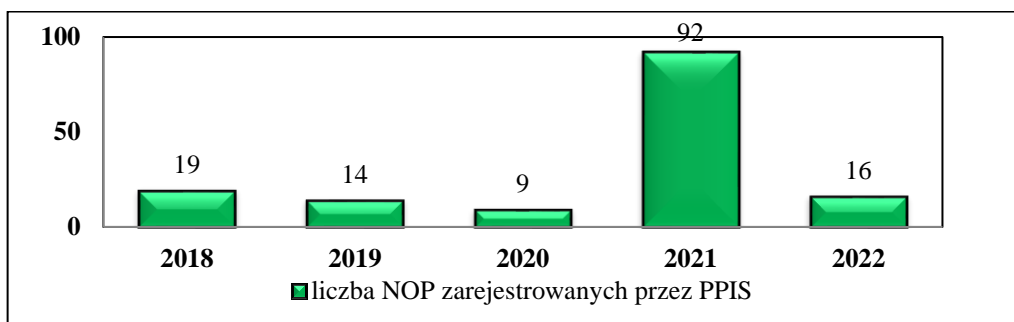
W 2022 roku pełnym cyklem podstawowym przeciwko zakażeniom rotawirusowym zaszczepiono 64,35% podlegającej populacji (o prawie 9% więcej niż w roku 2021). Natomiast stopień zaszczepienia rocznika 2021 wzrósł do poziomu 88,01%. Analizując stan zaszczepienia z lat ubiegłych, kiedy szczepienia przeciwko zakażeniom rotawirusowym były szczepieniami zalecanymi (komercyjnymi), wprowadzenie szczepień obowiązkowych spowodowało znaczny wzrost wyszczepialności przeciwko tym zakażeniom.

Stan wykonania szczepień obowiązkowych w 3 roku życia

W 3 roku życia dzieci nie posiadające przeciwwskazań zdrowotnych do szczepień ochronnych powinny mieć zakończony pełny cykl szczepień podstawowych przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis*, zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b, zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* oraz przeciwko odrze, śwince i różyczce. Stan zaszczepienia dzieci będących w 3 roku życia (rocznik 2020) jedynie w przypadku WZW B osiągnął poziom powyżej 90%, natomiast pozostałe szczepienia szacują się na poziomie około 76-80%, a w przypadku szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce 88,58%. W 2022 roku tylko 72,50% dzieci będących w 3 roku życia otrzymało wszystkie dawki szczepionek wymaganych w tym wieku przeciw wszystkim chorobom uwzględnionym w „Kalendarzu szczepień”, natomiast u 10 dzieci (1,41%) wykazano brak jakichkolwiek szczepień. W porównaniu z rokiem 2021 nastąpił niewielki wzrost stopnia wyszczepienia w tej grupie wiekowej. Nadal jednak słaba wyszczepialność spowodowana jest dużą liczbą dzieci, których rodzice nie wyrażają zgody na żadne szczepienia. W stosunku do roku poprzedniego liczba osób uchylających się od obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniom ochronnym wzrosła z 229 do 271 rodziców, z powodu braku zgody na szczepienie 272 dzieci nie posiada szczepień podstawowych (w roku 2021 było ich 220). Znaczna ilość osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych znajduje się pod wpływem ruchów antyszczepionkowych. Pogłębiający się spadek liczby zaszczepionych w populacji może doprowadzić do powrotu chorób, które dotychczas były skutecznie zwalczane.

2.2 Niepożądane odczyny poszczepienne

W 2022 roku zarejestrowano 16 niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP). Znaczna różnica w stosunku do roku 2021 spowodowana jest o wiele mniejszą ilością zgłaszanych w 2022 roku NOP po szczepieniach p/Covid-19. Stwierdzono 11 niepożądanych odczynów poszczepiennych po szczepieniu p/Covid-19 (9 NOP po preparacie szczepionkowym Comirnaty i 2 NOP po szczepionce Janssen), wśród nich 1 był zakwalifikowany jako NOP poważny (z podaniem drugiej dawki szczepionki Comirnaty powiązано zdiagnozowany ubytek słuchu u 12- letniego pacjenta), a 15 NOP było łagodnych (objawiających się głównie krótkotrwałą gorączką ok. 38°C i nasilonym odczynem w miejscu wstrzyknięcia), żadne z tych niepożądanych odczynów poszczepiennych nie wymagało hospitalizacji. Pozostałe 5 niepożądanych odczynów poszczepiennych stwierdzono głównie u dzieci po szczepionkach podawanych w ramach szczepień obowiązkowych Programu Szczepień Ochronnych – wszystkie zakwalifikowano jako łagodne, nie wymagające hospitalizacji, objawiające się głównie gorączką i nasilonym odczynem miejscowym oraz bolesnością ramienia, a w przypadku szczepionki DTP ciągłym płaczem dziecka utrzymującym się nieprzerwanie przez 3 godziny. Wszystkie stwierdzone niepożądane odczyny poszczepienne zakończyły się pełnym powrotem do zdrowia.

Wykres 10. Liczba niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP) zarejestrowanych przez PPIS w Jaworznie w latach 2018 – 2022

III. Higiena lecznictwa

1. Podmioty lecznicze stacjonarne

Na dzień 31.12.2022r. w ewidencji podmiotów leczniczych lecznictwa zamkniętego znajdowały się 2 podmioty lecznicze publiczne (SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie i Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy) oraz 2 podmioty lecznicze niepubliczne (Nefrolux i Hospicjum Homo-Homini).

1.1. SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, w tym: 1 kontrolę kompleksową, 1 kontrolę w zakresie szczepień ochronnych oraz 1 kontrolę tematyczną w związku z wystąpieniem ogniska. Podczas kontroli kompleksowej dokonano oceny stanu sanitarno - higienicznego pomieszczeń i urządzeń, przeglądu opracowanych procedur oraz stopnia ich wdrożenia, zapoznano się z protokołami kontroli wewnętrznej. Nie stwierdzono uchybień dotyczących dezynfekcji i sterylizacji jako podstawowych elementów higieny szpitalnej. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności w wydzielonych miejscach. Narzędzia wielokrotnego użytku stosowane w oddziałach, są wstępnie dezynfekowane w gabinetach zabiegowych,

a następnie transportowane w zamkniętych kontenerach do strefy brudnej Centralnej Sterylizatorni. W strefie brudnej zorganizowana jest myjnia dla kuwet i wózków przewożących materiał brudny oraz sterylne. Centralna Sterylizatornia SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie spełnia wymogi Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. 2022 poz. 402). W 2020 roku zakupiono nową stację uzdatniania wody, 2 nowe sterylizatory parowe oraz 2 nowe myjnie-dezynfekторы. Sterylizacja narzędzi przeprowadzana jest w części „czystej” Centralnej Sterylizatorni wyposażonej m. in. w 2 myjki ultradźwiękowe, przelotowe myjnie-dezynfekторы, stację uzdatniania wody, 1 stacjonarny sterylizator parowy, 1 stacjonarny sterylizator parowy przenośny, 1 sterylizator plazmowy, 3 zgrzewarki oraz 1 suszarkę. Narzędzia, materiały i sprzęt medyczny poddawane są sterylizacji przy zastosowaniu następujących opakowań ochronnych: rękawów papierowo - foliowych, rękawów włókninowo - foliowych oraz papieru krepowanego. Opakowania oznakowane są metkownicą z podaniem m. in. daty sterylizacji oraz daty przydatności do użycia. Sterylizacja poddawana jest bieżącej kontroli przy zastosowaniu testów biologicznych, chemicznych oraz ocenie parametrów fizycznych każdego procesu. Biologiczna skuteczność sterylizacji weryfikowana jest 2 razy w tygodniu w ramach kontroli wewnętrznej. Każdorazowo przeprowadzane są testy chemiczne. Parametry fizyczne są oceniane przy wykorzystaniu specjalistycznych testów oraz każdorazowo odnotowywane. Wszystkie procesy mycia, dezynfekcji i sterylizacji oraz kontroli skuteczności sterylizacji są dokumentowane. Prowadzona dokumentacja umożliwia powiązanie użytych narzędzi z konkretnym pacjentem. Zaopatrzenie Szpitala w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne - w wystarczającej ilości. Zarządzeniami Dyrektora, w Szpitalu powołane są Komitet oraz Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób czynny. W 2022 r. w szpitalu wystąpiło 19 ognisk epidemicznych: 16 związanych z wystąpieniem zachorowań wywołanych przez wirus SARS-CoV-2, 2 związane z wystąpieniem zachorowań wywołanych przez *Clostridium difficile* oraz 1 związane z wystąpieniem zachorowań wywołanych przez *Klebsiella pneumoniae* KPC. W przypadku każdego ogniska otrzymano raport końcowy z wygaszenia ogniska epidemicznego. W 2022 r. nie wydano żadnej decyzji stwierdzającej wystąpienie nieprawidłowości, wydano natomiast decyzję zmieniającą - dotyczącą przesunięcia terminu wykonania Decyzji NS/EP/4/18 z 2018 r. Mandatów nie nałożono. Szpital posiada system zarządzania jakością ISO, PN-EN ISO 9001:2015 z dnia 29.08.2011r., data ważności: 28.08.2024r.

W 2022 r. przeprowadzono zaplanowaną kontrolę w bloku żywienia oraz jakości żywienia pacjentów w szpitalu. Nie stwierdzano nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych oraz nieprawidłowości dot. żywienia pacjentów. Nie nakładano mandatów karnych.

1.2 NEFROLUX

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 1 kontrolę kompleksową. Podczas kontroli podobnie jak w przypadku SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie, dokonano oceny stanu sanitarno - higienicznego pomieszczeń i urządzeń, przeglądu opracowanych procedur oraz stopnia ich wdrożenia,

zapoznano się z protokołami kontroli wewnętrznej. Nie stwierdzono uchybień dotyczących dezynfekcji i sterylizacji jako podstawowych elementów higieny. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności w wydzielonych miejscach. Narzędzia wielokrotnego użytku stosowane w obiekcie poddawane są procesowi dekontaminacji w Centralnej Sterylizatorni zgodnie z obowiązującą między podmiotami umową. W obiekcie działa Oddział Nefrologii, Stacja Dializ oraz Poradnia Nefrologiczna. W Oddziale zlokalizowanych jest 15 łóżek, w tym 2 intensywnej opieki i 2 dializacyjne, natomiast Stacja Dializ jest wyposażona w 23 stanowiska dializacyjne rozmieszczone w 3 salach. W podmiocie leczniczym powołany jest Komitet i Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób czynny. W 2022 r. ogniska epidemiczne nie wystąpiły. Decyzji administracyjnej nie wydano, mandatów nie nałożono.

1.3. Hospicjum Homo-Homini

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 1 kontrolę kompleksową. Podczas kontroli dokonano oceny stanu sanitarno - higienicznego pomieszczeń i urządzeń, przeglądu opracowanych procedur oraz stopnia ich wdrożenia, zapoznano się z protokołami kontroli wewnętrznej. Nie stwierdzono uchybień dotyczących dezynfekcji i sterylizacji. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności w wydzielonych miejscach. Narzędzia wielokrotnego użytku w przypadku ich zastosowania są dezynfekowane, myte, suszone i pakowane w gabinecie zabiegowym Hospicjum, a następnie poddawane są procesowi sterylizacji w Centralnej Sterylizatorni SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie zgodnie z obowiązującą między podmiotami umową. W obiekcie znajduje się 10 sal z 23 łózkami, w tym 1 izolatka. W latach 2020-2021 przeprowadzono malowanie ścian w całym obiekcie. Decyzji administracyjnej nie wydano, mandatów nie nałożono.

2. Podmioty lecznicze ambulatoryjne

2.1 Zakłady Opieki Zdrowotnej

Na dzień 31.12.2022r. w ewidencji ambulatoryjnych podmiotów leczniczych znajdował się 1 podmiot leczniczy publiczny oraz 30 podmiotów leczniczych niepublicznych. W 2022 r. na terenie miasta Jaworzna objęto nadzorem epidemiologicznym 23 podmioty należące do lecznictwa ambulatoryjnego, przeprowadzając łącznie 74 kontrole sanitarne, w tym 1 kontrolę sprawdzającą. W 2 podmiotach (3 obiektach) stwierdzono nieprawidłowości. Wydano 3 decyzje administracyjne. Mandatów nie nałożono. Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone plany higieny, w których zawarte są między innymi procedury: postępowania w przypadku podejrzenia lub wystąpienia zakażenia COVID-19 u pacjentów i u personelu, higieny rąk, postępowania po ekspozycyjnego, dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania z odpadami medycznymi oraz postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności w wydzielonych

miejscach. Roztwory robocze są sporządzane i stosowane zgodnie z zaleceniami producentów. W przypadku przeprowadzania sterylizacji, skuteczność każdego procesu jest sprawdzana przy zastosowaniu chemicznych testów paskowych. Regularnie przeprowadzane są biologiczne kontrole skuteczności sterylizacji testem Sporal A. Oceniane są również parametry fizyczne procesów. Wyniki kontroli skuteczności procesów sterylizacji są dokumentowane i archiwizowane. Wśród skontrolowanych podmiotów proces sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku jest przeprowadzany wyłącznie we własnym zakresie w 10 podmiotach leczniczych przy użyciu sterylizatorów wodno - parowych. W 12 podmiotach w związku z wykonywaniem zabiegów związanych z przerwaniem ciągłości tkanek, stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowego użytku, natomiast 1 podmiot zleca sterylizację wyłącznie jako usługę zewnętrzną (umowa z Centralną Sterylizatornią SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie). Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne - w wystarczającej ilości. Podczas kontroli sanitarnych sprawdzany jest m. in. obowiązek wynikający z realizacji Ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych – art. 13 ust. 1 pkt.2 oraz ust. 2 (Dz. U. rok 2021 poz. 276 z późn. zm.). Realizację obowiązków nałożonych ww. ustawą sprawdzono we wszystkich spośród skontrolowanych podmiotów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w w/w zakresie.

2.2 Prywatne gabinety lekarskie i pielęgniarские

Na dzień 31.12.2022r. w ewidencji prywatnych gabinetów lekarskich, praktyk pielęgniarek oraz innych usługowych obiektów medycznych znajdowało się: 117 prywatnych gabinetów lekarskich; 2 praktyki pielęgniarek; 4 obiekty świadczące inne usługi medyczne.

Nadzór w 2022r. obejmował 49 indywidualnych praktyk lekarskich, 2 praktyki pielęgniarские oraz 1 podmiot świadczący inne usługi medyczne. Łącznie przeprowadzono 52 kontrole sanitarne. W 2022r. nie wydano decyzji administracyjnych w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości. Mandatów nie nałożono. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności w wydzielonych miejscach. Roztwory robocze są sporządzane i stosowane zgodnie z zaleceniami producentów. Wśród skontrolowanych podmiotów sterylizacja narzędzi wielokrotnego użytku przeprowadzana jest lokalnie, w obrębie praktyki w 22 podmiotach leczniczych. W 3 praktykach stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowy, natomiast 6 podmiotów zleca sterylizację wyłącznie jako usługę zewnętrzną. W przypadku sterylizacji we własnym zakresie, każdorazowo przeprowadzana jest wewnętrzna kontrola skuteczności sterylizacji - przy zastosowaniu chemicznych testów paskowych oraz regularnie przy zastosowaniu testów Sporal A (biologiczna kontrola skuteczności sterylizacji). Na bieżąco prowadzona jest ocena parametrów fizycznych każdego procesu. Wyniki kontroli są dokumentowane i archiwizowane. W podmiotach opracowane są m. in. procedury postępowania w przypadku podejrzenia lub wystąpienia zakażenia COVID-19 u pacjentów i u personelu, standardy higieny rąk, procedury postępowania z odpadami medycznymi, procedury dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym oraz postępowania poekspozycyjnego. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne –

w wystarczającej ilości. Realizację obowiązków nałożonych Ustawą z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych – art. 13 ust. 1 pkt.2 oraz ust. 2 (Dz. U. rok 2021 poz. 276 z późn. zm.) sprawdzono we wszystkich spośród skontrolowanych obiektów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w w/w zakresie.

IV. Zabiegi deratyzacyjne

Zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXIII/309/2020 w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Jaworzna (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2020 r. poz. 6332), w 2022 r. przeprowadzono i nadzorowano dwie powszechne akcje deratyzacyjne: wiosenną oraz jesienną. Wystosowano łącznie 68 pism do zarządców nieruchomości. W 2022 r. do PPIS w Jaworznie nie zgłoszono interwencji dotyczących obecności gryzoni w budynkach mieszkalnych i przestrzeni użyteczności publicznej.

SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ I ŚRODOWISKA

I. Stan sanitarny zakładów świadczących usługi medyczne

Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice.

Na koniec 2022 r. w ewidencji znajdowało się 16 podmiotów leczniczych ambulatoryjnych. Przeprowadzono 8 kontroli w 8 obiektach, decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Skontrolowane obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodno-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo, odbierane na podstawie umowy z firmą specjalistyczną. Odpady medyczne odbierane przez firmy specjalistyczne. Wstępne magazynowanie ww. odpadów zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 5 października 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z odpadami medycznymi. Stosowana wyłącznie bielizna jednorazowego użytku, zapas wystarczający, przechowywany w higienicznych warunkach. Zaopatrzenie w środki dezynfekcyjne i czystości w wystarczającej ilości.

Inne (ogółem, w tym pogotowia ratunkowe, pracownie protetyki stomatologii i ortodoncji) - 10 obiektów (2 poradnie leczenia paliatywnego, 6 podmiotów leczniczych stomatologicznych, 1 transport środków do przewozu chorych, stacja pogotowia ratunkowego). Skontrolowano 2 obiekty, przeprowadzono 2 kontrole. Pracownie protetyczne - skontrolowano 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę. Obiekty prowadzone przez techników protetycznych, wykonujących protezy akrylowe, naprawy protez. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono.

II. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Ustępy publiczne i ogólnodostępne – 11 obiektów, przeprowadzono 11 kontroli w 8 obiektach, 2 obiekty były nieczynne, 1 obiekt niezaplanowany do kontroli w br. sprawozdawczym. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone w pojemnikach i usuwane przez firmę specjalistyczną na podstawie zawartych umów. Obiekty w przeważającej większości dostosowane są dla osób niepełnosprawnych. Zapewnione są podstawowe środki czystości, higieny (mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy) i dezynfekcyjne w ilościach wystarczających. W obiektach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

Pływalnie kryte, odkryte i mieszane – 3 obiekty (kryta pływalnia oraz 2 baseny rehabilitacyjne wchodzące w skład innych obiektów). W roku 2022 przeprowadzono 1 kontrolę

krytej pływalni. Baseny rehabilitacyjne w bieżącym roku sprawozdawczym pozostawały wyłączone z użytkowania. Kryta pływalnia zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym i składa się z części suchej i mokrej. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy. Nieczystości płynne odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej miejskiej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo. Obiekt dostosowany jest dla osób niepełnosprawnych. Prowadzony jest proces uzdatniania i dezynfekcji wody. PPIS w Jaworznie sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody, a zarządca w ramach kontroli wewnętrznej prowadzi monitoring jakości wody basenowej. Węzły sanitarno - higieniczne wyposażone są w: dozowniki z mydłem w płynie, pojemniki na odpady i papier toaletowy oraz suszarki do rąk. Do dezynfekcji stosowane są odpowiednie środki o szerokim spektrum działania, oprócz tego stosowane są środki myjące i odtłuszczające. Punkt medyczny wyposażony jest w jednorazowe prześcieradła i rękawiczki, jałowe kompresy itp. w ilościach prawidłowych.

Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej – 4 obiekty, przeprowadzono 2 kontrole w 2 obiektach. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Działalność statutowa w skontrolowanym jednym obiekcie polega na tworzeniu warunków do współuczestnictwa ludzi starszych w życiu społecznym. Obiekty przeznaczone są na dzienny pobyt emerytów i rencistów. Natomiast w drugim obiekcie, który przeznaczony jest na dzienny pobyt osób od 18 roku życia, prowadzona jest działalność m.in. na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną. Zajęcia dla ww. osób prowadzone min. w pracowniach: plastycznej, tkacko - graficznej, krawieckiej, stolarskiej, ogrodniczo - witrażowej, ceramicznej, intrologatorskiej itp. Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo - kanalizacyjnej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane przez specjalistyczne firmy na podstawie zawartych umów. Magazyn bielizny czystej i brudnej urządzono prawidłowo. Bielizna brudna prana jest przez podmiot zewnętrzny, a dezynfekcję wyposażenia (wersalek, foteli, krzeseł itp.) przeprowadziła zewnętrzna firma specjalistyczna. Zapas środków do utrzymania bieżącej czystości oraz dezynfekcyjnych był prawidłowy. W obiektach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

Placówki zapewniające całodobową opiekę – 1 obiekt, przeprowadzono 2 kontrole sprawdzające wykonanie zarządzeń w 2 decyzjach PPIS w Jaworznie. Zarządzenia z decyzji wykonano w prolongowanym terminie, nie stwierdzano nieprawidłowości, mandatów nie nakładano. W obiekcie źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy, nieczystości płynne odprowadzane są do ekologicznej oczyszczalni ścieków, usytuowanej na posesji. Przedmiotowy obiekt składa się z 2 budynków, które zaopatrzone są w instalację wentylacji grawitacyjnej i mechanicznej oraz w klimatyzację. Odbiór odpadów zmieszanych realizowany jest na podstawie zawartej umowy. Stanowisko na ww. odpady jest urządzone prawidłowo. Bielizna czysta przechowywana jest w oddzielnym magazynie, a odzież całodzienna, wierzchnia itp. przechowywana jest w szafach, które usytuowane są w pokojach mieszkańców. Pranie brudnej bielizny odbywa się na miejscu w pralni. Stosowane środki - posiadają aktualne daty ważności. W obiekcie obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e–papierosów.

Noclegownie i domy dla bezdomnych - 2 obiekty, przeprowadzono 1 kontrolę. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nakładano. Nadal obowiązuje decyzja administracyjna dot. noclegowni z terminem realizacji do dnia 31.12.2022 r. Decyzja dotyczy wyposażenia pomieszczeń sanitarnych w pisuary, w odpowiednią ilość umywalek i natrysków oraz dostosowania pralni do obowiązujących przepisów. Strona pod koniec grudnia

2022 r. wystąpiła z wnioskiem o prolongatę terminu wykonania zarządzeń ze względu na trwający remont w placówce. W skontrolowanym obiekcie przebywają osoby bezdomne z terenu Jaworzna, które nie są pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych. Osoby otrzymują środki higieniczne w postaci mydła i papieru toaletowego. Zapewnione są według potrzeby ręczniki jednorazowe i wielorazowego użytku, szampon do włosów oraz proszek piorąco – dezynfekcyjny do prania odzieży. Obiekt podłączony jest do miejskiej sieci wodno – kanalizacyjnej. Nieczystości stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane są przez specjalistyczną firmę na podstawie zawartej umowy. Pranie brudnej bielizny i transport do pralni oraz przywóz czystej bielizny z pralni świadczy podmiot zewnętrzny na podstawie zawartej umowy. Zapasy środków czystości, dezynfekcyjnych i higieny są prawidłowe. Opracowano procedury dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia u osoby bezdomnej zakażenia pasożytniczego (świerzbowca lub wszawicy). Placówka posiada zapas środków, które mają na celu wyeliminowanie ww. zakażeń. W roku 2022 firma specjalistyczna przeprowadziła dezynfekcję pomieszczeń wraz z ich wyposażeniem (korytarzy, kuchni i pralni podręcznej oraz sal pobytu z łózkami i materacami). W obiekcie obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

Hotele - spośród 4 nadzorowanych obiektów zaplanowano i zrealizowano 2 kontrole w dwóch obiektach. Skontrolowane obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo w pojemnikach i kontenerach. Odbiór odpadów świadczy specjalistyczna firma na podstawie zawartych umów. Brudna bielizna pościelowa transportowana jest do pralni przez podmioty, które wykonują usługi pralnicze i posiadają odpowiednie zezwolenia. Obiekty posiadają wydzielone magazyny bielizny czystej i brudnej – urządzone prawidłowo. Sanitariaty ogólnodostępne zostały wydzielone osobno dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych. Wyposażone są w umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą. Zapewnione są środki higieny (mydło, ręczniki jednorazowego użytku, papier toaletowy).

Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie – 10 obiektów bez nadanej kategoryzacji, w tym 3 tylko czynne w okresie letnim. W bieżącym roku sprawozdawczym do kontroli zostało zaplanowanych 9 obiektów. W dniu 19.08.2022 r. wydano decyzję administracyjną do jednego obiektu z terminem realizacji do 30.09.2022 r., która dotyczyła min.: doprowadzenia do należytego stanu sanitarno – higienicznego uszkodzonej umywalki i odpływu w sanitariatach oraz uszkodzonych fug na powierzchniach pod natryskami – decyzję wykonano w terminie. Wszystkie skontrolowane obiekty zostały podłączone do miejskiej sieci wodociągowej. Odprowadzenie ścieków komunalnych w 2 obiektach odbywa się do zbiorników bezodpływowych, w pozostałych do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane przez specjalistyczną firmę na podstawie zawartych umów. Magazyny bielizny czystej i brudnej urządzone są prawidłowo. Bielizna brudna prana jest w pralniach zewnętrznych. W tej grupie obiektów dezynfekcję koców, materacy, poduszek itp. wyposażenia przeprowadziły specjalistyczne firmy z terenu Jaworzna. Zapas środków czystości i dezynfekcyjnych był prawidłowy. W części ww. obiektów zakwaterowano uchodźców z Ukrainy. W związku z czym przekazano ulotki informacyjne GIS dot. postępowania z żywnością w języku polskim i ukraińskim.

Zakłady fryzjerskie, Zakłady kosmetyczne, Zakłady tatuażu, Zakłady odnowy biologicznej oraz Zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna

z ww. usług – 169 obiektów, w trakcie roku sprawozdawczego liczba obiektów była zmienna, przeprowadzono 145 kontroli w 128 obiektach. Wydano 2 decyzje administracyjne. Jedną do zakładu fryzjerskiego, która dotyczyła doprowadzenia do właściwego stanu sanitarnego powierzchni mebli w obiekcie (sofy, krzesła i blatu przy stanowisku pracy) – decyzję wykonano w terminie. Drugą do gabinetu kosmetycznego, która dotyczyła zapewnienia odbioru odpadów oraz zorganizowania miejsca do poboru i wylewania wody do celów porządkowych – decyzję wykonano w terminie. Nałożono 1 mandat karny w wysokości 100,00 zł za brak bieżącej czystości w zakładzie fryzjerskim (brudne narzędzia, środek dezynfekcyjny po terminie, wanna dezynfekcyjna z resztkami włosów) - po kontroli sprawdzającej bieżący stan sanitarny dobry. Oprócz ww. wszczęto postępowanie administracyjne w stosunku do obiektu z grupy statystycznej 526 - odnowa biologiczna, gdzie podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości typu: zacieki na sufitach w sanitariacie damskim i męskim, zawilgocenie z przeciekającego sufitu w sali ćwiczeń siłowych, uszkodzenia powierzchni zmywalnych siedzisk urządzeń do ćwiczeń siłowych - postępowanie jest w toku. Wszczęto również postępowanie administracyjne w stosunku do obiektu z grupy statystycznej 527 – więcej niż jedna usługa. W trakcie kontroli w ww. obiekcie stwierdzono nieprawidłowości związane z brakiem procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, dokumentacji potwierdzającej kontrolę procesów mycia, dezynfekcji i sterylizacji wykorzystywanych narzędzi wielokrotnego użytku, dokumentów potwierdzające odbiór i zagospodarowanie odpadów oraz nieprawidłowości techniczne związane z powierzchnią wyposażenia uniemożliwiająca prawidłowe mycie i dezynfekcję - postępowanie jest w toku. Wszystkie kontrolowane w ciągu roku obiekty zaopatrzone są w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu miejskiego. W skontrolowanych obiektach nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Obiekty zaopatrzone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy oraz środki dezynfekcyjne, które posiadały aktualne daty ważności. Stosowana była bielizna jednorazowa typu: prześcieradła, peleryny i ręczniki lub bawełniana – prana poza zakładami. Narzędzia wielokrotnego użytku lub ich części, których stosowanie powodowało lub mogło spowodować naruszenie ciągłości tkanek, po każdym użyciu poddawane były dezynfekcji, myciu, suszeniu, pakowaniu i sterylizacji na miejscu lub w SP ZOZ Szpitalu Wielospecjalistycznym w Jaworznie. W obiektach tych obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

Dworce, stacje kolejowe – 1 obiekt, niezaplanowany do kontroli w br. sprawozdawczym.

Tereny rekreacyjne – 12 obiektów (plaża, parki - 6, tereny rekreacyjne - 2 i place zabaw - 3, w tym 1 wodny). Przeprowadzono 8 kontroli w 8 obiektach, pozostałe 4 nie zostały zaplanowane do kontroli w 2022 r. Decyzji administracyjnych nie wydano i mandatów nie nałożono. Skontrolowane obiekty wyposażone są w toalety ogólnodostępne, kosze na odpady, ławki, urządzenia do ćwiczeń oraz w typowe wyposażenie placów zabaw. Wykonywano badania jakości wody, a ich wyniki przedstawiano PPIS w Jaworznie. Stosowane środki do uzdatniania wody oraz do dezynfekcji powierzchni posiadały aktualne daty ważności. Wywóz odpadów komunalnych świadczyła specjalistyczna firma na podstawie zawartych umów. Na terenach placów zabaw dla dzieci obowiązuje zakaz palenia tytoniu i wprowadzania zwierząt.

Cmentarze – 10 obiektów, przeprowadzono 7 kontroli w 7 obiektach, pozostałe 3 nie zostały zaplanowane do kontroli w 2022 r. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano. Obiekty ogrodzone, ciągi pieszo - jezdne

utwardzone, zielen ma charakter izolacyjny. Oprócz miejsc grzebalnych część obiektów wyposażonych jest w kolumbaria. Odpady komunalne gromadzone i usuwane były w sposób prawidłowy. Zaplecza sanitarne wyposażone w środki dezynfekcyjne, czystości i higieny w ilościach prawidłowych. Woda bieżąca z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych.

Domy przedpogrzebowe – 2 obiekty, przeprowadzono 2 kontrole. Jeden z domów przedpogrzebowych posiada na stanie 3 środki transportu, które zostały sprawdzone podczas kontroli i wykazane w statystykach środków do przewozu zwłok. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Zakres działalności obejmuje: transport zwłok i szczątków ludzkich, przechowywanie zwłok (chłodnie ze stanowiskiem przygotowywania zwłok do pochówku), wystawianie zwłok w kaplicy, sprzedaż trumien i obsługę pogrzebów. Gospodarka odpadami prowadzona jest w sposób prawidłowy, odpady odbierane są przez firmy posiadające stosowne zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności. Stwierdzono wystarczający zapas środków czystości oraz dezynfekcyjnych. Stosowane środki dezynfekcyjne posiadają szerokie spektrum biobójcze. Opracowane są stosowne procedury dotyczące mycia i dezynfekcji pomieszczeń, wyposażenia oraz środków transportu. W obiektach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

Apteki – 32 obiekty (2 obiekty uległy likwidacji), przeprowadzono 12 kontroli w 12 obiektach. Pozostałe obiekty niezaplanowane do kontroli w 2022 r. Obiekty urządzone i wyposażone w sposób nowoczesny, posiadają podjazdy dla osób niepełnosprawnych. Prawidłowo prowadzona jest gospodarka odpadami, zapasy środków: dezynfekcyjnych, czystości i higieny są w ilości wystarczającej. Przestrzegany jest nakaz zakrywania, przy pomocy maseczki, ust i nosa w aptekach.

Obiekty sportowe -7 obiektów, przeprowadzono 7 kontroli w 4 obiektach, pozostałe nie zaplanowano do kontroli w br. sprawozdawczym. Obiekty skontrolowane są podłączone do miejskiej sieci wodociągowej. Nieczystości płynne odprowadzane były do zbiornika bezodpływowego tylko w 1 obiekcie, a w pozostałych do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Zapas środków czystości i dezynfekcyjnych - prawidłowy.

Obiekty kulturalno - widowiskowo - rozrywkowe - 8 obiektów przeprowadzono 6 kontroli w 6 obiektach, pozostałe nie zaplanowano do kontroli w br. sprawozdawczym. Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowej - kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach i usuwane przez firmę specjalistyczną na podstawie zawartych umów. Zapewnione są podstawowe środki czystości, higieny (mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy) i dezynfekcyjne w ilościach wystarczających.

Stacje paliw - 13 obiektów, przeprowadzono 8 kontroli w 8 obiektach, pozostałe nie zostały zaplanowane do kontroli w roku 2022. Obiekty wyposażone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe, suszarki do rąk oraz środki dezynfekcyjne w ilości wystarczającej. Gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona była prawidłowo. Nieczystości płynne odprowadzane były do zbiornika bezodpływowego tylko w 1 obiekcie, a w pozostałych do kanalizacji miejskiej. W wyżej wymienionych obiektach brak zlewni ścieków z autokarów.

III. Stan sanitarny środków transportu

Środki transportu do przewozu zwłok. Na terenie miasta Jaworzna znajduje się 5 firm pogrzebowych (3 zakłady pogrzebowe oraz 2 domy przedpogrzebowe), w tym 4 posiadające samochody do przewozu zwłok. W czasie 2 kontroli firm pogrzebowych sprawdzono 6 samochodów. Decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano, mandatów karnych nie nałożono. Samochody są trwale oznakowane w sposób wskazujący na ich przeznaczenie. Kabiny kierowców i przestrzeń ładunkowe oddzielone są od siebie. Posiadają zabezpieczenia przed przesuwaniem się trumny lub pojemnika na zwłoki albo szczątki ludzkie podczas przewozu. Pojazdy wewnątrz wyłożone materiałem łatwo zmywalnym, umożliwiającym mycie i dezynfekcję. Do dezynfekcji stosuje się preparaty o działaniu bakteriobójczym, grzybobójczym i wirusobójczym. Garażowanie pojazdów pod zabudowaną wiatą oraz w garażu zaopatrzone w bieżącą wodę. Środki dezynfekcyjne w wystarczającej ilości. Opracowane są instrukcje dotyczące mycia i dezynfekcji samochodów. Zapisy z przeprowadzonych zabiegów prowadzone na bieżąco.

Inne środki transportu – 1 obiekt. Przeprowadzono 1 kontrolę, decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów karnych nie nałożono. Podmiot prowadzi działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne od wytwórcy do miejsca unieszkodliwiania bez ich magazynowania. Wnętrze środka transportu w części przeznaczonej na umieszczenie odpadów wykonane z materiałów łatwo zmywalnych odpornych na działanie środków dezynfekcyjnych, kabina kierowcy odizolowana od części ładunkowej. Środek transportu myty i dezynfekowany po każdym transporcie. Zabiegi te wykonywane na terenie Zakładu Utylizacji Odpadów w Katowicach na podstawie umowy. Zapisy z przeprowadzonych zabiegów odnotowane są w rejestrze mycia komory ładunkowej, prowadzonej na bieżąco.

IV. Interwencje

W 2022 r. wpłynęły interwencje, których przedmiotem były:

- Niewłaściwy stan sanitarny posesji (nagromadzenie odpadów komunalnych, elektronicznych, wielkogabarytowych), interwencja została przekazana bez wstępnego rozpatrzenia do Prezydenta Miasta Jaworzna.
- Unoszący się na obszarze miasta odór, interwencja została przekazana bez wstępnego rozpatrzenia do WIOŚ w Katowicach.
- Nieprawidłowości podczas wykonywania zabiegu manicure w gabinecie fryzjersko-kosmetycznym. Interwencję rozpatrzono, a przeprowadzona kontrola sanitarna nie potwierdziła nieprawidłowości – interwencja niezasadna.
- Nieprawidłowości podczas wykonywania makijażu permanentnego w gabinecie kosmetycznym. Przeprowadzono kontrolę sanitarną, która nie potwierdziła nieprawidłowości- interwencja niezasadna.
- Zanieczyszczenie piwnic w budynku wielorodzinnym – interwencja telefoniczna (padle szczury). Przeprowadzono rozmowę telefoniczną z zarządcą budynku. Sprawa była już w trakcie załatwiania. Otrzymano odpowiedź, iż usługa dezynfekcji pomieszczeń piwnicznych została wykonana przez firmę specjalistyczną w dniu zgłoszenia. Ponadto zostały usunięte zalegające meble, materiały budowlane, konstrukcje drewniane pozostawione przez mieszkańców w korytarzach piwnicznych.

- Niestosowanie się do obowiązujących przepisów sanitarnych ze strony zarządcy budynku (niedziałający domofon, wizyty bezdomnych, nieporządek). Przeprowadzono kontrolę sanitarną z zarządcą budynku. Nie stwierdzono nieprawidłowości – interwencja niezasadna.
- Pozostałe pięć interwencji związanych było z jakością wody przeznaczonej do spożycia oraz wizualnej oceny jakości wody w kąpielisku. Po dokonaniu analizy przedstawionych wyników badań jakości wody wykonanych przez zarządców w ramach kontroli wewnętrznej lub w ramach bieżącego nadzoru stwierdzono bezzasadność 4 wniesionych interwencji. Woda odpowiadała wymaganiom. W przypadku jednej stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia, jednakże ze względu na utrudnione miejsce pobierania wody – tj. wypust garażowy mogło mieć to wpływ na otrzymane wyniki badań. Wykonana rekontrola badań jakości wody potwierdziła jednak jej przydatność w kranie u klienta.

V. Wnioski oraz inne informacje obrazujące stan sanitarny nadzorowanego obszaru w zakresie Higieny Komunalnej

W ramach nadzoru i wpływających zgłoszeń, pracownicy sekcji HK brali udział w kontrolach nowouruchomionych obiektów higieny komunalnej prowadzonych przez Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny. W 2022 roku wydano 6 opinii sanitarnych przed zorganizowaniem imprez masowych na podstawie obowiązku wynikającego z treści art. 25 ust. 1 pkt. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009 r. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wydano 16 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji oraz wykonywano kontrole w trakcie ich realizacji. Ponadto na wnioski Prezydenta Miasta Jaworzna wydano 7 postanowień w sprawie sprowadzenia zwłok i urn z prochami z zagranicy. W ramach współpracy z Sekcją Higieny Pracy podczas kontroli zakładów fryzjerskich i kosmetycznych informowano właścicieli o zakazie stosowania w produktach kosmetycznych substancji: pirytionian cynku oraz aldehyd 2- (4-tertbutylobenzylo) propionowy. Z uwagi na komunikat zamieszczony na stronie Głównego Inspektora Sanitarnego podczas kontroli w zakładach świadczących usługi z zakresu makijażu permanentnego i tatuażu informowano o stosowaniu wyłącznie prawidłowo oznakowanych mieszanin wykorzystywanych do ww. zabiegów w związku z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Komisji (UE) 2020/2081.

VI. Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie

1. Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi był sprawowany w 2022 r. przez PPIS w Jaworznie, podobnie jak w latach wcześniejszych, na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023 r., poz. 338) oraz art. 13 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2020 r., poz. 2028 z późn.zm.). Podstawą nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi była ocena zgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2022 r. każdorazowo oparta była na wynikach badań laboratoryjnych i uwzględniała oszacowanie ryzyka bezpieczeństwa

zdrowotnego. Konsumenci z terenu miasta Jaworzna w 2022 roku byli zaopatrywani w wodę do spożycia przez jej lokalnego producenta i dystrybutora tj. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o., z siedzibą przy ul. Św. Wojciecha 34. W ubiegłym roku produkcja wody do spożycia w przeważającej mierze została pokryta przy pomocy ujęć własnych, w ilości 4 866 112 m³/rok (tj. ok. 95 % rocznego zaopatrzenia w wodę). Dodatkowo część wody Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. zakupiły ze źródeł zewnętrznych (niżej wymienione) - w ilości 241 224 m³/rok, co stanowi ok. 5 % rocznego zaopatrzenia w wodę. Liczba mieszkańców Jaworzna zaopatrywanych w wodę w 2022 r. wyniosła ok. 88 tys. osób. Natomiast długość sieci wodociągowej z uwzględnieniem przyłączy wodociągowych wynosi ok. 833 km. Woda przeznaczona do spożycia pochodzi z pięciu ujęć podziemnych: „Galmany”, „Dobra”, „Jarosław Dąbrowski”, „Bielany” (działające wyłącznie okresowo) oraz jednego ujęcia powierzchniowego – „Piaskownia”. Woda do spożycia rozprowadzana przez wodociągową sieć rozdzielczą produkowana jest przez 5 miejskich stacji uzdatniania wody (wg ewidencji z 31.12.2022 r.), o różnej wydajności:

- SUW „Dobra”: produkcja wody - ok. 748,25 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 6 519 osoby.
- SUW „Galmany”: produkcja wody - ok. 4 285,83 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 19 953 osób.
- SUW „Jarosław Dąbrowski”: produkcja wody - ok. 767,07 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 9 054 osób.
- SUW „Bielany”: produkcja wody - ok. 131,0 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 2 412 osób.
- SUW „Piaskownia Wodociągi Jaworzno”: produkcja wody - ok. 7 399,06 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 22 054 osoby.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że funkcjonuje dodatkowo tzw. Układ Zbiorników „Warpie”, gdzie następuje głównie mieszanie wody pochodzącej z ujęcia głębinowego „Galmany” i ujęcia powierzchniowego „Piaskownia” w stosunku 50% do 50%. Tutaj również ma miejsce mieszanie wody ze Zbiorników Warpie i wody od zewnętrznego dostawcy GPW Katowice - Maczki. W sumie woda mieszana ze Zbiorników „Warpie” trafia do ok. 31 160 mieszkańców. W 2022 r. podobnie jak we wcześniejszych latach Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. nie były w stanie pokryć w 100% zapotrzebowania mieszkańców na wodę przeznaczoną do spożycia. W związku z czym część wody przeznaczonej do spożycia dla ludności miasta Jaworzna pochodzi spoza terenu i jest produkowana przez:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., 41 – 404 Mysłowice, ul. Fabryczna 10 – ilość zakupywanej wody to ok. 91 676 m³, co stanowi ok. 2 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem,
- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S. A., 40 – 026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 (Wydział Badania Wody Laboratorium Maczki ul. Wodociągi 4, 41-217 Sosnowiec) - ilość zakupywanej wody to ok. 144 285 m³ rocznie, co stanowi ok. 3 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem,
- Wodociągi Chrzanowskie Sp. z o. o., 32 – 500 Chrzanów, ul. Jagiellońska 8 – ilość zakupywanej wody to ok. 4 220 m³ rocznie, stanowi ok. < 0,1 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.

- Sosnowieckie Wodociągi S.A., 41-200 Sosnowiec, ul. Ostrogórska 43 – ilość zakupywanej wody to ok. 1 043 m³ rocznie, stanowi ok. < 0,1 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.

Na obszarze nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie funkcjonuje również stacja uzdatniania wody Zakładu Górniczego Sobieski Tauron Wydobycie S.A. zlokalizowana przy ul. Sulińskiego 2 w Jaworznie. Stacja ta uzdatnia wodę przeznaczoną do spożycia wyłącznie na potrzeby zakładu z zastosowaniem aeracji filtracji oraz systemu odwróconej osmozy. Do dezynfekcji końcowej stosuje się podchloryn sodu. W ciągu 2022 r. oszacowano wielkość produkcji wody na poziomie 66 005 m³.

Działania wykonywane w ramach bieżącego nadzoru

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie w 2022 r. sprawował bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294). W ramach monitoringu jakości wody:

- pobierano i zlecano wykonanie urzędowych badań próbek wody zgodnie z przyjętym harmonogramem,
- pobierano i zlecano wykonanie urzędowych badań próbek wody w ramach rekontroli, w przypadku stwierdzenia niezgodności z normatywem, po przeprowadzeniu przez przedsiębiorstwo wodociągowe działań naprawczych,
- prowadzono i uaktualniano wykazy: przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych, miejsc pobierania próbek wody objętych monitoringiem jakości wody,
- uzgadniano przedkładane przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne harmonogramy pobierania próbek wody do badań laboratoryjnych wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej oraz systematycznie egzekwowano jego wykonanie,
- pozyskiwano od przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych wyniki badań jakości wody prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej (dot. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. nadzorowanego przez PPIS w Jaworznie oraz zewnętrznych dostawców wody nadzorowanych przez inne stacje sanitarno-epidemiologiczne),
- gromadzono, analizowano i oceniano dane uzyskiwane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody (baza danych), zarówno dane pochodzące z kontroli urzędowej, jak i dane pochodzące z kontroli wewnętrznej,
- systematycznie przekazywano dane pochodzące z monitoringu jakości wody (baza danych „Excel-Woda”) do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- systematycznie informowano Prezydenta Miasta Jaworzna o jakości wody przeznaczonej do spożycia na nadzorowanym terenie oraz współpracowano z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta w Jaworznie,
- dokonano zatwierdzenia systemu jakości badań wody w zakresie 25 metodyk badawczych wykonywanych przez Dział Analiz Laboratoryjnych Wodociągów Jaworzno Sp. z o.o., ul. Dąb 105, w oparciu o załącznik nr 6 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294.),

- prowadzono działania w związku ze składanymi do PPIS w Jaworznie skargami na złą jakość wody. W 2022 r. złożono cztery skargi, w tym trzy bezzasadne, a jedna częściowo zasadna.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach bieżącego nadzoru prowadzono według harmonogramu opracowanego na 2022 r. W związku z powyższym na terenie miasta Jaworzna do badań laboratoryjnych pobierano próbki wody w 34 stałych punktach monitoringowych oraz 2 dodatkowych punktach. Łącznie pobrano 56 próbek wody przeznaczonej do spożycia. Podczas pobierania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonano pomiary temperatury i oznaczono wolny chlor. W ramach bieżącego nadzoru wykonano badania: 56 próbek wody pod względem fizykochemicznym; 55 próbek wody pod względem mikrobiologicznym. Z powodu przekroczeń analizowanych parametrów kwestionowano 2 próbki wody. W zakresie parametrów mikrobiologicznych badanych w próbkach wody pobranej przez PIS zakwestionowano jedną spośród 55 analizowanych próbek. Stwierdzono obecność bakterii grupy coli na poziomie 6 jtk/100 ml w jednej próbce przy jednoczesnym wykryciu przekroczenia wartości dopuszczalnej żelaza i mętności. Wpływ na otrzymany wynik badania mogła mieć sytuacja związana z prowadzonym jednocześnie usuwaniem awarii sieci w obszarze wykrycia przekroczenia oraz lokalizacja punktu monitoringowego, z którego pobierano wodę do badań – tj. mały rozbiór wody. W związku z brakiem przekroczenia innych parametrów mikrobiologicznych stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia. Badanie kontrolne wykazało doprowadzenie jakości wody w analizowanym punkcie do wartości określonych w rozporządzeniu. W zakresie wyłącznie parametrów fizykochemicznych wykryto przekroczenie żelaza. W tym przypadku stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia w analizowanym punkcie, a wyniki badań kontrolnych potwierdziły przydatność wody do spożycia. Każdorazowo w przypadku stwierdzenia przekroczenia badanych parametrów fizykochemicznych lub mikrobiologicznych podmiot odpowiedzialny za zapewnienie wymaganej jakości wody przeznaczonej do spożycia był zobowiązany przez PPIS w Jaworznie do:

- ustalenia przyczyny powstania zanieczyszczenia,
- podjęcia działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294),
- poinformowania PPIS w Jaworznie o podjętych i przeprowadzonych działaniach naprawczych.

Po uzyskaniu informacji o przeprowadzonych działaniach naprawczych wykonywane były ponowne badania w ramach nadzoru sanitarnego lub kontroli wewnętrznej celem potwierdzenia skuteczności tych działań i doprowadzenia jakości wody do obowiązujących wymogów prawnych.

Kontrola wewnętrzna przedsiębiorstw wodociągowych

Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. poddały analizie 972 próbki wody (w tym 80 próbek wynikających z zatwierdzonego harmonogramu) w ramach kontroli wewnętrznej obejmującej zakresem monitoring parametrów grupy A i grupy B ww. rozporządzenia. W większości analizowanych przypadków woda spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

(Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Odnotowane przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. przekroczenia dotyczące pogorszenia jakości wody wyłącznie w zakresie fizykochemii stanowią 1 % ogólnego poboru prób. Przekroczenia odnotowane wyłącznie w zakresie mikrobiologii stanowiły 0,2 % ogólnego poboru prób. Natomiast próbki wody, w których wykryto przekroczenia zarówno fizykochemiczne jak i mikrobiologiczne wynoszą 0,2 % ogólnego poboru prób. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. realizowały zatwierdzony przez PPIS w Jaworznie harmonogram pobierania próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej zaplanowany przez przedsiębiorstwo na rok 2022. W odniesieniu do realizacji zatwierdzonego przez PPIS w Jaworznie harmonogramu pobierania próbek wody przekazywane przez GPW S.A. sprawozdania wykazały jego realizację. Na podstawie dostarczonych sprawozdań stwierdzono, że przebadane zostało 25 próbek wody w zakresie parametrów grupy A oraz 12 próbek wody w zakresie parametrów grupy B. W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Tauron Wydobycie S.A. Zakład Górniczy Sobieski, na podstawie zatwierdzonego przez PPIS harmonogramu pobierania próbek wody na rok 2022, przekazano do oceny 10 sprawozdań wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Przedstawione sprawozdania potwierdziły jej jakość. Ponadto Wodociągi Chrzanowskie Sp. z o.o. przekazały 18 sprawozdań monitoringu parametrów grupy A i B, dotyczących zakupowanej wody pochodzącej ze stacji uzdatniania wody i zbiorników zakupowych. Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Mysłowicach przekazało 2 sprawozdania monitoringu parametrów grupy A dotyczące zakupowanej wody badanej w punkcie granicznym. W 2022 r. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. odnotowały ogółem 246 awarii wodociągowych oraz przyjęły 144 zgłoszenia o złej jakości wody. Awarie w dużej mierze związane były z uszkodzeniami sieci wodociągowej powstałymi podczas prowadzenia prac remontowo-budowlanych sieci wod-kan. Obszar gdzie najczęściej dochodziło do ww. awarii obejmował dzielnice takie jak Śródmieście, Bory oraz Ciężkowice. Podczas usuwania awarii mieszkańcy miasta zaopatrywani byli w wodę przeznaczoną do spożycia, dostarczaną beczkowozami oraz w postaci jednostkowych aseptycznych opakowań. Z kolei zgłoszenia o pogarszaniu się jakości wody w większości przypadków dotyczyły nieprawidłowych wskaźników fizykochemicznych. Najczęściej odnotowane zgłoszenia pochodziły z dzielnic: Bory, Śródmieście i Szczakowa. W związku z powyższym, po przeanalizowaniu wyników badań wody zawartych w sprawozdaniach od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie stwierdza, że w roku 2022 r. mieszkańcy Jaworzna korzystali z wody do spożycia o jakości odpowiadającej stawianym jej wymaganiom. Działania realizowane zarówno przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, jak i podejmowane przez lokalnych producentów i dystrybutorów wody, przekładają się na konkretne rezultaty w postaci ciągłego, skutecznego nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

2. Nadzór sanitarny nad jakością wody ciepłej.

W związku z wymaganiami mikrobiologicznymi, jakim powinna odpowiadać ciepła woda, określonymi w załączniku nr 5A do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), PPIS w Jaworznie wykonywał badania w kierunku obecności bakterii typu *Legionella sp.* w ramach nadzoru bieżącego w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne na nadzorowanym terenie. Na podstawie harmonogramu poboru

próbek w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano 40 próbek wody ciepłej w 8 obiektach:

- Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek);
- Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Jaworzno, ul. Hetmańska 21 (5 próbek);
- NZOZ Nefrolux, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek);
- Hospicjum Homo-Homini Jaworzno, ul. Górnicza 30 (5 próbek);
- Dom Seniora „Jesień na Letniej” w Jaworznie, ul. Letnia 1c (5 próbek);
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jaworznie, ul. Wolności 11 (5 próbek);
- Dom Pomocy Społecznej w Jaworznie, ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 63 (5 próbek);
- Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Jaworznie ul. Zawiszy Czarnego 4 (5 próbek).

We wszystkich obiektach analizowane próbki wody spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294); załącznik nr 5A: „Wymagania mikrobiologiczne, jakim powinna odpowiadać woda ciepła”.

3. Nadzór sanitarny nad jakością wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli.

Nadzór nad jakością wody w kąpielisku lub miejscu wykorzystywanym okazjonalnie do kąpieli jest realizowany przez organy PPIS na podstawie zapisów ustawy Prawo Wodne z dn. 20 lipca 2017 r. (DZ. U. z 2020 r., poz. 310 z późn. zm.). Na nadzorowanym przez PPIS terenie miasta Jaworzna, w sezonie letnim 2022 r., utworzone zostało kąpielisko pn. „Plaża nad Sosiną 2”, zlokalizowane na obszarze OWR „Sosina” przy ul. Bukowskiej w Jaworznie. Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Jaworznie nr XLI/543/2022, z dnia 31.03.2022 r., sezon kąpieliskowy obejmował okres od dnia 15.06.2022 r. do dnia 15.09.2022 r. Organizatorem ww. kąpieliska było Miejskie Centrum Kultury i Sportu w Jaworznie. Harmonogram poboru próbek wody oraz punkt poboru został ustalony przez organizatora w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Jaworznie. Zakres badanych parametrów był zgodny z zał. nr 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17.01.2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r. poz. 255). W sezonie letnim 2022 próbki wody z kąpieliska pobierane były w jednym punkcie z prawidłową częstotliwością zgodną z zatwierdzonym harmonogramem:

- 1 próbka przed sezonem (w ramach kontroli urzędowej) - 08.06.2022 r.;
- 4 próbki w trakcie sezonu (w ramach kontroli wewnętrznej) - 20.06.2022 r., 11.07.2022r., 08.08.2022 r., 05.09.2022 r.

Równocześnie z pobieraniem próbki wody do badań mikrobiologicznych sporządzany był protokół z wizualnej oceny nadzorowania wody obejmujący parametry: zakwit sinic – powstanie smug, kożucha lub piany, rozmnażanie się makroalg lub fitoplanktonu, obecność w wodzie zanieczyszczeń takich jak materiały smoliste, szkło, tworzywa sztuczne guma oraz inne odpady. Organizator prowadził systematyczne wizualne nadzorowanie wody w kąpielisku pod kątem występowania zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jakość wody i stanowiących zagrożenie zdrowia kąpiących się osób oraz uzupełniał dane dotyczące codziennych warunków wodno-atmosferycznych na platformie Serwis Kąpieliskowy (dane

obejmowały temperaturę wody i powietrza, prędkość wiatru oraz rodzaj wywieszanej flagi wraz z podaniem przyczyny). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17.01.2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli, sprawozdań z badań oraz protokołów z ocen wizualnych wydał 5 ocen jakości wody w kąpielisku „Plaża nad Sosiną 2”. Wszystkie wydane oceny stwierdzały przydatność wody do kąpieli. Informacje o przydatności wody w kąpielisku umieszczano również na platformie Serwis Kąpieliskowy.

4. Nadzór sanitarny nad jakością wody w pływalniach.

W 2022 r. w związku z realizacją zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230), na terenie miasta Jaworzna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano łącznie 6 próbek wody basenowej z jednej pływalni zasilanej w wodę wodociągową, tj.: Krytej Pływalni ViaSport, zlokalizowanej przy ul. Inwalidów Wojennych 2, zarządzanej przez K.I.G. Konsorcjum Inwestycji Gospodarczych Sp. z o.o., ul. Pukowca 15 w Katowicach. Próbki wody z niecek oraz systemów cyrkulacji wody basenowej pobierane były także w ramach kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni, zgodnie z zatwierdzonym przez PPIS w Jaworznie harmonogramem pobierania próbek wody. Zarządca pływalni prowadził na bieżąco rejestr pomiarów w wodzie na pływalni oraz informował użytkowników basenu o bieżących wynikach jakości wody oraz ewentualnych przekroczeniach analizowanych parametrów. W 2022 r. Basen Rehabilitacyjny w Jaworznie przy ul. Sulińskiego 41 oraz Basen Rehabilitacyjny SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie zlokalizowanego przy ul. Chełmońskiego 28 pozostawały nieczynne.

SEKCJA HIGIENY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

I. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku i jakość zdrowotna środków spożywczych

Zakres nadzoru sanitarnego - prowadzenie nadzoru nad obiektami produkcji i obrotu żywnością, obiektami żywienia zbiorowego oraz miejscami obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, a w szczególności:

- sprawowanie bieżącej urzędowej kontroli nad jakością zdrowotną produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności,
- kontrola przestrzegania warunków sanitarno-higienicznych w procesie produkcji i w obrocie tymi artykułami,
- oraz sprawowanie bieżącego nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

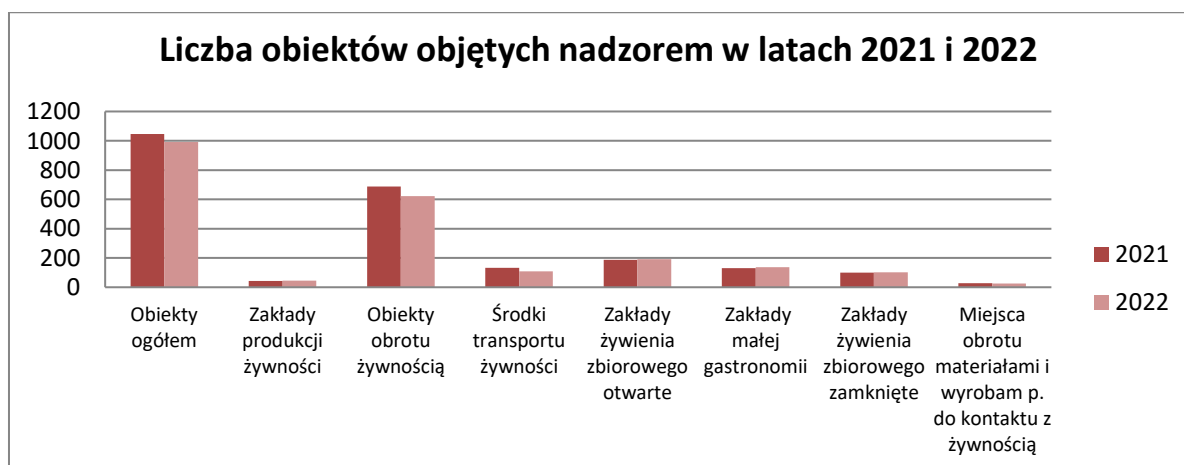
1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

W roku 2022 w ewidencji znajdowało się **991** zakładów, z czego skontrolowano **438** - w tym **9** miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Przeprowadzono **679** kontrole sanitarne, w tym **15** kontroli w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych **411** próbek żywności, **5** próbek materiałów i wyrobów

przeznaczonych do kontaktu z żywnością, **1** próbkę kosmetyków (Seksja HP) i **20** próbek sanitarnych (**razem 436 próbek**). W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że **0** obiektów nie odpowiada ustalonym wymaganiom. Wydano **20** decyzji administracyjnych w wyniku stwierdzenia naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym **1** decyzję zakazu wprowadzania produktu do obrotu (obiekt z grupy: ZZO). Winnych uchybień ukarano **11** mandatami na łączną kwotę **3550 zł**.

Tabela 1. Liczba obiektów objętych nadzorem w latach 2021 i 2022.

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek zmian (+/-)
	2021	2022	
Obiekty ogółem	1047	991	-
Zakłady produkcji żywności	43	46	+
Obiekty obrotu żywnością	687	623	-
W tym: środki transportu żywności	132	109	-
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	188	192	+
W tym: zakłady małej gastronomii	130	136	+
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	99	102	+
Zakłady usług cateringowych	2	2	bez zmian
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	1	bez zmian
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	27	25	-
Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki (<i>pod nadzorem HP</i>)	6	7	+
Obiekty obrotu kosmetykami (<i>pod nadzorem HP</i>)	11	35	+

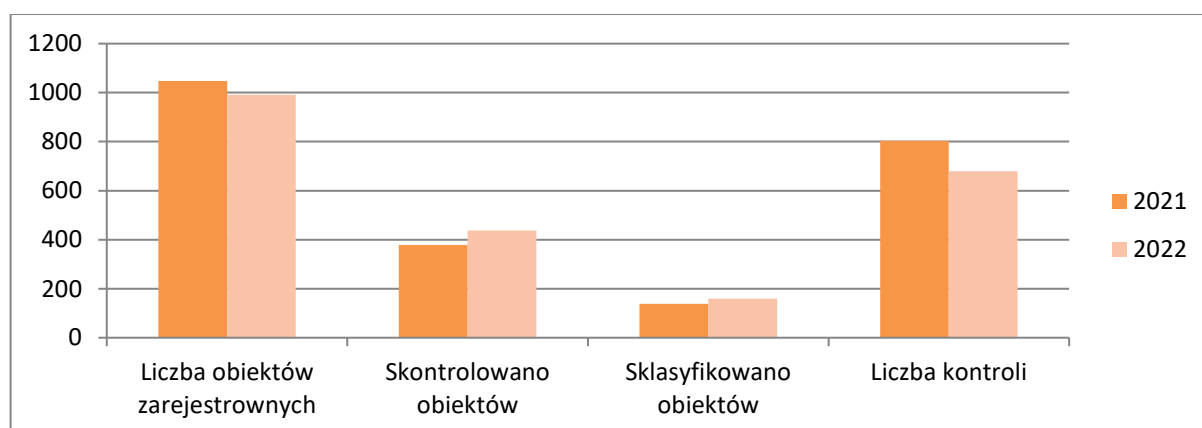
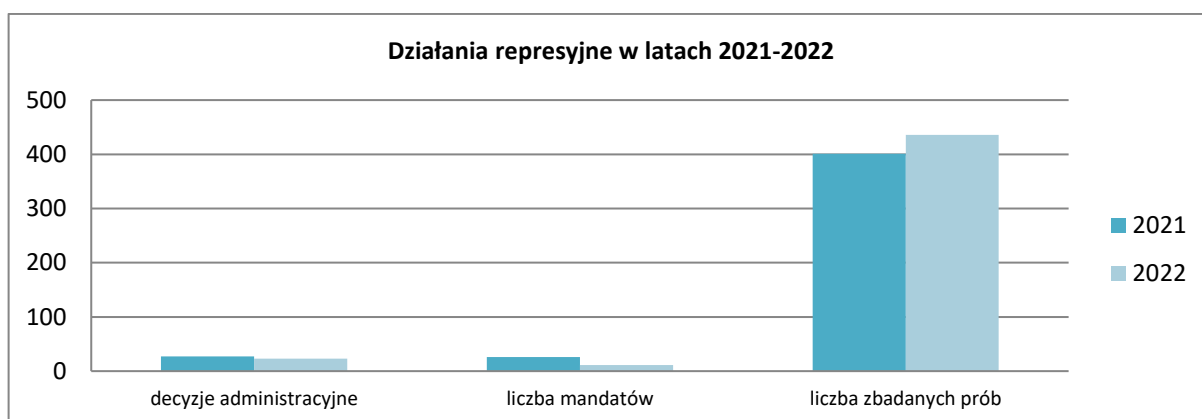
Wykres obiektów objętych nadzorem w latach 2021 i 2022

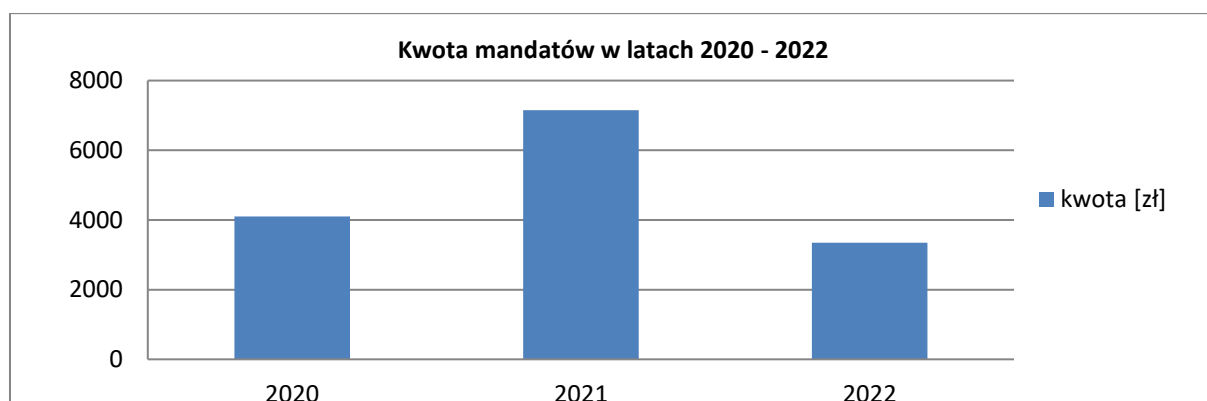
Tabela 2. Działania kontrolne w latach 2021 – 2022

Rok	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	Sklassyfikowano obiektów	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli	Wskaźnik częstości kontroli
2021	1047	379	36	138	13	0	0	803	2,1
2022	991	438	44	159	16	0	0	679	1,5

Tabela 3. Działania represyjne w latach 2021 – 2022

Rok	Decyzje administracyjne	Liczba mandatów	Na kwotę	Średnia kwota	Próby zbadane (łącznie z sanitarnymi, kosmetykami)	Próby kwest.	%kwest
2021	27	26	7150	275,00 zł	401	1	0,25
2022	23	11	3350	322,00 zł	436	4	0,9

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zgodnie z obowiązującą procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, żaden obiekt nie został oceniony negatywnie.

Mimo, to pewne nieprawidłowości nadal utrzymują się w następujących grupach obiektów:

- Zakładach Produkcji Żywności,
- Zakładach Żywnienia Zbiorowego,
- Obiektach Obrotu Żywnością.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości

W Zakładach Produkcji Żywności: (29 skontrolowanych z 46 znajdujących się w ewidencji)

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości natury technicznej to m. in.:

- pomieszczenia produkcyjne i magazynowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej, w tym ściany, sufity były w złym stanie i kondycji technicznej,
- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia dodatkowego nie były utrzymane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji.

W Zakładach Żywnienia Zbiorowego: (138 skontrolowanych z 296 znajdujących się w ewidencji) - typu otwartego, zamkniętego.

Najczęstsze nieprawidłowości natury technicznej:

- pomieszczenia żywnościowe, urządzenia, sprzęt do kontaktu z żywnością oraz wyposażenie dodatkowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej (w złej kondycji technicznej ściany, sufity, podłogi, drzwi),
oraz natury higienicznej:
- niezachowanie bieżącej czystości i porządku w pomieszczeniach żywnościowych zakładu, nieutrzymanie w należytej czystości powierzchni wyposażenia dodatkowego oraz wyposażenia kontaktującego się z żywnością,
- niewłaściwe przechowywanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych, w tym brak właściwej segregacji surowców i półproduktów stosowanych do produkcji dań kulinarnych, przerwanie ciągłości łańcucha chłodniczego surowców i półproduktów,
- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia,
- niewłaściwie prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych,
- nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

Mała gastronomia

Nadzorowane obiekty w tej grupie to: zakłady – typu „fast – food”, pijalnie piwa, zakłady

małej gastronomii prowadzące działalność w sezonie letnim.

Najczęściej stwierdzano uchybienia w tej grupie to:

- pomieszczenia żywnościowe, urządzenia do kontaktu z żywnością oraz wyposażenie dodatkowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej (w złej kondycji technicznej ściany, sufity, drzwi),
- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia dodatkowego nie były utrzymane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji.

Najczęściej stwierdzano uchybienia w tej grupie to:

- narażenie półproduktów i wyrobów gotowych na zanieczyszczenia wewnętrzne wskutek nie zachowania należytej czystości i porządku oraz niewłaściwego magazynowania, zanieczyszczeń krzyżowych,
- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia,
- niewłaściwie prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych,
- nieprawidłowe przechowywanie surowców i półproduktów, nieprzestrzeganie zasad segregacji;
- nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

W Obiektach Obrotu Żywnością: (191 skontrolowanych z 623 znajdujących się w ewidencji). Do nieprawidłowości najczęściej stwierdzanych w zakresie stanu technicznego zaliczyć można:

- pomieszczenia żywnościowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej, w tym ściany, sufity, podłogi były w złym stanie i kondycji technicznej.

Nieprawidłowości natury higienicznej, mające istotny wpływ na jakość żywności oferowanej do sprzedaży, w dużej mierze zależne od niewłaściwych zachowań personelu, stanowiły głównie:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach sprzedażowych, magazynowych,
- nieprawidłowe przechowywanie surowców i półproduktów, nieprzestrzeganie zasad segregacji;
- narażenie żywności nieopakowanej i przeznaczonej do bezpośredniego spożycia na zanieczyszczenia krzyżowe oraz nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych

A. JAKOŚĆ ZDROWOTNA KRAJOWYCH ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

W 2022 roku przebadano laboratoryjnie 272 próbek krajowych środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywnościowo – żywieniowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne oraz wskazujące na obecność zanieczyszczeń, a także oznakowanie środków spożywczych. Przebadano ogółem: pod względem mikrobiologicznym – 173 próbki, pod względem chemicznym - 53 próbki, pod względem organoleptycznym - 38 próbek, pod względem oznakowania – 202 próbki, pod względem obecności zanieczyszczeń – 8 próbek. Zdyskwalifikowaniu uległa 1 próbka środka spożywczego (tj. 1,9 % zbadanych chemicznie). Przyczynami kwestionowania środków spożywczych było przekroczenie NDP kwasu sorbowego.

Tabela 4. Ocena jakości zdrowotnej krajowych środków spożywczych

Lp.	Rodzaj artykułu spożywczego	liczba próbek kwestionowanych		w tym			
		Rok 2021	Rok 2022	M	CH	O	Z
1.	Mięso, podroby i przetwory mięsne	0	0	0	0	-	-
2.	Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i ich przetwory	0	0	0	-	-	-
3.	Ryby, owoce morza i ich przetwory	0	0	-	0	-	-
4.	Mleko i przetwory mleczne w tym: masło lody	0	1	0	1	-	-
		0	0	0	-	-	-
		0	0	0	-	-	-
5.	Ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne	0	0	-	0	0	0
6.	Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	0	0	0	0	-	-
7.	Cukier i inne	-	-	-	-	-	-
8.	Miód i produkty pszczelarskie	-	0	-	0	-	-
9.	Orzechy, w tym arachidy	-	0	-	0	-	-
10.	Warzywa (w tym strączkowe)	0	0	0	0	0	-
11.	Owoce	1	0	0	0	0	-
12.	Grzyby	-	-	-	-	-	-
13.	Drożdże	-	-	-	-	-	-
14.	Napoje alkoholowe	0	0	-	0	-	-
15.	Ocet	-	-	-	-	-	-
16.	Wody mineralne i napoje bezalkoholowe	0	0	-	0	-	-
17.	Tłuszcze roślinne	0	0	-	-	0	-
18.	Ziarna roślin oleistych	-	-	-	-	-	-
19.	Koncentraty spożywcze	-	-	-	-	-	-
20.	Majonezy, musztardy, sosy	-	0	-	0	-	-
21.	Zioła, przyprawy	0	0	-	0	0	-
22.	Kawa, herbata, kakao, herbatki owocowe i ziołowe	0	0	-	-	0	-
23.	Wyroby gamażeryjne i kulinarne	0	0	0	0	-	-
24.	Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego	0	0	0	0	-	-
25.	Nowa żywność	-	-	-	-	-	-
26.	Suplementy diety	0	0	-	0	-	-
27.	Substancje dodatkowe	-	-	-	-	-	-
28.	Sól spożywcza i jej zamienniki	0	-	-	-	-	-
29.	Inne	-	0	-	0	-	-
	Ogółem	1	1	0	1	0	0

Uwaga! 0 badane, ale niekwestionowane;- nie badane w danym kierunku lub nie zbierano danych

W 2022 roku pod względem znakowania oceniono 202 krajowych próbek środków spożywczych. Aktualnym przepisom dotyczącym znakowania środków spożywczych odpowiadały wszystkie przebadane próbki.

B. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH Z UE

W 2022 roku przebadano **81** próbek żywności z UE, w tym **14** pod względem parametrów chemicznych, **7** organoleptycznie, **60** pod względem parametrów mikrobiologicznych oraz **0** na obecność zanieczyszczeń. Pod względem zgodności oznakowania z aktualnymi wymogami oceniono **76** próbek. Próbek nie kwestionowano.

Tabela 5 Jakość zdrowotna środków spożywczych z UE w latach 2021 – 2022

Zakres badania/kwestionowania próbek	Liczba próbek zbadanych		Liczba próbek kwestionowanych	
	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2021	Rok 2022
- cechy mikrobiologiczne	35	60	0	0
- cechy chemiczne	14	14	0	0
- cechy organoleptyczne	7	7	0	0
- zanieczyszczenia	0	0	0	0
- w tym: oznakowanie	47	76	0	0
Ogółem	56	81	0	0

C. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH Z IMPORTU*

W 2022 roku przebadano 58 próbek żywności z importu, w tym 31 pod względem parametrów chemicznych, 7 organoleptycznie, 20 pod względem parametrów mikrobiologicznych oraz 0 na obecność zanieczyszczeń. Pod względem zgodności oznakowania z aktualnymi wymogami oceniono 39 próbek. Próbek nie kwestionowano.

**dotyczy wyłącznie środków pobranych z obrotu.*

II. Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego

Teoretycznie oceniano jadłospisy dekadowe z 22 stołówek szkolnych (w tym 5 w systemie cateringowym), 22 przedszkoli (w tym 10 w systemie cateringowym), 1 stołówkę w domu dziecka, 1 stołówkę z zakładzie wychowawczym oraz 1 stołówkę w żłobku. Nie stwierdzano nieprawidłowości w placówkach żywiących dzieci przedszkolne i dzieci do lat 3. Do oceny obliczeń składników pokarmowych w jadłospisach stosowano program WIKT 3.0.001 pro. Oceniono jadłospisy dekadowe z kuchni własnych 6 placówek przedszkolnych oraz 4 placówek szkolnych. W większości były one sporządzane prawidłowo, urozmaicone i zbilansowane zgodnie z normami IŻŻ. Pojawiającym się problemem w jadłospisach było stosowanie w żywieniu zbiorowym gotowych produktów typu ciastka, jogurty, deserki, serki jak również półproduktów tj. pierogi, kluski. Sugerowano intendentom oraz dyrektorom szkół i przedszkoli o zmniejszenie udziału produktów gotowych, w dziennym żywieniu podopiecznych. Zalecano zwiększenie udziału produktów wyprodukowanych w kuchni własnej. W dalszym ciągu zalecano zwiększenie udziału produktów pochodzenia roślinnego, w tym olejów roślinnych. Stwierdzono nieprawidłowość w 1 stołówce szkolnej z kuchnią własną. W placówce tej nie wprowadzano do tygodniowego jadłospisu porcji ryby z częstotliwością zgodną z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełnić środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Po przeliczeniu jadłospisu (WIKT 3.0.001) stwierdzono niską kaloryczność obiadów 65% zapotrzebowania EAR dla danej grupy przy dużej zawartości tłuszczu prawie 40%. Co było niezgodne z normami IŻŻ (kaloryczność, proporcje tłuszczu, białka, węglowodanów). Przedstawiono poprawiony jadłospis dekadowy do oceny i ponownego przeliczenia względem

norm. Nie stwierdzono nieprawidłowości. W 2022 r. w bloku żywienia w żłobku miejskim (posiadającym swoją kuchnię od surowca) oceniono jadłospis dekadowy. Do obliczeń składników pokarmowych w jadłospisie stosowano program WIKT 3.0.001 pro. Kontrole wykazały urozmaicone i zbilansowane jadłospisy zgodne z normami IŻŻ dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dra med. Aleksandra Szczygła w Warszawie.

III. Ocena sposobu realizacji wymagań rozporządzenia „sklepikowego”

liczba obiektów			liczba przeprowadzonych kontroli		liczba obiektów niezgodności		liczba decyzji			liczba mandatów	kwota mandatów
typ obiektu	nadzorowanych	skontrolowanych	ogółem	w zakresie rozp.	ogółem	w zakresie rozp.	w celu poprawy stanu sanitarn.	PWIS kary pieniężne	w tym w zakresie rozp.		
sklepiki szkolne	14	8	8	8	0	0	0	0	0	0	0
stołówki szkolne	24	23	33	23	3	1	2	0	0	0	0
stołówki przedszkola	31	25	26	22	0	0	2	0	0	0	0
stołówki bursy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
stołówki zakł. Wychowawcze	4	4	5	1	0	0	0	0	0	0	0
razem	73	60	72	54	3	1	4	0	0	0	0

W 2022 r. prowadzono działania w ramach nadzoru bieżącego w zakresie realizacji wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Przy kontrolach sklepików szkolnych (**8 kontroli**) przeglądano asortyment surowców, półproduktów (szkoły, przedszkola) oraz wyrobów gotowych oferowanych do sprzedaży (sklepiki). Większość sklepikarzy dostosowała się do wymogów rozporządzenia. Towary pozyskują z hurtowni, które oferują asortyment typowy dla sklepików. Nie stwierdzano nieprawidłowości.

IV. Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami*

Tabela 6. Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz miejsca obrotu w latach 2021 - 2022.

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów prowadzących działalność		Kierunek zmian (przybyło/ubyło)
	Rok 2021	Rok 2022	
Wytwórnice ogółem	7	8	wzrosło
w tym:			
- materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	1	bez zmian
- produkcji kosmetyków (HP)	-	2	wzrosło
- produkcji i konfekcjonowania kosmetyków (HP)	6	4	ubyło
Zakłady konfekcjonujące kosmetyki (HP)	0	1	wzrosło
Miejsca obrotu ogółem	38	60	wzrosło

w tym: - materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	27	25	ubyło
- kosmetykami (HP)	11	35	wzrosło

**dotyczy wyłącznie przedmiotów użytku pobranych w ww. obiektach (bez prób pobranych z obrotu)*

Ocena stanu sanitarno-higienicznego tej grupy: nadzór nad przedmiotami użytku obejmował ocenę znakowania w zakresie informacji o dopuszczeniu przedmiotów do kontaktu z żywnością oraz w ramach bieżącego nadzoru pobrano do badania 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym 1 z krajów Unii Europejskiej. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie. W 2022 r. nadzór nad produktami kosmetycznymi prowadziła sekcja HP.

V. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej

Na nadzorowanym terenie brak przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie produkcji pierwotnej. W dalszym ciągu utrzymuje się współpracę z przedstawicielami Powiatowego Lekarza Weterynarii w Tychach pod kątem weryfikacji przedsiębiorców, którzy mogliby prowadzić działalność w zakresie produkcji pierwotnej. Podczas prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego w 2022 r. pracownicy zwracali uwagę na dostawców produktów pochodzenia roślinnego. Nawiązano współpracę z Wydziałem Ochrony Środowiska w celu rozpowszechniania wśród rolników - producentów pierwotnych, skupów owoców i warzyw oraz producentów mrożonych owoców i warzyw ulotki edukacyjnej pn: „Pięć kroków do bezpieczniejszej uprawy owoców i warzyw: promocja zdrowia poprzez zmniejszenie ryzyka skażenia mikrobiologicznego” opracowanej przez WHO. Ulotkę zamieszczono również na stronie internetowej Stacji oraz w mediach społecznościowych.

VI. Działania ukierunkowane problemowo

- Akcje tematyczne

1. Akcja „Sklepy wielkopowierzchniowe - mięso”

W ramach akcji „Sklepy wielkopowierzchniowe - mięso” przeprowadzono kontrole w działach mięsnych w 8 sklepach wielkopowierzchniowych oraz 4 sklepach spożywczych, podczas których zwrócono uwagę na: identyfikowalność mięsa wieprzowego, terminy przydatności do spożycia, przypadki nadawania mięsu nowych terminów przydatności do spożycia i sprzedaży jako mięsa świeżego, po uprzednim jego rozmrożeniu, sprawdzano dokumentację towarzyszącą. Podczas kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości.

2. Akcja „Denaturat” realizowana z Higieną Pracy

3. Akcja „Suplementy diety” opisana poniżej

4. Akcja „Dni Jaworzna”

Przeprowadzono kontrole sanitarne w ramach Akcji „Dni Jaworzna” (18.06.2022r.) Skontrolowano obiekty ruchome nie podlegające PSSE Jaworzno - 4 kontrole oraz obiekty tymczasowe – 2, usytuowane przy ul. Moniuszki 95 (stadion MCKIS) (łącznie 6 kontroli). W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego w tych obiektach.

5. Akcja „Food Truck”

W dniach 02-04.09.2022 r. na terenie miasta Jaworzna, na płycie Rynku Głównego odbywał się „Złot Foodtrucków”. W ramach akcji przeprowadzono kontrole sanitarne **11 obiektów** – ruchomych przyczep gastronomicznych z różnych regionów Polski. W 1 z obiektów stwierdzono nieprawidłowości, dotyczące stanu technicznego, które zgodnie z kompetencjami przekazano pismem z dnia 05.09.2022 r. do PPIS w Dąbrowie Górniczej.

6. Akcja „Lato”

Powiat Jaworzno nie jest regionem turystycznym, jednakże posiada obszar sezonowego wypoczynku tj. ośrodek rekreacyjno - wypoczynkowy nad zalewem „Sosina”. W ramach nadzoru bieżącego skontrolowano **10 obiektów**. Podczas kontroli oceniano realizację wymagań rozdziału III załącznika II Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 852 (WE) z dnia 29.04.2004 r., w tym również wprowadzanie do obrotu żywności ze szczególnym uwzględnieniem terminów ważności, zasady segregacji, zachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego artykułów wrażliwych mikrobiologicznie, postępowanie z odpadami, zaopatrzenie w wodę oraz higienę personelu. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości.

7. „Ochrona zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych” przy współpracy z Oświatą Zdrowotną

8. Akcja „Tłuszcze smaźalnicze”

W ramach akcji „Tłuszcz smaźalniczy” pracownicy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie – przeprowadzali kontrole w zakładach żywienia zbiorowego oraz w zakładach produkcyjnych na terenie objętym nadzorem, pod kątem oceny jakości zdrowotnej tłuszczu smaźalniczych metodą szybką, przy użyciu testera jakości oleju spożywczego – Testo 270. Skontrolowano **3 obiekty** (w tym **1 ciastkarnię**, **2 obiekty** małej gastronomii). W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzano tłuszczów o niewłaściwej jakości.

9. Akcja „Mklik Próchniczek”

W ramach kontynuowanej akcji „Mklik Próchniczek” skontrolowano w 2022 r. - 10 obiektów (piekarnie) prowadzących działalność na nadzorowanym terenie. Przeprowadzono łącznie **13 kontroli**. W w/w obiektach pobrano do badań **20 próbek** sanitarnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 3 obiektach stwierdzano obecność szkodników zbożowo – mącznych, w związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie wydał 3 decyzje administracyjne na usunięcie szkodników zbożowo – mącznych oraz przeprowadzenie zabiegów DDD.

10. Akcja „COVID – 19” realizowana z Sekcją Epidemiologii i Higieny Komunalnej

11. Akcja „Wybieraj bezpieczną żywność” realizowana z pracownikiem Oświaty Zdrowotnej

12. Akcja „Suplementy diety zawierające monakolinę K” opisana poniżej

13. Akcja „ Ryby - Odra”

W związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącym nielegalnego wprowadzania do obrotu ryb poławianych indywidualnie z rzeki Odry, przeprowadzono kontrole sanitarne w **36 obiektach** (miejsca obrotu ryb ze szczególnym uwzględnieniem targowisk i bazarów). Kontrole dotyczyły identyfikacji i źródła pochodzenia ryb. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

14. Akcja „Wypoczynek zimowy i letni” we współpracy z pionem Higieny Dzieci i Młodzieży

Działania pozaplanowe:

- przeprowadzono **103** kontrole sanitarne obiektów celem wydania decyzji zatwierdzających obiekty żywieniowo – żywnościowe do prowadzenia działalności

- w określonym zakresie, sprawdzano wprowadzanie do obrotu produktów umieszczonych w ostrzeżeniach publicznych GIS podczas kontroli kompleksowych (łącznie **93 kontrole**),
- sprawdzano czy dokonuje się zwrotów wycofanych/kwestionowanych/innych produktów pochodzenia zwierzęcego do ich dostawców, zwłaszcza do zakładów produkcyjnych lub do dużych dystrybutorów (hurtowników, magazynów centralnych) oraz czy przedsiębiorcy nie przekazują odpadów poprodukcyjnych i pokonsumpcyjnych na cele paszowe – łącznie przeprowadzono **72 kontrole**.

VII. RASFF / RAPEX

Celem szybkiego informowania o incydentach w zakresie bezpieczeństwa żywności jest System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF). W przypadku zidentyfikowania zagrożenia zdrowia konsumentów umożliwia on sprawne i szybkie przekazywanie informacji między Komisją Europejską, urzędami ds. kontroli żywności i pasz oraz organizacjami celem sprawdzenia czy istnieje zagrożenie na danym terenie i ewentualne podjęcie działań zgodnie z obowiązującymi procedurami. W 2022 roku otrzymano 57 powiadomień alarmowych wymagających wycofania artykułów niebezpiecznych z rynku, 47 powiadomień informacyjnych oraz 6 typu News. W związku z powyższym podejmowano stosowne działania podczas planowych kontroli oraz przeprowadzono dodatkowo 210 kontroli sanitarnych w związku z otrzymaniem ww. powiadomień. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono na nadzorowanym terenie wprowadzania do obrotu produktów niebezpiecznych.

VIII. Nadzór nad importem/eksportem

W roku 2022 nie prowadzono działań nadzorowych nad importem żywności. Nie prowadzono działań związanych z eksportem żywności.

IX. Nadzór nad żywnością prozdrowotną włącznie z nadzorem nad sprzedażą internetową.

Prowadzono nadzór bieżący i doraźny (112 kontroli) w odniesieniu do suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogaconych witaminami lub składnikami mineralnymi. Eksplorowano także strony internetowe, pod kątem oferowania do sprzedaży ww. W ramach oceny oznakowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów, przeprowadzono 9 kontroli w ramach nadzoru bieżącego. Kontynuowano współpracę z sekcją EP w ww. obszarze. Łącznie przeprowadzono 47 kontroli (38 EP, 9 HZZ). W ramach bieżących kontroli sprawdzano także wprowadzanie do obrotu suplementów diety (Kerabione, MolekinOsteo, Boss Energy) będących przedmiotem powiadomienia systemu RASFF. W ramach przekazanych powiadomień alarmowych systemu RASFF (3 powiadomienia) przeprowadzono 22 kontrole w aptekach i punktach sprzedaży suplementów diety. Ponadto w ramach doraźnych działań przeprowadzono 10 kontroli w związku z pismem Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego w Katowicach dot. wprowadzania do obrotu przez ogólnodostępne apteki, suplementy diety zawierające w składzie monakolinę K w ilości 3 mg i więcej w jednej porcji (zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 2022/860 zmieniającym załącznik III do rozporządzenia (WE) nr 1925/2006). Ponadto, skontrolowano 2 producentów suplementów diety w związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego oraz pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dot. przeprowadzania kontroli tematycznych u producentów i importerów suplementów diety. Powyższe

kontrole obejmowały analizę składu jakościowego produktów, ze szczególnym uwzględnieniem suplementów witaminowo – mineralnych oraz znakowanie pod względem spełnienia przepisów prawa żywnościowego. W zakresie poboru próbek z grupy żywność prozdrowotna pobrano 31 próbek w następujących kierunkach: metale (6 próbek), substancje dodatkowe (2 próbki), mikrobiologia (15 próbek), zawartość witamin i składników mineralnych (7 próbek), aktywne farmakologicznie substancje oraz substancje zabronione (lista WADA) (1 próbka). Powyższe próby analizowano laboratoryjnie także w aspekcie znakowania. Próbki pobrano z obiektów obrotu żywnością oraz punktów sprzedaży suplementów diety. Próby nie były kwestionowane. W zakresie poboru próbek z grupy żywność prozdrowotna pobrano **31** próbek w kierunkach m.in. metale, substancje dodatkowe, mikrobiologia, zawartość witamin i składników mineralnych, niedeklarowane, aktywne farmakologicznie substancje oraz substancje zabronione (lista WADA). Próbki pobrano z obiektów obrotu żywnością oraz punktów sprzedaży suplementów diety. Próby nie były kwestionowane.

X. Wnioski i interwencje

W 2022 r. nie rozpatrywano skarg na bezczynność organu, jednakże wpłynęło **13** skarg od ludności. We własnym zakresie przeprowadzono **11** kontroli interwencyjnych, dotyczących:

- niewłaściwych warunków sanitarnych: m.in. zachowania czystości i porządku w obiekcie, przestrzegania zasad należytej segregacji, ochrony zakładu przed szkodnikami, higieny sprzedaży i personelu itp.,
- braku przestrzegania terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości wprowadzanych do obrotu środków spożywczych,
- niewłaściwych cech organoleptycznych – nieswoisty zapach, smak wyrobów gotowych,
- niewłaściwej higieny koszyków i wózków sprzedażowych,
- niewłaściwej odzieży ochronnej pracowników.

Wnioski rozpatrzono w terminach. Ogółem z **13** rozpatrywanych skarg, **zasadnych było 4**. Ponadto, zgodnie z właściwością miejscową i rzeczą przekazano 3 sprawy do Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Wejherowie, Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Busku Zdroju, Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Kutnie. W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych nałożono **4 mandaty karne na kwotę 850 zł**.

W 2022 r. wpłynął 1 wniosek o udzielenie dostępu do informacji publicznej w zakresie substancji dodatkowych. Udzielono odpowiedzi w ustawowym terminie.

XI. Podsumowanie

Duża liczba zadań ponadplanowych (polecenia Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego), jak również duża liczba rozpatrywanych pism/wniosków stron utrudniały realizację planu pracy. Przełożenie na realizację zadań w danym roku miała również sytuacja kadrowa w Sekcji (brak pracownika, zatrudnienie nowego niedoświadczonego pracownika w II kwartale na stanowisko stażysty, czas potrzebny do jego wyszkolenia). Część zadań związana nadal była z ogłoszonym stanem epidemii COVID – 19.

Najważniejsze osiągnięcia:

W dalszym ciągu:

1. Brak obiektów ocenionych zgodnie z arkuszem oceny stanu sanitarnego jako niezgodne z wymaganiami.
2. Na terenie powiatu nie było żadnego incydentu żywnościowego, który stanowiłby istotne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.

Przestrzeganie reżimu sanitarnego związanego ze stanem epidemii w kontrolowanych obiektach było zadowalające. Przedsiębiorcy wdrożyli obowiązujące obostrzenia wynikające z aktualnych przepisów prawa. W porównaniu do roku ubiegłego stwierdza się (opierając się na wynikach badań laboratoryjnych) nieznaczne pogorszenie jakości zdrowotnej środków spożywczych. W 2022 r. na 436 wszystkich zbadanych próbek 4 próbki uległy zakwestionowaniu tj. 0,9 %, podczas gdy w 2021 r. na 401 wszystkich zbadanych próbek 1 próbka uległa zakwestionowaniu, tj. 0,2 %.

Celem dalszej poprawy zarówno stanu sanitarno – higienicznego nadzorowanych obiektów, jak i poprawy bezpieczeństwa żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu przyjęto do realizacji na następny okres następujące zamierzenia:

- Nasilenie prowadzenia skutecznych działań kontrolnych nad zakładami, w których stwierdza się liczne nieprawidłowości sanitarno – higieniczne oraz kontynuowanie akcji tematycznych.
- Wzmocnienie nadzoru w zakresie przestrzegania wymagań dotyczących znakowania środków spożywczych, prezentacji i reklamy żywności wzbogacanej, suplementów diety i środków specjalnego przeznaczenia medycznego.
- Zintensyfikowanie współpracy z innymi służbami kontrolującymi.
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych, wewnętrznych nt. „Aktualne zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa żywności”.
- Doskonalenie działań w ramach systemu RASFF oraz współpraca w tym zakresie z innymi jednostkami.

SEKCJA HIGIENY PRACY

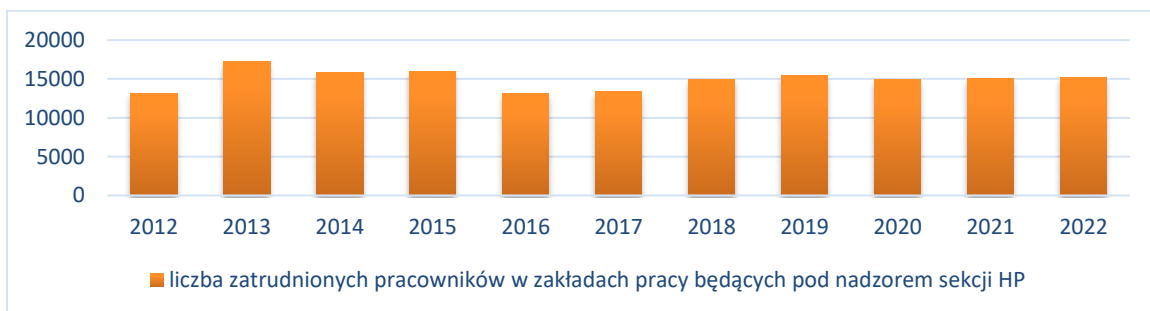
I. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

Sekcja Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie prowadzi **nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy** (bhp), celem wzmocnienia ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych czynników występujących w miejscu pracy: hałasu pochodzącego od stosowanych maszyn i urządzeń, pyłów przemysłowych, drgań mechanicznych, promieniowania optycznego, substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia, czynników o działaniu rakotwórczym, szkodliwych czynników biologicznych, w szczególności o charakterze zakaźnym, mogących w konsekwencji doprowadzić do powstania **chorób zawodowych**. Nadzoruje również **wprowadzanie do obrotu chemikaliów**, w tym m.in.: niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin; produktów biobójczych; detergentów, prekursorów narkotyków kategorii 2 i kategorii 3 oraz produktów kosmetycznych. Ponadto, w ramach bieżącego nadzoru egzekwuje przestrzeganie przepisów dotyczących: zakazu **wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych** tzw. „nowych narkotyków”, bezpiecznego użytkowania i usuwania **wyrobów zawierających azbest** oraz przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych na stanowiskach pracy.

1. Narażenie zawodowe pracujących

W roku 2022 Sekcja Higieny Pracy obejmowała nadzorem 571 zakładów pracy zatrudniających 15127 osób. Na wykresach poniżej przedstawiono charakterystykę określającą liczbę zakładów

pracy będących pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy i liczbę zatrudnianych w nich pracowników, w latach 2012-2022.

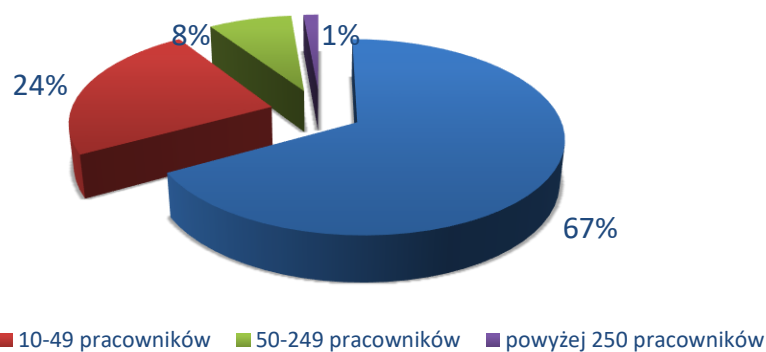

Wykres 1 i 2. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w latach 2012-2022 opisująca liczbę zakładów pracy i zatrudnionych w nich pracowników.

Większość podmiotów objętych nadzorem stanowią zakłady zatrudniające do 50 pracowników – aktualnie jest ich 518, z czego 382 zakłady zatrudniają do 9 pracowników.

Strukturę zakładów pracy w ewidencji Sekcji Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie przedstawiono:

- według liczby zatrudnionych pracowników - na wykresie nr 3,
- według klasyfikacji działalności - na wykresie nr 4.

Wykres 3. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w 2022 r. według liczby zatrudnionych pracowników.

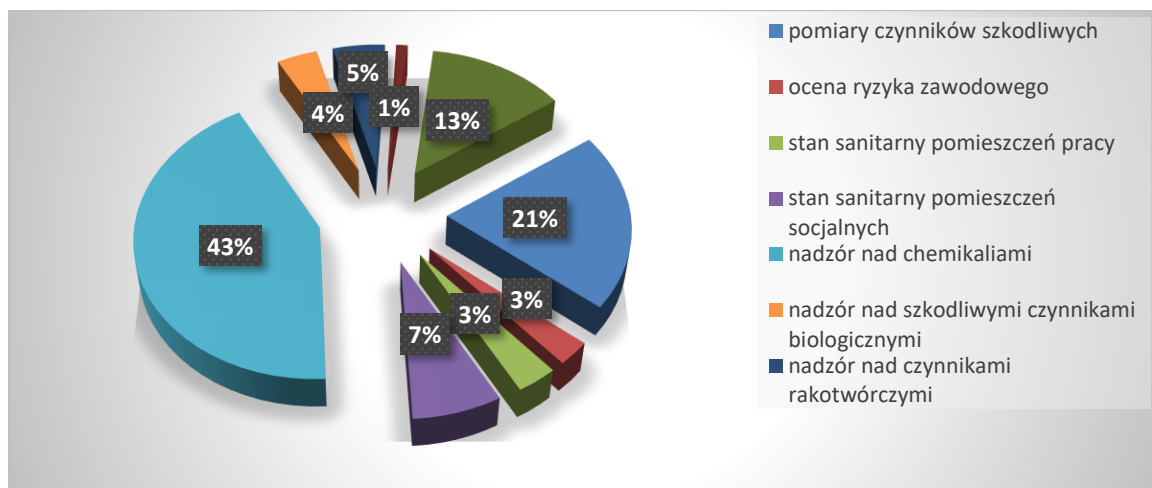

Wykres 4. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w 2022 r. według klasyfikacji działalności.

Stałym elementem działalności Sekcji Higieny Pracy PSSE w Jaworznie są kontrole w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego. W 2022 r. przeprowadzono 144 kontrole, w 20 ze 124 skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości. **Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie wydał 24 decyzje administracyjne, zawierające łącznie 180 nakazów.** Nakazy te dotyczyły m.in.:

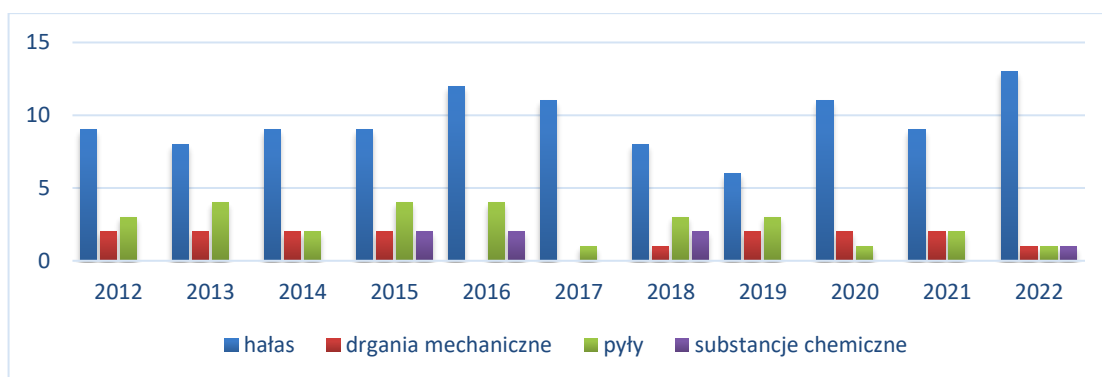
- przeprowadzenia aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy;
- przeprowadzenia i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy;
- zapewnienia prawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy;
- zapewnienia prawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych;
- usunięcia nieprawidłowości w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów;
- wypełniania obowiązków wynikających z zatrudniania pracowników w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne;
- wypełniania obowiązków wynikających z zatrudniania pracowników w narażeniu na czynniki o działaniu rakotwórczym;
- usunięcia nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych;
- usunięcia nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych.

Nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających unieruchomienia stanowiska bądź zamknięcia zakładu pracy. Zakres stwierdzanych nieprawidłowości w 2022 roku przedstawiono na wykresie 5.

Wykres 5. Analiza stwierdzonych nieprawidłowości podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych w 2022 r.

Szczególnym nadzorem objęte są zakłady pracy, w których występują czynniki szkodliwe dla zdrowia zwiększające ryzyko powstawania choroby zawodowej u pracowników. W 2022 roku, na terenie Jaworzna prowadziło działalność 13 zakładów zatrudniających 744 pracowników pracujących w **przekroczeniach najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń** czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy – **pyłów, substancji chemicznych, hałasu i drgań mechanicznych**. Zakłady te zajmują się w szczególności świadczeniem usług z zakresu robót budowlanych, wydobywaniem węgla, naprawą oraz konserwacją maszyn i urządzeń, produkcją wyrobów metalowych oraz wyrobów budowlanych z surowców mineralnych. W zakładach, w których ze względów technologicznych nie ma możliwości wyeliminowania przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) hałasu oraz progów drgań mechanicznych, wprowadzono w życie programy działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia, zastosowano środki techniczne obniżające natężenie hałasu, wydzielono strefy zagrożenia i ograniczono do nich dostęp, a pracowników wyposażono w odpowiednio dobrane środki ochrony indywidualnej. Stałe narażenie na ponadnormatywne zapylenie występuje na stanowiskach pracy bezpośrednio związanych z wydobywaniem węgla w podziemnym zakładzie górniczym. Natomiast pracodawca, u którego w zakładzie stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) czynników chemicznych na stanowisku pracy, po otrzymaniu decyzji PPIS w Jaworznie, zastosował środki organizacyjne i techniczne likwidując przekroczenie. Powyższe wskazuje, jak ważny jest systematyczny nadzór sanitarny nad zakładami pracy. Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę zakładów pracy będących pod nadzorem sekcji HP w Jaworznie, w których stwierdzano przekroczenie dopuszczalnych norm poszczególnych czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy w latach 2012-2022.

Wykres 6. Zakłady pracy, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm poszczególnych czynników.

W 2022 roku w ewidencji PSSE w Jaworznie odnotowano 146 zakładów pracy, w których 4853 pracowników jest narażonych na **szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia**, a więc m.in. na czynniki, które mogą wywoływać u ludzi ciężkie choroby, są niebezpieczne dla pracowników, a rozprzestrzenianie ich w populacji ludzkiej jest bardzo prawdopodobne, jednakże istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia. Do grupy 2 zagrożenia zaliczane są m. in: bakterie Borrelia burgdorferi wywołujące boreliozę, laseczki tężca, bakterie Escherichia coli, wirusy grypy, natomiast do 3 grupy zagrożenia zaliczane są: wirusy zapalenia wątroby typu B i C, prątki gruźlicy, ludzkie wirusy nabytego niedoboru odporności (HIV), wirus SARS-CoV-2 czy wirus wścieklizny. Wśród zakładów mieszczących się na terenie miasta Jaworzno, gdzie ryzyko narażenia pracownika na szkodliwe czynniki biologiczne jest duże, zalicza się głównie podmioty produkujące żywność (gr. 2 zagrożenia) oraz podmioty lecznicze (gr. 3 zagrożenia). Charakterystyka, opisująca ilości zakładów pracy, będących pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy PSSE w Jaworznie, w których pracodawca stwierdził narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne w latach 2012-2022, przedstawia się następująco (wykres 7).

Wykres 7. Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne.

Na terenie miasta Jaworzna istnieją 32 zakłady pracy, zatrudniające 2219 osób na stanowiskach pracy, na których występują **procesy technologiczne i czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym**. Aktualnie, po zmianie przepisów, do czynników rakotwórczych lub mutagennych zaliczamy:

* *substancje i mieszaniny chemiczne* klasyfikowane jako rakotwórcze lub mutagenne zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 - CLP, w tym m.in.: **związki chromu (VI), związki arsenu, fenoloftaleinę, formaldehyd czy azbest;**

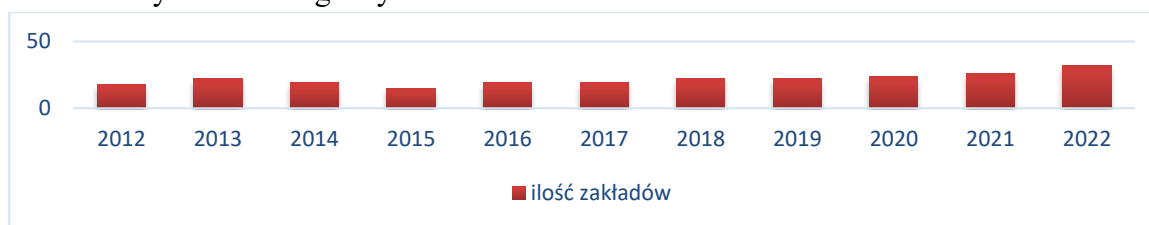
* *czynniki fizyczne* - **promieniowanie jonizujące** naturalne oraz typu X i α, β, γ ;

* *oraz 8 procesów technologicznych*, w tym m.in:

1. Prace związane z narażeniem na **pył drewna**.

2. Prace związane z narażeniem na **krzemionkę krystaliczną** – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy.
3. Prace związane z narażeniem przez skórę na **działanie olejów mineralnych** użytych wcześniej w **silnikach spalinowych** wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika.
4. Prace związane z narażeniem na **spaliny emitowane z silników Diesla**.

Na nadzorowanym terenie, narażenie występuje u pracowników: zatrudnionych w górnictwie; zatrudnionych w laboratoriach zakładowych; zatrudnionych w firmach ogólnobudowlanych przy demontażu pokryć dachowych; zatrudnionych przy pracach z wykorzystaniem paliw silnikowych; wykonujących prace w podmiotach leczniczych; zatrudnionych w zakładach obróbki drewna. W 2022 roku, w trzech z 8 skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości i w drodze decyzji administracyjnej nakazano ich usunięcie. Na wykresie nr 8 przedstawiono analizę dotyczącą liczby zakładów pracy w Jaworznie w latach 2012-2022, w których istnieje narażenie pracowników na czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Wykres 8. Liczba zakładów pracy, w których stwierdzano narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym.

W 2022 roku **odnotowano wzrost liczby zakładów pracy** w Jaworznie, w których występuje narażenie pracowników na czynniki i procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, tym samym wzrosła liczba osób pracujących w narażeniu. Fakt ten można wiązać ze zmianą przepisów prawnych w tym zakresie. Nowymi procesami technologicznymi, w których dochodzi do uwalniania substancji o działaniu rakotwórczym są prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy oraz prace związane z narażeniem na pyły drewna (niezależnie od ich rodzaju) oraz prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla. Sekcja Higieny Pracy PSSE w Jaworznie prowadzi również kontrole **przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych** na stanowiskach pracy, w tym m.in. przestrzegania zakazu palenia przez pracowników w miejscach pracy oraz wymogu umieszczania stosownych znaków przez pracodawców. W 2022 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

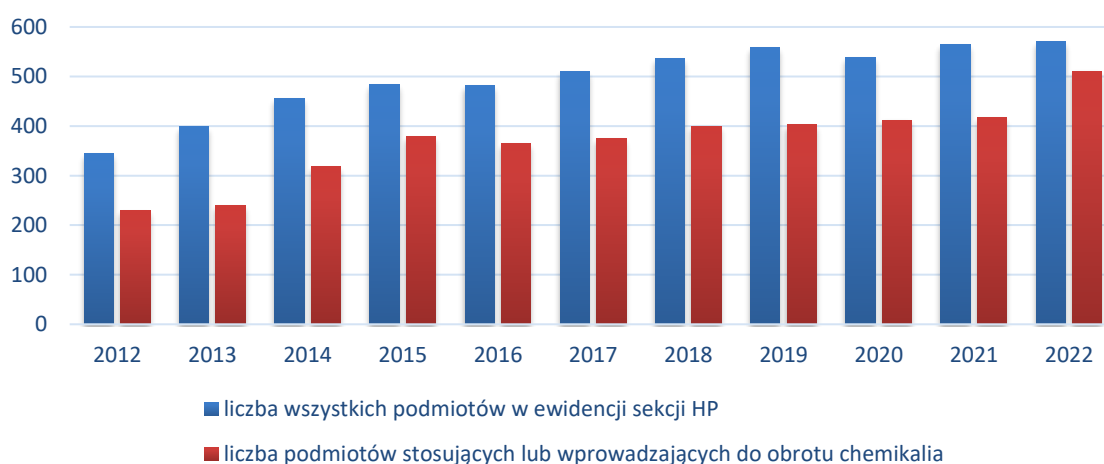
II. Nadzór nad chemikaliami

Działania pracowników sekcji HP, w zakresie nadzoru nad chemikaliami, skoncentrowane są w celu zapewnienia mieszkańcom (konsumentom) dostępu do produktów bezpiecznych i właściwie oznakowanych, stosowanych przez nich w gospodarstwach domowych, zakładach pracy i działalności zawodowej oraz w celu zapewnienia bezpieczeństwa środowiska naturalnego, m.in. poprzez nadzorowanie usuwania azbestu. Pod nadzorem PPIS w Jaworznie znajduje się 511 podmiotów zobowiązanych do przestrzegania przepisów w zakresie

wprowadzania do obrotu oraz stosowania substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi oraz środowiska naturalnego, w tym:

- **producentów** substancji chemicznych, m.in. TAURON Wytwarzanie S.A.;
- **importerów** substancji i gotowych produktów z krajów nie należących do Unii Europejskiej, m.in. hurtownia TRADEX,
- **wytwórców** będących formulatorami mieszanin chemicznych, w tym produktów biobójczych, m.in. BEST-PEST S.J., TUBAN Trade Sp. z o.o.;
- **dystrybutorów** substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym m.in.: DONAUCHEM Polska Sp. z o.o., hurtownie budowlane, markety wielobranżowe czy stacje paliw;
- **stosujących** w działalności zawodowej.

Liczba podmiotów stosujących i wprowadzających do obrotu chemikalia, będących pod nadzorem PPIS w Jaworznie, zdecydowanie wzrosła w 2022 roku, co obrazuje wykres nr 9.

Wykres 9. Charakterystyka przedstawiająca liczbę podmiotów pod nadzorem sekcji Higieny Pracy, które w ramach prowadzonej działalności stosują bądź wprowadzają do obrotu chemikalia.

Działania kontrolne ukierunkowane są w szczególności na sprawdzanie składu produktów chemicznych, a co za tym idzie legalność pozostawiania w obrocie, sprawdzanie poprawności informacji o klasyfikacji zagrożeń jakie wywierają na ludzi i środowisko oraz zgodności oznakowania opakowań z obowiązującymi przepisami, w tym przepisami prawa unijnego.

Pod stałym nadzorem sekcji Higieny Pracy znajdują się podmioty gospodarcze z terenu miasta Jaworzna, które **wprowadzają do obrotu:**

- * **produkty biobójcze** - 69 podmiotów, w tym 10 podmiotów zobowiązanych do uzyskania pozwolenia na obrót takimi produktami;
- * **prekursory narkotyków kategorii 2 i 3** - 12 podmiotów;
- * **detergenty**;
- * **produkty kosmetyczne** - 7 zarejestrowanych wytwórców produktów kosmetycznych oraz 35 podmiotów zajmujących się ich dystrybucją w znacznej ilości.

W 2022 roku ocenie poddano głównie: mieszaniny chemiczne zawierające metanol w ilościach niedozwolonych; produkty biobójcze; produkty kosmetyczne, co do których istniały obawy, że zawierają substancje zakazane. W kwietniu 2022 roku, w związku z licznymi **zatruciami metanolem** na terenie Polski, pracownicy PPIS w Jaworznie przeprowadzili **170 kontroli i wizytacji** w podmiotach udostępniających na rynku substancje i mieszaniny chemiczne typu

„denaturat” zawierające w składzie metanol. W trakcie ww. czynności **zabezpieczono do badań 45 prób**. W ramach prewencji zatruc udzielano informacji w zakresie obowiązujących ograniczeń dotyczących obrotu mieszaninami zawierającymi metanol, informowano również o konsekwencjach stosowania go niezgodnie z przeznaczeniem. Na terenie miasta Jaworzna **nie stwierdzono produktów zawierających metanol w ilościach przekraczających dopuszczalne normy**. W ramach bieżącego **nadzoru nad chemikaliami** wprowadzanymi na rynek przeprowadzono **87 kontroli**, oceniając 54 produkty niebezpieczne pod kątem spełnienia wymogów w zakresie ich oznakowania, 48 produktów w zakresie spełnienia wymogów biobójczych, 13 produktów w zakresie wymogów dotyczących detergentów. Natomiast **w zakresie** wprowadzania i udostępniania na rynku **produktów kosmetycznych** przeprowadzono **38 kontroli, podczas których oceniono 199 produktów kosmetycznych**. Zakwestionowano: 6 produktów chemicznych, w tym 1 produkt biobójczy z uwagi na brak pozwolenia na obrót oraz 19 produktów kosmetycznych nieprawidłowo oznakowanych. Tym samym, PPIS w Jaworznie wydał decyzje nakazujące wycofanie ich z obrotu. W ramach kontroli produktów chemicznych stosowanych w zakładach pracy przeprowadzono 29 kontroli, tylko w jednym zakładzie stwierdzono nieprawidłowość i wydana została decyzja administracyjna nakazująca jej usunięcie.

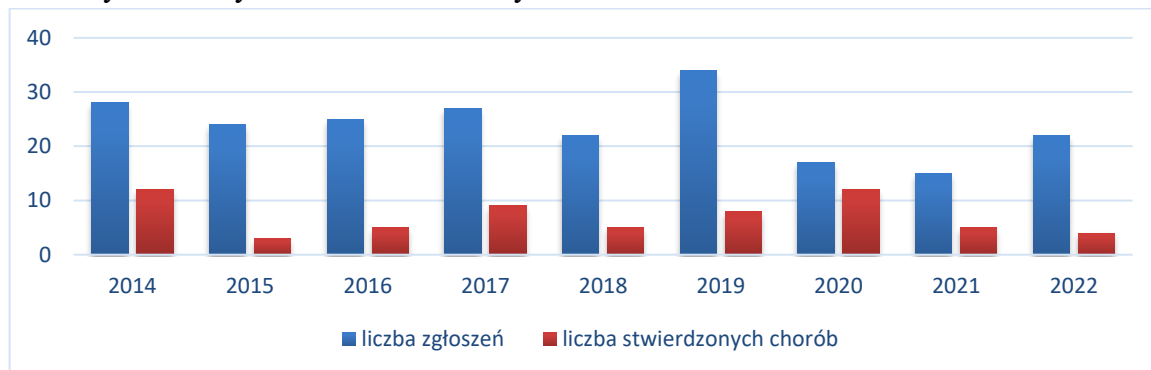
III. Środki zastępcze, tzw. „nowe narkotyki”

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie realizuje zadania w zakresie zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego wywołanych działaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, m.in. poprzez działania profilaktyczne przy pomocy „Zespołu pracowników ds. koordynowania nadzoru nad środkami zastępczymi” oraz nadzoruje przestrzeganie przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, tzw. „nowych narkotyków”, przy pomocy pracowników Sekcji Higieny Pracy we współpracy z Komendą Miejską Policji w Jaworznie. Zespół pracowników ds. koordynowania nadzoru nad środkami zastępczymi PSSE w Jaworznie, w 2022 roku podejmował **działania w obszarze edukacyjno-informacyjnym**. Prowadził na terenie miasta działania informacyjne związane z **tematyką środków zastępczych** w ramach akcji „Dopalacze, wypalacze groźne narkotyki”, rozsyłając materiały edukacyjne oraz organizował zajęcia edukacyjne. Działania prowadzono w 11 szkołach podstawowych, Liceum Ogólnokształcącym, Młodzieżowym Domu Kultury, Ośrodku Interwencji Kryzysowej, Powiatowej Placówce Oświatowo-Wychowawczej. Działania prowadzono również podczas imprez masowych takich jak: „Dni Jaworzna”, „Festiwal Polska od Kuchni”, „Z Rodziną w Plenerze”, „Tydzień Seniora”. Akcją objęło 5194 uczniów, nauczycieli, rodziców oraz lokalną społeczność. Ponadto, zamieszczano posty dotyczące negatywnego wpływu „środków zastępczych” na stronie internetowej PSSE w Jaworznie i portalach społecznościowych. Na stronie internetowej PSSE w Jaworznie zamieszczono również numer do „Antynarkotykowego telefonu zaufania”. PPIS w Jaworznie na bieżąco współpracuje z sygnatariuszami Porozumienia o współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych, zawartego pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym. W związku z ujawnieniem w 2022 roku stacjonarnego punktu, w którym wprowadzano do obrotu produkty zawierające w składzie susz konopny bądź nowy kannabinoid - substancję HHC-O (O-acetyloheksahydrokannabinol), a także ujawnieniem wprowadzania ich do obrotu przez

Internet, PPIS w Jaworznie współpracował z Komendą Miejską Policji w Jaworznie. Wynikiem tej współpracy było przekazanie sprawy organom Centralnego Biura Śledczego Policji w Katowicach.

IV. Choroby zawodowe

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie prowadzi również postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, **za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.** PPIS w Jaworznie, jest właściwym miejscowo do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie podejrzenia choroby zawodowej u pracowników lub byłych pracowników, według miejsca, w którym praca jest lub była wykonywana, gdy dokumentacja dotycząca narażenia zawodowego jest gromadzona w tym miejscu, a w przypadku braku takiej możliwości – według miejsca, na terenie którego było ostatnie narażenie zawodowe. **Urzędowy wykaz chorób zawodowych obejmuje 26 pozycji.** W 2022 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie **przewodził 36 postępowań administracyjnych w sprawie podejrzenia choroby zawodowej.** Zakończył 14 postępowań wydając decyzje administracyjne, w tym: **4 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej.** Na wykresie 10 przedstawiono analizę ilości zgłoszeń o podejrzeniu choroby zawodowej, złożonych do PPIS w Jaworznie wraz z ilością stwierdzonych przypadków chorób zawodowych w danym roku kalendarzowym.

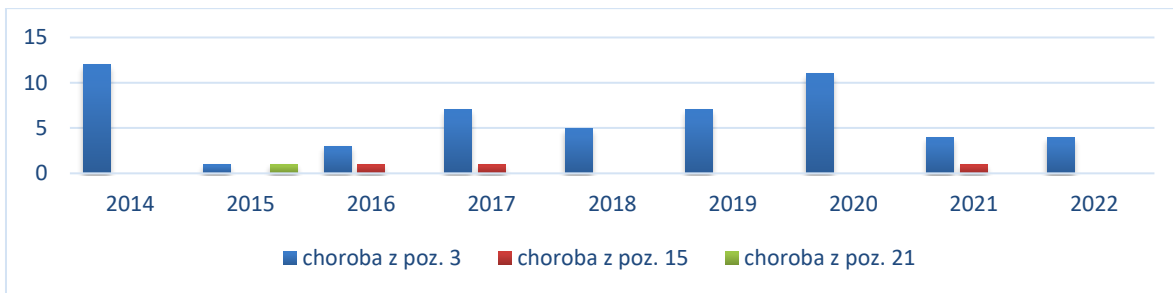

Wykres 10. Analiza ilości stwierdzonych chorób zawodowych do ilości złożonych zgłoszeń w latach 2014-2022.

Na przestrzeni ostatnich lat, PPIS w Jaworznie stwierdził choroby zawodowe głównie z następujących pozycji wykazu chorób zawodowych:

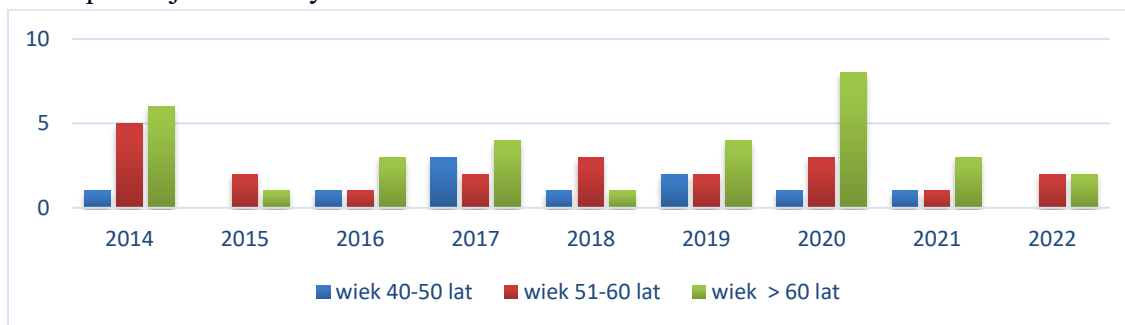
- * z **poz. 3** - pylice płuc, w tym m.in. pylica płuc górników kopalń węgla czy pylica krzemowa;
- * z **poz. 15** - przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat;
- * z **poz. 21** - obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem.

Na wykresie 11 przedstawiono charakterystykę stwierdzanych przez PPIS w Jaworznie chorób zawodowych według pozycji z wykazu chorób zawodowych.

Wykres 11. Analiza stwierdzonych chorób zawodowych według pozycji w wykazie w latach 2014-2022.

Stwierdzono 3 przypadki chorób zawodowych u osób, które zawodowo były narażone na pył kamiennie-węglowy w podziemnych zakładach górniczych, jeden przypadek choroby zawodowej stwierdzono u byłego pracownika, nieistniejącego już zakładu pracy tj. Zakładów Dolomitowych „Szczakowa” w Jaworznie. U osób ubiegających się o rozpoznanie choroby zawodowej, którym wydano decyzje o braku podstaw do jej stwierdzenia, nie wykryto schorzenia ujętego w wykazie chorób zawodowych bądź nie stwierdzono narażenia na dany czynnik chorobotwórczy w środowisku pracy. Poniżej przedstawiono analizę obrazującą wiek osób, u których Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie stwierdził choroby zawodowe w latach 2014-2022. W 2022 roku nie stwierdzono chorób zawodowych u osób w wieku poniżej 50 roku życia.

Wykres 12. Analiza obrazująca wiek osób, u których została stwierdzona choroba zawodowa.

V. Podsumowanie

Analizując dane z przeprowadzonych czynności kontrolnych w 2022 roku, w zakresie:

a) ochrony pracownika przed szkodliwymi i uciążliwymi czynnikami środowiska pracy stwierdzono, że:

- od kilku lat, na podobnym poziomie około 15 % skontrolowanych obiektów, utrzymuje się liczba zakładów pracy, w którym stwierdzane są nieprawidłowości związane z nieprzestrzeganiem obowiązujących przepisów prawnych;
- **wzrosła** liczba zakładów pracy z **przekroczeniami norm hałasu**, w których brak możliwości zlikwidowania przekroczeń wynika ze specyfiki stosowanych procesów technologicznych;
- ujawniono, dawno nie odnotowane, **przekroczenie norm stężenia substancji chemicznych** na stanowisku pracy przy produkcji instalacji przemysłowych, które w drodze decyzji administracyjnej zostało zlikwidowane;
- zwiększona liczba pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne w środowisku pracy, wynika bezpośrednio z faktu stwierdzenia zagrożenia wirusem SARS-CoV-2 (grupa 3 zagrożenia – materiał zakaźny);

- **uległa zwiększeniu liczba podmiotów**, w których występuje **narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym** w środowisku pracy, co wynika bezpośrednio ze zmiany przepisów prawnych wprowadzających nowe procesy technologiczne, w których dochodzi do uwalniania substancji o działaniu rakotwórczym, a mianowicie: prace związane z narażeniem na pyły drewna, z narażeniem na frakcję respirabilną krzemionki krystalicznej powstającej w procesie pracy, czy narażenie na spaliny emitowane z silników Diesla.

Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie nieprzestrzegania przepisów bhp na stanowiskach pracy wynikają głównie z braku monitorowania przez pracodawców zmieniających się przepisów prawnych;

b) nadzoru nad wprowadzaniem i stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych, w tym produktów biobójczych, zaobserwowano, że:

- zdecydowanie **wzrosła liczba podmiotów gospodarczych** zobowiązanych do przestrzegania przepisów prawnych **związanych z wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem chemikaliów**;
- **wzrosła liczba zarejestrowanych wytwórców produktów kosmetycznych**;
- na podobnym poziomie kształtuje się liczba podmiotów prowadzących wewnątrz wspólnotowy handel chemikaliami,

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie niewłaściwego oznakowania opakowań. Problemem jest również brak nadzoru nad zmieniającymi się unijnymi przepisami prawa odnośnie wprowadzanych do obrotu, czy to produktów biobójczych czy produktów kosmetycznych, co do których ustalono nowe substancje zakazane w ww. produktach, bądź wprowadzono ograniczenia odnośnie ich składu.

c) zagrożeń zdrowia publicznego wywołanych działaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych:

- pojawiło się zagrożenie wywołane działaniem środka zastępczego (HHC-O) występującego obecnie w produktach z suszu konopnego, liquidach czy jointach wraz z substancją THC (tzw. „legalny susz konopny”).

Fakt pojawienia się punktów sprzedaży z tzw. „legalnym suszem konopnym” czy tzw. „legalną marihuaną” wynika z przepisów Unii Europejskiej, w których stwierdzono, że produkty konopne są legalne w całej UE o ile posiadają mniej niż 0,2% psychoaktywnego THC. Zgodna z prawem jest również uprawa konopi siewnych, z których powstają wyroby CBD. Natomiast obrót produktami, które zawierają w składzie powyżej 0,2% THC leży w kompetencji Policji.

d) prowadzonych postępowań w zakresie chorób zawodowych:

- od kilku lat, na podobnym poziomie utrzymuje się liczba zgłaszanych podejrzeń choroby zawodowej oraz liczba stwierdzanych chorób zawodowych; **najczęściej stwierdzaną**, przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, **chorobą zawodową jest niezmiennie pylica płuc górników kopalń węgla** u osób zatrudnionych w podziemnych zakładach górniczych.

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

I. Stan sanitarno-higieniczny w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dla dzieci i młodzieży

W 2022 roku objętych nadzorem było 122 obiekty dla dzieci i młodzieży, w tym 94 placówki stałe:

- 8 żłobków, w tym 2 publiczne i 6 niepublicznych,
- 8 klubów malucha, w tym 8 niepublicznych,
- 27 przedszkoli, w tym 17 publicznych i 10 niepublicznych,
- 21 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie, w tym 2 niepubliczne,
- 2 licea ogólnokształcące funkcjonujących samodzielnie, w tym 2 publiczne,
- 8 zespołów szkół, w skład których wchodziły: przedszkola, szkoły podstawowe, liceum ogólnokształcące, technika oraz branżowe szkoły I i II stopnia - publiczne,
- 12 placówek ognisk pracy pozaszkolnej (świetlice środowiskowe, dom kultury, Ognisko Wychowawcze, Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych) – publiczne,
- 1 Szkoła Policealna – niepubliczna,
- 1 Szkoła Muzyczna, - publiczna,
- 1 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy - publiczny,
- 1 Centrum Szkolenia Zawodowego - publiczne,
- 1 Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza (Dom Dziecka),
- 3 placówki rekreacyjne – sale zabaw dla dzieci - niepubliczne,
- oraz 28 obiektów wypoczynku zimowego i letniego.

W nadzorowanych obiektach realizowano zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące higieny i stanu technicznego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w przedszkolach, szkołach, placówkach pobytu dziennego, placówkach wypoczynku. Przedmiotem czynności kontrolnych prowadzonych w zakładach nauczania i wychowania było:

- egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
- egzekwowanie realizacji wytycznych dotyczących funkcjonowania obiektów nadzorowanych w okresie pandemii COVID-19 (kontrola dostosowania placówek do aktualnych wytycznych GIS, MEN i MZ dla szkół, przedszkoli, żłobków i klubów malucha, obiektów pobytu dziennego dla dzieci i młodzieży oraz obiektów wypoczynku),
- nadzorowanie stanu technicznego pomieszczeń i otoczenia,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących substancji i preparatów chemicznych,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących zakazu palenia tytoniu,
- ocena dostosowania mebli do wzrostu dzieci oraz higieniczna ocena rozkładów zajęć w wybranych obiektach.

Ogółem w 2022 roku przeprowadzono 125 kontroli, w tym 24 kontrole dotyczące szczególnego dostosowania placówek oświatowo-wychowawczych do aktualnych wytycznych GIS, MEN i MZ w okresie epidemii COVID-19.

Wydano **13** decyzji merytorycznych oraz **163** opinii sanitarnych w tym:

- 13 decyzji represyjnych,
- 0 decyzji prolongujących terminy realizacji zarządzeń,
- 0 decyzji zatwierdzającą nowy obiekt,
- 163 opinii dotyczące wprowadzenia nauczania hybrydowego lub zdalnego w placówkach szkolnych i przedszkolnych w okresie pandemii COVID-19 w 2022 r.

Przeprowadzono także 24 konsultacje dotyczące analizy i akceptacji wewnętrznych procedur bezpieczeństwa dla placówek oświatowo-wychowawczych na terenie miasta Jaworzna w okresie trwania epidemii COVID-19 w 2022 r.

Zarządzenia decyzji wydanych w 2022 roku dotyczyły:

- poprawy stanu technicznego budynków: doprowadzenia ścian, sufitów i powierzchni posadzki, stolarki okiennej w salach zajęć i ciągach komunikacyjnych oraz w węzłach sanitarnych, do należytego stanu sanitarno-higienicznego,
- poprawy stanu technicznego dojścia do budynków,
- zabezpieczenia grzejników odpowiednimi osłonami,
- wykonania instalacji wentylacyjnej w sali zajęć dla uczniów,
- poprawy stanu technicznego urządzeń na placu zabaw.

W całości zrealizowane zostały zarządzenia czterech decyzji, w tym trzech z lat ubiegłych i jednej z roku 2022 r. W pozostałych przypadkach termin realizacji upływa w latach 2023 - 2025.

II. Nadzór nad placówkami oświatowo-wychowawczymi

1. Stan sanitarny żłobków/klubów malucha

Ogółem przeprowadzono 14 kontroli sanitarnych. Stan sanitarno-higieniczny placówek określa się jako dobry. Własny teren rekreacyjny posiada 9 placówek. Dzieci z Klubu Dziecięcego „Alladyn” w Jaworznie, ul. Olszewskiego 40 mogą korzystać z placu zabaw i piaskownicy wspólnie z dziećmi z Niepublicznego Przedszkola „Alladyn”, mieszającego się pod tym samym adresem. Natomiast Żłobek „Zielone Wzgórze” w Jaworznie, ul. Insurekcji Kościuszkowskiej 58 posiada niewielki własny teren wokół placówki, dający możliwość werandowania i zabawy na świeżym powietrzu. Korzystają z niego również dzieci z Klubu Dziecięcego „Zielone Wzgórze” mieszającego się pod tym samym adresem. Żłobek Miejski w Jaworznie, ul. 3-Maja 16 oraz Filia Żłobka Miejskiego w Jaworznie, ul. Towarowa 61 posiadają własne ogrodzone tereny rekreacyjne z możliwością werandowania i zabawy na świeżym powietrzu oraz z placem zabaw. Żłobek „Zielone Wzgórze Filia II” w Jaworznie, ul. Matejki 24H posiada własny wydzielony ogrodzony teren rekreacyjny z piaskownicą, znajdujący się kilkanaście metrów od obiektu. Żłobek „100 Bajek”, ul. Piłsudskiego 86 posiada także własny ogrodzony teren rekreacyjno-zabawowy z możliwością werandowania dzieci. Pozostałe żłobki i kluby dziecięce na nadzorowanym terenie nie dysponują własnym terenem wokół placówki. Dzieci korzystają z pobliskich miejskich placów zabaw i terenów zielonych. We wszystkich placówkach zapewniono dla dzieci odpowiednie higieniczne warunki do spożywania posiłków. Wszystkie placówki korzystają z wyżywienia dostarczanego przez firmy cateringowe.

2. Stan sanitarny przedszkoli

Ogółem w przedszkolach przeprowadzono 28 kontroli sanitarnych. Bieżący stan sanitarny tych placówek ocenia się pozytywnie. We wszystkich przedszkolach zapewnione są odpowiednie

warunki do wypoczynku, higienicznego mycia rąk, przechowywania pościeli, odpowiednia temperatura pomieszczeń. W związku z zastrzeżeniami dotyczącymi stanu technicznego w 2022 roku wydano 1 decyzję represyjną (parkiety w salach zajęć dla dzieci, remont tarasu, ogrodzenia, ścian i sufitów oraz posadzki).

3. Stan sanitarno-techniczny szkół

Ogółem w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na nadzorowanym terenie w 2022 r. przeprowadzono 47 kontroli sanitarnych. Bieżący stan sanitarny i techniczny ocenia się pozytywnie. Wydano łącznie 10 decyzji represyjnych. **Poprawy stanu technicznego wymaga – 10 szkół:**

- Szkoła Podstawowa Nr 3 z O. Integracyjnymi,
- Szkoła Podstawowa Nr 6,
- Szkoła Podstawowa Nr 8,
- Szkoła Podstawowa Nr 9,
- Szkoła Podstawowa Nr 15,
- Szkoła Podstawowa Nr 16,
- Szkoła Podstawowa Nr 18,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego,
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 3,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących.

Pozostały do wykonania zarządzenia dotyczące:

odnowienia zniszczonych ścian i sufitów poszczególnych pomieszczeń oraz doprowadzenia do należytego stanu technicznego powierzchni posadzki w salach zajęć i salach gimnastycznych, wymiany stolarki okiennej oraz drzwiowej, wymiany mebli edukacyjnych, umieszczenia osłon na grzejnikach w salach klas I-III, remontu dróg i przejść prowadzących do placówki, zapewnienia rolet w oknach sal zajęć, zapewnienia odpowiedniej wentylacji w sali zajęć. **W wyniku prowadzonej działalności poprawę stanu sanitarno – technicznego uzyskano w 2 szkołach**, w których doprowadzono do należytego stanu sanitarno-higienicznego posadzkę w salach zajęć i sali gimnastycznej (SP Nr 14, ul. Niemcewicza 7a), a także wyremontowano ściany i sufity na korytarzu i salach zajęć oraz wymieniono stolarkę okienną na korytarzu placówki (SP Nr 19, ul. Kasztanowa 33).

3.1 Urządzenia sanitarne w szkołach

Wszystkie obiekty nadzorowane spełniają standardy dostępności do urządzeń sanitarnych. Odpowiednią liczbę uczniów przypadających na 1 oczko ustępowe i/lub umywalkę stwierdzono we wszystkich skontrolowanych szkołach.

3.2 Żywnienie i dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W roku 2022 prowadzono 24 kontrole sanitarne obejmujące tematykę żywienia w stołówkach szkolnych. 21 skontrolowanych placówek prowadziło przygotowanie posiłków od surowca na miejscu w stołówce szkolnej, 3 placówki korzystały z żywienia w formie cateringu. Na ogólną liczbę **3483** wydawanych codziennie obiadów, finansowych przez MOPS, Parafię lub sponsorów prywatnych składało się **66** obiadów, co stanowi **2 %** ogólnej liczby wydawanych obiadów w 24 skontrolowanych szkołach. Codziennie wydawanych przez stołówki II śniadań było – 516. Ponadto uczniowie mają możliwość zakupu kanapek, sałatek, owoców w punktach handlowych mieszczących się w szkołach.

Badania problemowe w 2022 roku wykonywane przez pracownika stanowiska ds. dzieci i młodzieży PSSE Jaworzno dotyczyły:

- Analizy rozkładów zajęć,
- Pomiarów ergonomii mebli.

3.3 Higieniczna ocena rozkładu zajęć

Ocenę rozkładów zajęć przeprowadzono w: **10 placówkach**, w tym w **8 szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie oraz w 2 liceach ogólnokształcących** co stanowiło 33% ogólnej liczby szkół podstawowych i ponadpodstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach. W 2022 r. oceniane rozkłady były prawidłowe.

W porównaniu do 2021 r. sytuacja w ww. zakresie nie uległa zmianie.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć za 2020 rok – opracowanie tabelaryczne

Nazwa zakładu	liczba szkół skontrolowanych	liczba szkół badanych	Skontrolowanych oddziałów	stwierdzono nieprawidłowych
Szkoły Podstawowe (samodzielne)	20	8	99	0
Szkoły Podstawowe (w zespołach)	3	0	0	0
Licea Ogólnokształcące	2	2	19	0
Zespoły Szkół Ponadpodstawowych	8	0	0	0
Razem:	33	10	118	0

3.4 Ergonomia mebli edukacyjnych w szkołach

W roku 2022 dokonano oceny doboru mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów. Badania ergonomii mebli zostały przeprowadzone w 6 placówkach. Ogółem skontrolowano 25 oddziałów w 6 placówkach, gdzie oceniono 474 stanowiska, z których 0 (0%) było niezgodnych z Polską Normą. W 2021 roku pomiary przeprowadzono w 6 zakładach, gdzie oceniono 691 stanowisk, z których 0 (0%) było niezgodnych z Polską Normą. Podczas bieżących kontroli sanitarnych w placówkach oświatowych zwracano również uwagę na prawidłowe oznakowanie mebli, odpowiednie zestawienie mebli i ich stan techniczny oraz posiadanie przez nie certyfikatu. W porównaniu do roku 2021 widać, iż meble są prawidłowo oznakowane (kolorem lub numerem danej wysokości). Jednocześnie skontrolowano sytuację w zakresie posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polską Normą na meble edukacyjne zakupione po 1997 roku. Na 58 skontrolowanych w tym zakresie szkół w 22 (38%) odsetek mebli edukacyjnych posiadających certyfikaty zgodności z Polską Normą wyniósł 100%, natomiast powyżej 50% mebli z certyfikatami stwierdzono w 33 szkołach (57%), zaś do 50% mebli z certyfikatami stwierdzono w 3 szkołach (5%). We wszystkich szkołach stwierdzono meble edukacyjne posiadające certyfikatów zgodności z Polską Normą.

W porównaniu z rokiem 2021 sytuacja w zakresie posiadania certyfikowanych mebli edukacyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie Jaworzna uległa poprawie. Wyposażenie użytkowane w nadzorowanych obiektach szkolnych i przedszkolnych jest w dobrym stanie technicznym, a meble zakupione przed 1997 r. są systematycznie wymieniane na nowe, posiadające stosowne certyfikaty. Pod względem ilości certyfikowanych urządzeń i sprzętu sportowego stwierdzono, że na 58 badanych szkół w 5 (9,%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi poniżej 25%, w 11 (19%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi do 50%, w 20 z nich (34%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi powyżej 50%, zaś w 21 szkołach (36%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi 100 %.

3.5. Miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych

Wszystkie skontrolowane obiekty szkolne zapewniają uczniom wyznaczone miejsce do pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych (własne indywidualne szafki szatniowe, regały w sali zajęć).

3.6. Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach

W szkołach prowadzony był także nadzór nad przestrzeganiem przepisów wykonawczych do ustawy o substancjach i preparatach chemicznych. W powyższym zakresie ogółem skontrolowano 20 placówek oświatowo- wychowawczych, które posiadały na stanie substancje i mieszaniny chemiczne. Brak aktualnego spisu posiadanych substancji chemicznych i ich mieszanin stwierdzono w 3 kontrolowanych placówkach (15%). Brak oznakowania substancji chemicznych lub oznakowanie niezgodne z przepisami stwierdzono w 1 placówce (5%). Pozostałe placówki szkolne posiadają aktualny spis tych substancji oraz ich karty charakterystyk.

3.7. Sale gimnastyczne

Zastępczą salę gimnastyczną, bez zaplecza sanitarnego posiada 1 szkoła - Szkoła Podstawowa Nr 9. W 1 szkole warunki do prowadzenia zajęć WF są niewystarczające, pomimo posiadanej infrastruktury do prowadzenia zajęć WF (zajęcia odbywają się również na korytarzu):

- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 (Szkoła Podstawowa Nr 1) Jaworzno, ul. Matejki 3.

3.8. Nadzór nad gabinetami profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach

Wszystkie gabinety wyposażone są w punkt poboru wody ciepłej i zimnej, mają zapewnione odpowiednie warunki do mycia rąk.

W szkolnych gabinetach nie wykonuje się szczepień ochronnych, badań lekarskich - są one przeprowadzane w rejonowych przychodniach lekarskich.

3.9. Pomiary natężenia oświetlenia sztucznego w szkołach

W roku 2022 pracownicy Oddziału Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach prowadzili pomiary natężenia oświetlenia w salach zajęć w dwóch placówkach szkolnych:

- I LO im. T. Kościuszki w Jaworznie, ul. Licealna 3,

- II LO im. Cz. Miłosza w Jaworznie, ul. M. Skłodowskiej-Curie 6,

Oceną objęto zarówno sale lekcyjne, sale gimnastyczne oraz inne pomieszczenia dydaktyczne, a także trakty komunikacyjne szkół.

Wyniki pomiarów oświetlenia sztucznego przeprowadzonych w latach 2021 – 2022 przedstawiają się następująco:

Oświetlenie sztuczne

Rodzaje placówek	Oświetlenie sztuczne			
	Liczba skontrolowanych pomieszczeń		Liczba i procent pomieszczeń, w których stwierdzono oświetlenie niezgodne z normą	
	2021	2022	2021	2022
Przedszkola	0	0	0	0
Szkoły podstawowe	49	0	35 (71%)	0
Gimnazja	0	0	0	0
Zespoły szkół	0	0	0	0
Inne placówki (LO)	0	52	0	48 (92%)
Razem	49	52	35 (71%)	48 (92%)

4. Nadzór nad placówkami z pobytem dziennym, wychowania pozaszkolnego i placówkami rekreacyjnymi

Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 19 kontroli.

Bieżący nadzór wykazał 1 obiekt w złym stanie higieniczno-sanitarnym. W porównaniu z rokiem 2021 sytuacja higieniczna w obiektach z pobytem dziennym i placówkach rekreacyjnych nie uległa zmianie.

5. Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży

W okresie ferii zimowych w roku 2022 zorganizowano wypoczynek dla dzieci i młodzieży w formie półkolonii na 8 turnusach wypoczynkowych. Z wypoczynku zorganizowanego w miejscu zamieszkania skorzystało 109 dzieci. W 4 placówkach zapewnione było dożywianie. W okresie ferii letnich w roku 2022 zorganizowano wypoczynek dla dzieci i młodzieży w formie półkolonii na 13 turnusach wypoczynkowych. Z wypoczynku zorganizowanego w miejscu zamieszkania skorzystało 224 dzieci. W 8 placówkach zapewnione było dożywianie, którego warunki kontrolował pracownik Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku. W zakresie żywienia nieprawidłowości nie stwierdzono.. Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 10 kontroli. We wszystkich placówkach zorganizowanego wypoczynku dla dzieci zapewnione były odpowiednie warunki sanitarno-higieniczne. Dzieci z placówek, w których nie zapewniono opieki medycznej mogły korzystać z opieki medycznej w przychodniach rejonowych.

III. Podsumowanie i wnioski

Stan sanitarny placówek nauczania i wychowania ocenia się pozytywnie. Stan techniczny placówek ulega systematycznej poprawie. Współpraca z samorządem terytorialnym układa się dobrze. W 2022 r. w całości zrealizowane zostały 4 decyzje wydane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, w tym 3 z 2021 r. i 1 z 2022r.

Celem dalszej poprawy warunków sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych należy:

1. Systematycznie prowadzić bieżące i kapitalne remonty w obiektach.
2. Uwzględnić w planach wieloletnich dalszą poprawę warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.
3. Doposażyć szkoły w meble edukacyjne z certyfikatem dostosowane do wzrostu dzieci.
4. Doposażyć szkolne sale chemiczne w odpowiedni sprzęt, certyfikowane meble do przechowywania chemikaliów oraz substancje chemiczne.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zakres działania pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego obejmuje zadania wynikające z Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Należą do nich:

I. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji

1. W 2022 r. opiniowano 2 projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla kolektora ogólnospławnego DN1800 LONTY w Jaworznie oraz dla cmentarza Wilkoszyn w Jaworznie. Celem miejscowego planu była budowa kolektora ogólnospławnego DN1800 LONTY w dzielnicy Jeleń o pow. ok. 1,3 ha. Projektowana przebudowa kolektora ma za zadanie umożliwienie grawitacyjnego spływu ścieków na całej długości oraz lokalizację kolektora na obszarze poza wpływem eksploatacji górniczej. W zakresie odprowadzania ścieków sanitarnych ustala się: modernizację i rozbudowę systemu odprowadzania ścieków do systemu kanalizacji zbiorczej. Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Cmentarz Wilkoszyn”, części istniejącej oraz projektowanej wraz z 50-cio metrową strefą sanitarną od terenu cmentarza o powierzchni ok. 28,94 ha. Wokół terenu cmentarza będzie znajdował się teren zieleni bez prawa do zabudowy, stanowiący strefę sanitarną cmentarza. W warunkach zagospodarowania w granicach strefy sanitarnej 50 m od cmentarza ustala się zakaz lokalizacji: budynków mieszkalnych, działalności gospodarczej z zakresu gastronomii i produkcji żywności, zakładów żywienia zbiorowego.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dotyczył 3 dokumentów. Projekt planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna wraz z prognozą oddziaływania na środowisko dla terenu „Jeziorki” w Jaworznie o pow. ok. 12,5 ha. Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o projektowanej powierzchni 10,67 ha, a pozostałe to tereny zieleni urządzonej, teren lasu oraz teren drogi publicznej. Na terenie przeznaczenie podstawowe to zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, natomiast przeznaczenie dopuszczalne to usługi na potrzeby biur, gabinetów, pracowni, drobnego handlu. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu „Pastwiska” w Jaworznie obejmuje obszar o pow. ok. 6 ha w jednostce strukturalnej „Bory” w Jaworznie. Przedmiotem planu była konieczność uporządkowania istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz potrzeba stworzenia warunków dla rozwoju nowych terenów mieszkaniowych. Założeniem projektu było zapewnienie możliwości rozwoju terenów na potrzeby zabudowy jednorodzinnej i mieszkalno-usługowej. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego uzupełniającego tereny mieszkaniowe w Jaworznie. Plan obejmował 46 obszarów o łącznej powierzchni ok. 26,7ha. Granicami planu objęto pojedyncze działki oraz grupy kilku działek, które przeznaczone zostaną na cele mieszkaniowe. Tereny o większej powierzchni znajdują się w dzielnicach: Centrum, Długoszyn, Jeleń,

Byczyna i Ciężkowice. Obszar Jaworzna objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego nieznacznie wzrósł i wyniósł około 70% terenu miasta. W przypadku terenu, na którym nie ma aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, Urząd Miejski w Jaworznie występuje do PPIS o uzgodnienie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu lub uzgodnienie lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2022 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał 4 uzgodnienia dla warunków zabudowy w formie postanowienia – dla budowy budynku jednorodzinnego, budynku mieszkalnego jednorodzinnego i budynku garażowo-gospodarczego przy ul. Struga oraz dwukrotnie zagospodarowanie działki w formie rekreacyjno-gastronomicznej w Jaworznie.

II. Zagadnienie polegające na uzgodnieniu przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych.

Pierwszym etapem na drodze postępowania w sprawie decyzji środowiskowej jest zajęcie stanowiska w formie opinii sanitarnej, w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby, co do zakresu raportu o oddziaływania na środowisko. W 2022 roku zostało wydanych **6 opinii sanitarnych**. W pięciu przypadkach odstąpiono od konieczności sporządzenia raportu, w jednym przypadku wydano opinię w sprawie konieczności jego sporządzenia i zakresu raportu - art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2022r., poz. 1029 z późn. zm.).

Opinie o braku konieczności sporządzenia raportu wydane zostały dla następujących przedsięwzięć:

- Budowa kolektora ogólnospławnego DN1800 LONTY w rejonie dzielnicy Jeleń w Jaworznie.
- Przebudowa kanału wód dołowych do osadnika Biały Brzeg dla Tauron Wydobycie S.A.- Zakład Górniczy Sobieski w Jaworznie.
- Przebudowa istniejącego placu składowego oraz budowa nowych placów składowych dla Tauron Wydobycie S.A. –Zakład Górniczy Sobieski przy ul. Sulińskiego 2 w Jaworznie.
- Instalacja do produkcji wyrobu budowlanego: popiołu lotnego do betonu zgodnie z wymaganiami normy PN-EN 450-1 na terenie Elektrowni Jaworzno III.
- Zmiana gruntów leśnych na grunty nieleśne oraz wycinka drzew i krzewów z obszaru obejmującego działki między Wysokim Brzegiem, a Obwodnicą Jaworzna.

Dla ww. planowanych inwestycji odstąpiono od konieczności sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko, z uwagi na fakt, iż przedmiotowe inwestycje będą realizowane na terenach przekształconych przez człowieka (przemysłowych i kopalnianych). Za odstąpieniem od konieczności raportu przemawiał również fakt, że inwestycje znajdują się w bezpiecznej odległości od zabudowy mieszkaniowej, a planowany zakres działalności był podobny lub ten sam co prowadzony na danym terenie oraz przy założeniu, że inwestycje przyczynią się do poprawy aktualnych warunków pracy i zmniejszeniu uciążliwości na środowisko dotychczasowej działalności.

Wydano opinie o konieczności sporządzenia raportu dla następującego przedsięwzięcia:

- Zmiana uwarunkowań środowiskowych dotyczących budowy zakładu produkcji preparatów dla higieny sanitarnej oraz ekologicznych środków dla agrorolnictwa przy ul. Elektryków w Jaworznie.

Dla ww. inwestycji nałożono konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko z uwagi na bliskie sąsiedztwo mieszkalne i planowane prowadzenie działalności przez całą dobę, nie jak dotychczas na jedną zmianę. Dodatkowo zmianie ulegną parametry emitorów zanieczyszczeń - ich liczba i rozmieszczenie.

Drugim etapem postępowania jest wydanie uzgodnienia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji planowanego przedsięwzięcia.

Drugim etapem dla tego postępowania administracyjnego jest **uzgodnienie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji planowanego przedsięwzięcia** (poz. 19). W 2022 roku wpłynął wniosek dla inwestycji pn. „Rozbudowa instalacji do zbierania i przetwarzania odpadów” zlokalizowanej przy ul. F. Chopina 94 w Jaworznie na terenie po byłych „Zakładach Chemicznych AZOT”. Decyzja nie została wydana w 2022 r. z uwagi na konieczność przedstawienia wyjaśnień do złożonej dokumentacji. Po przeprowadzeniu wizji na terenie planowanej inwestycji, która już na tym terenie funkcjonuje, ale w ograniczonym zakresie zostało wydane pismo wzywające stronę do uzupełnienia. Postępowanie wyjaśniające trwa i zostały już wydane 3 postanowienia o przedłużeniu załatwienia sprawy. W 2022 r. nie były opiniowane projekty planów remediacji, warunków przeprowadzania działań naprawczych w środowisku gminy Jaworzna, nie było również projektów gminnych programów rewitalizacji.

III. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dokonano **uzgodnień dla 26 dokumentacji projektowych**, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym **5** opinii – zostało uzgodnionych negatywnie. Uzgodnienia dotyczyły takich inwestycji, jak: zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, gabinety lekarskie i poradnia dermatologiczna, sklepy spożywcze, lokale gastronomiczne, palarnia kawy, adaptacja budynku szkolnego na przedszkole, przebudowa kuchni w szkole i przedszkolu, pomieszczenia dydaktyczne szkoły dla dorosłych, przebudowa i rozbudowa budynku handlowo-usługowo-mieszkalnego. W przypadku opinii negatywnej uzgodnienie dotyczyło m.in.: budynku szkoły dla dorosłych, w którym zaprojektowano sale zajęć bez oświetlenia światłem dziennym. W dokumentacji dotyczącej powiększenia zakładu fryzjerskiego o kolejne stanowiska pracy, nie została zaprojektowana instalacja wentylacji mechanicznej. W przypadku 2 lokali gastronomicznych nieprawidłowo zaprojektowano technologię produkcji w części kuchennej (krzyżowanie się dróg czystych z brudnymi), nieprawidłowe wymiary toalet oraz brak rozwiązań projektowych instalacji wentylacji.

IV. Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów

Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów i dokonywane odbiory w związku ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub części, w ramach Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzono **74 kontrole, w tym 10 w trakcie budowy**. W oparciu o art. 56 ustawy Prawo Budowlane dokonano odbioru **22 obiektów** i wydano stanowisko w formie opinii sanitarnej. W oparciu o art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonano odbioru i wydano **40 opinii sanitarnych** stwierdzających spełnienie wymagań sanitarno-higienicznych, w związku ze zmianą sposobu użytkowania części lub całych obiektów.

Dopuszczone do użytkowania obiekty to: **40 opinii sanitarnych** stwierdzających spełnienie wymagań sanitarno-higienicznych, w związku ze zmianą sposobu użytkowania części lub całych obiektów (wykazane w poz. 38). Obiekty, które podlegają nadzorowi bieżącemu były kontrolowane i dopuszczone do użytku przy współdziałaniu nadzoru bieżącego poszczególnych sekcji, dokonywane były w przypadkach innych, niż pozwolenie na budowę.

Dopuszczone do użytku obiekty to:

- **Obiekty żywnościowo-żywnościowe:** sklepy ogólnospożywcze (Biedronka, Żabka, Stokrotka), lokale gastronomiczne (kuchnia orientalna, Ormiański grill, lokal gastronomiczny Bistro-Cafe, kebab), punkty gastronomiczne (tj. kebab, gorące i zimne napoje, lody, ciasta), sklepy mięsno-wędliniarskie, pracownia tortów, zmiany funkcjonalne w istniejącym zakładzie cukierniczym oraz technologii kuchni i catering, bar szybkiej obsługi na stacji paliw (subway), palarnia kawy. Przebudowa i modernizacja kuchni w szkołach i przedszkolach.
- **Obiekty będące pod nadzorem higieny komunalnej** tj.: zakłady kosmetyczne, zakłady fryzjerskie, hostel pracowniczy, kąpielisko na terenie OWR Sosina, toaleta publiczna.
- **Obiekty będące pod nadzorem epidemiologii** tj. gabinety lekarskie, przychodnia lekarska poradnia dermatologiczna i stomatologiczna.
- **Obiekty będące pod nadzorem higieny pracy:** sklep z artykułami samochodowymi, zaplecze socjalno-biurowe zakładu meblowego Fornit, adaptacja budynku na cele sanitarno-higieniczne Zakładu Oczyszczania Miasta.
- **Obiekty będące pod nadzorem higieny dzieci i młodzieży:** modernizacje i adaptacje części pomieszczeń szkolnych na oddziały przedszkolne.
- **Obiekty przemysłowe:** hala spieniarek na terenie istniejącego zakładu DOM-STYR, hala produkcyjna z budynkiem usługowo-biurowym firmy RISER, hala warsztatowa z częścią administracyjno-socjalną EKO-PRO.
- **Budynki mieszkalne:** wielorodzinne, zabudowa jednorodzinna, obiekty związane z obsługą budynków mieszkalnych wielorodzinnych – kotłownie.

W roku 2022 najczęściej otwieranymi obiektami były obiekty związane z gastronomią i sprzedażą artykułów żywnościowych, które otwierali indywidualni przedsiębiorcy, tworząc dla siebie stanowiska pracy. Inne obiekty, które były również w znacznej ilości to zakłady fryzjerskie i kosmetyczne. Zostało zgłoszonych do odbioru 4 placówki przedszkolne i 1 placówka szkolna, w tym 1 przedszkole nowopowstałe, pozostałe to obiekty istniejące, które zostały zmodernizowane i dostosowane do aktualnych przepisów sanitarnych oraz odebrane w oparciu o uzgodnioną dokumentację projektową. W trakcie kontroli odbieranych obiektów zwracano uwagę na realizację ww. zgodnie z uzgodnioną dokumentacją. Sprawdzano, czy są zagwarantowane odpowiednie warunki pracy dla pracowników, właściwe ciągi technologiczne w obiektach gastronomicznych, w placówkach przedszkolnych oraz czy stosowane materiały budowlane i wykończeniowe są właściwe pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Przy kontrolach obiektów zgłaszanych do odbioru, pracownicy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego spotykają się z brakiem zgodności wykonania inwestycji z dokumentacją projektową. Zostało wydanych **88 decyzji płatniczych** za czynności kontrolne do opinii sanitarnych dla nowo odbieranych obiektów i uzgodnień dokumentacji projektowej.

V. Podsumowanie pracy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego za 2022

Zadania ZNS	2021r.	2022r.
Uzgodnienia studium, zakres i stopień szczegółowości, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	8	8
Warunki zabudowy i zagospodarowania terenu	8	4
Uzgadnianie dokumentacji projektowej	11	23
Konieczność sporządzenia i zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko	7	6
Uzgodnienia przed decyzją środowiskową	0	0
Przeprowadzone kontrole	57	74
Odbiory nowopowstających obiektów	50	62
Inne pisma, opinie	154	137
Ogółem wydane stanowiska	188	196

Tabela z wykazem inwestycji realizowanych na poszczególnych etapach w 2022r.

l.p.	Rodzaj obiektu	Liczba uzgodnień dot. uwarunkowań środowiskowych	Liczba uzgodnionych projektów	Liczba odbiorów ogółem	Liczba odbiorów dokonanych za pierwszym razem
1.	obiekty sportu i rekreacji, jak: stadiony, amfiteatry, skocznie i wyciągi narciarskie, odkryte baseny, kąpielisko Sosina	0	0	1	1
2.	szkoły modernizowane lub przebudowywane (zaplecze sportowe, sala gimnastyczna)	0	0	2	1
3.	przedszkola nowe publiczne i niepubliczne	0	1	1	1
4.	przedszkola modernizowane lub przebudowywane	0	0	4	4
5.	Przychodnie POZ	0	0	1	1
6.	prywatne gabinety lekarskie	0	2	2	2
7.	budynki zakwaterowania turystycznego i rekreacyjnego, tj.: hotele, motele, pokoje gościnne, hostele	0	0	1	1
8.	budynki biurowe, biurowo-socjalne i konferencyjne	0	0	5	4
9.	zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i studia tatuażu, fitness	0	8	9	7
10.	stołówki (w tym szkolne, przedszk. modernizowane)	0	2	2	2
11.	restauracje (w tym moderniz. istniejących)	0	1	2	1

12.	bary, pizzeria, catering, produkcja gastronomiczna ze sprzedażą	0	6	14	11
13.	obiekty handlowe i usługowe zw. z żywnością, cukiernie, suplementy	0	2	12	12
14.	warsztaty rzemieślnicze, stacje obsługi pojazdów, bud, sanit.-hig. Oczyszczania Miasta	0	0	1	1
15.	obiekty przemysłowe, jak: budynki produkcyjne, produkcja kosmetyków i suplementów diety, hale usługowo-magazynowe, zakład cukierniczy	0	0	5	5
16.	oczyszczalnie ścieków pompownie ścieków, toalety publiczne	0	0	1	1
17.	obiekty handlowe nie związane z żywnością	0	2	4	3
18.	budynki wielorodzinne, jednorodzinne, garaże, kotłownie	0	0	6	5
19.	usługi oświatowe- szkoły dla dorosłych	0	2	1	1

OŚWIATA ZDROWOTNA

I. Zakres działań

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w 2022 roku wynikały z założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia prozdrowotne miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie wśród społeczeństwa właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych. W 2022 roku w zakresie oświaty zdrowotnej inicjowane, organizowane i koordynowane były następujące programy oraz akcje prozdrowotne:

II. Programy edukacyjne

1. Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Zasadnicze działania:

W roku 2022 w ramach działań przeprowadzono realizację wojewódzkiego Projektu „Nie daj się HIV – zapobiegaj zakażeniu” w 8 szkołach ponadpodstawowych. Projekt miał na celu podniesienie poziomu wiedzy młodzieży na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV i choroby AIDS, w tym dróg zakażenia. W projekcie wzięło udział 906 dzieci. W ramach działań przeprowadzono konkurs dla nauczycieli szkół ponadpodstawowych na najlepszy scenariusz lekcji edukacyjnej, w którym uczestniczył 1 nauczyciel. Podczas obchodów Światowego Dnia AIDS wygłoszono prelekcję na temat HIV i AIDS w I liceum Ogólnokształcącym w Jaworznie, w której uczestniczyło 35 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W celach edukacyjnych prowadzono dystrybucję

materiałów informacyjno – edukacyjnych w placówkach szkolnych, podmiotach leczniczych i podczas wydarzeń kulturalnych. Łączna liczba odbiorców to 9 912 osób. W ramach Europejskiego Tygodnia Testowania oraz Światowego dnia HIV/AIDS zamieszczano posty na stronie internetowej i mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter). Liczba odbiorców tych działań to 941 osób.

2. Program edukacyjny „Ars, czyli jak dbać o miłość?”

Program „Ars, czyli jak dbać o miłość” dotyczy profilaktyki używania substancji psychoaktywnych i jest adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Celem głównym programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Cele szczegółowe programu:

- zwiększenie u uczestników programu umiejętności i postaw pomocnych w unikaniu używania substancji psychoaktywnych, zwłaszcza umiejętności spostrzegania zagrożeń i asertywnego stawiania granic,
- zwiększenie u uczestników programu wiedzy o konsekwencjach używania substancji psychoaktywnych dla życia rodzinnego i zdrowia prokreacyjnego, i w tym kontekście zmniejszenie wpływu mitów na temat dobroczynnego działania alkoholu na organizm kobiet w ciąży, które utrzymują się w świadomości społecznej.

Zasadnicze działania:

- przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadpodstawowych;
- dystrybucja materiałów edukacyjnych.

W roku szkolnym 2021/2022 program realizowało 10 z 12 szkół ponadpodstawowych. Edukacją objęto 115 uczniów oraz 98 rodziców. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 660 osób.

3. Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

- program o zasięgu wojewódzkim

Jest to program profilaktyki uniwersalnej bazujący na metodach aktywizujących, adresowany do młodzieży w wieku 13-15 lat. Celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. W roku szkolnym 2021/2022 w programie wzięło udział 12 szkół. Edukacją objęto 829 uczniów i 296 rodziców. W ramach realizacji programu przeprowadzono szkolenie online koordynatorów szkolnych, w których uczestniczyło 5 osób. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 244 osób.

4. Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”

Głównym celem programu jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Grupą docelową do której skierowany jest nowy program, są dzieci w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). Zasadnicze działania:

- Przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadpodstawowych;

- szkolenie koordynatorów szkolnych;
- dystrybucja materiałów edukacyjnych.

W roku szkolnym 2021/2022 program realizowało 13 placówek. Edukacją objęto 444 uczniów oraz 339 rodziców. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 474 osób.

5. Program „Klub Zdrowego Przedszkolaka”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem głównym programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej. Zajęcia dla dzieci prowadzone są przez nauczycieli przedszkolnych i poruszają następujące zagadnienia:

- prawidłowe odżywianie – ph., „Żywnie na wagę zdrowia”
- aktywność fizyczna – ph., „Żywnie na wagę zdrowia”
- higiena rąk/profilaktyka chorób zakaźnych – ph., „Skoła czystych rąk”
- promieniowanie słoneczne – ph., „Brązowo, ale czy zdrowo?”
- rodzaje dymów oraz ich unikanie (szczególnie papierosowego) – ph. „Czyste powietrze wokół nas”.

Zasadnicze działania:

- przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadpodstawowych;
- szkolenie koordynatorów szkolnych;
- dystrybucja materiałów edukacyjnych.

W roku szkolnym 2021/2022 do realizacji wojewódzkiego projektu pn. „Klub Zdrowego Przedszkolaka” przystąpiło 15 przedszkoli. Działaniami objęto 410 dzieci w wieku przedszkolnym oraz 1 370 rodziców i opiekunów. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 186 osób.

6. Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest wzrost wiedzy uczniów szkół ponadpodstawowych na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HBV i HCV oraz sposobów ich zapobiegania. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadpodstawowych. Zasadnicze działania:

- przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadpodstawowych;
- dystrybucja materiałów edukacyjnych.

W roku szkolnym 2021/2022 program realizowany był w 7 placówkach. Edukacją objęto 495 uczniów. O programie poinformowano 643 rodziców. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 379 osób.

7. Program „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Adresatami programu są uczniowie I klas szkół ponadpodstawowych, rodzice i opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna. Zasadnicze działania:

- przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadpodstawowych;

- dystrybucja materiałów edukacyjnych.

W roku szkolnym 2021/2022 w programie wzięło udział 5 szkół. Edukacją objęto 490 uczniów i 240 rodziców. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 211 osób.

8. Program „Znamie! Znam je?”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest budowanie wśród młodzieży świadomości w zakresie profilaktyki czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw. Upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry. Adresatami działań są uczniowie szkół ponadpodstawowych. Zasadnicze działania:

- przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadpodstawowych;
- dystrybucja materiałów edukacyjnych.

W roku szkolnym 2021/2022 program edukacyjny prowadzony był w 7 szkołach ponadpodstawowych. Edukacją objęto 576 uczniów oraz 783 rodziców. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 608 osób.

9. „Czyste Powietrze wokół nas”

- program o zasięgu wojewódzkim

Program adresowany jest do dzieci 5- i 6-letnich uczęszczających do przedszkoli oraz ich rodziców i opiekunów. Jego głównym celem jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń. Zasadnicze działania:

- przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadpodstawowych;
- dystrybucja materiałów edukacyjnych.

W roku szkolnym 2021/2022 program realizowany był w 18 przedszkolach z udziałem 363 dzieci. Liczba rodziców objętych edukacją to 395 osób. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 95 osób.

10. „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”

Program skierowany jest do placówek wychowania przedszkolnego. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych u dzieci przedszkolnych. Główne założenie programu:

- zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne
- kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych
- propagowanie zdrowego stylu życia
- zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych.

Zasadnicze działania:

- przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadpodstawowych;
- szkolenie dla koordynatorów realizujących program;
- dystrybucja materiałów edukacyjnych.

W roku szkolnym 2021/2022 program realizowany był w 10 przedszkolach. Edukacją objęto 412 dzieci oraz 247 rodziców. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 82 osoby.

11. Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia

W 2022 roku przebiegał pod hasłem WHO: „Our planet, our health - Nasza planeta, nasze zdrowie”. W roku 2022 w ramach Światowego Dnia Zdrowia zamieszczono posty informacyjne w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Przeprowadzono zajęcia edukacyjne w Szkole Podstawowej nr 15 w Jaworznie, w Szkole Podstawowej nr 18 oraz w Szkole Podstawowej nr 11 w Jaworznie, podczas których wygłoszono prelekcję na temat zdrowego stylu życia. Łącznie działaniami objęto 328 osób.

12. Akcja wojewódzka Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”

Celem podjętych działań jest profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. W ramach realizacji akcji w 2022 r. podjęto następujące działania:

- prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych;
- organizowano zajęcia edukacyjne wśród uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych;
- prowadzono zajęcia warsztatowe dot. używek podczas wypoczynku letniego;
- prowadzono dystrybucje materiałów informacyjno – edukacyjnych do placówek oświatowych;
- zamieszczono informacje o akcji na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno.

Łącznie działaniami objęto 18 038 osoby.

13. „Brązowo, ale czy zdrowo?”

Celem akcji jest kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim. W ramach realizacji akcji podjęto następujące działania:

- prowadzono zajęcia dot. bezpiecznego opalania podczas wypoczynku letniego;
- prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych;
- prowadzono dystrybucje materiałów informacyjno – edukacyjnych do placówek oświatowych;
- zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno.

Łącznie działaniami objęto 43 304 osoby.

14. Akcja informacyjna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia” oraz „#SzczepimySię”

Celem interwencji jest podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych, zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym). Grupą docelową jest ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. W ramach realizacji akcji w 2022 r. zorganizowano:

- prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych;
- organizowano zajęcia edukacyjne wśród uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych;
- prowadzono zajęcia warsztatowe dot. używek podczas wypoczynku letniego;
- prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych do placówek oświatowych;
- zamieszczono informacje o akcji na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno.

Łącznie działaniami objęto 19 151 osoby.

15. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

Celem akcji jest promowanie wiedzy na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków oraz zwiększenie świadomości, jakim zagrożeniem dla zdrowia każdego z nas jest zjawisko antybiotykooporności. Narastanie tego zjawiska to w dużej mierze skutek niewłaściwego stosowania i nadużywania antybiotyków.

W roku 2022 przeprowadzono następujące działania:

- zorganizowano wystawę materiałów informacyjno – edukacyjnych w Centrum Medycznym PZU Zdrowie ELVITA Jaworznie;
- przeprowadzono pogadanki dot. antybiotykooporności w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych;
- prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno edukacyjnych w placówkach oświatowych i podmiotach leczniczych na terenie miasta Jaworzna;
- zamieszczano posty informacyjne w mediach społecznościowych oraz stronie internetowej.

Łączna liczba odbiorców akcji to 6528.

16. Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego oraz zimowego

Celem akcji „Bezpieczne Wakacje” jest stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie woj. śląskiego. W ramach realizacji akcji podjęto następujące działania:

- przeprowadzono pogadanki na temat bezpiecznych zachowań dzieci i młodzieży podczas wypoczynku;
- prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych w placówkach szkolnych oraz miejscach wypoczynku letniego;

- zorganizowano wystawę plakatów dot. akcji w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie;
- promowano akcję podczas lokalnych wydarzeń kulturowych.
- zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno.

Działaniami objęto 23 502 osób. Podczas wypoczynku zimowego z powodu stanu epidemii działania przeprowadzono dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych do placówek oświatowych oraz miejsc wypoczynku zimowego. Zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie działaniami objęto 752 osób.

17. Profilaktyka zatruc grzybami (bezpieczne grzybobranie)

Akcja edukacyjna dotycząca grzyboznawstwa i zatruc grzybami. W ramach realizacji akcji prowadzono punkt informacyjno – edukacyjny podczas obchodów „Tygodnia Seniora” oraz prowadzono działania edukacyjne w mediach społecznościowych PSSE Jaworzno. Łącznie działaniami objęto 1 093 osoby.

18. Profilaktyka wad postawy pn. „Lekki tornister”

Wojewódzka akcja skierowana do uczniów szkół podstawowych, a zwłaszcza klas I-III.

Cele interwencji:

- podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu,
- zwrócenie uwagi na wciąż istniejący problem przeciążonych plecaków i tornistrów uczniów,
- konsekwentne zmniejszanie przeciążenia noszonych przez dzieci bagaży, dbanie o właściwą postawę ciała.

W ramach realizacji akcji podjęto następujące działania:

- przeprowadzono pogadanki na temat profilaktyki wad postawy wśród uczniów klas I-III;
- prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych w placówkach szkolnych;
- zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno.

Działaniami objęto 10 835 osób.

19. Akcja informacyjno-edukacyjna „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”

Wojewódzka akcja która miała na celu przypomnienie społeczeństwu, jak ważne jest przestrzeganie podstawowych zasad higieny i bezpieczeństwa w ograniczaniu rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem SARS- CoV-2 w trakcie trwania epidemii. W ramach akcji zamieszczano posty informacyjno – edukacyjne w mediach społecznościowych oraz stronie internetowej, rozsyłano ulotki w formie elektronicznej, przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do placówek oświatowych i przychodni. Łącznie działaniami objęto 1676 osób.

20. Akcja informacyjno – edukacyjna pt. „Wirusoochrona”

Wojewódzka akcja mająca na celu promocję przestrzegania podstawowych zasad higieny osobistej wśród najmłodszych uczniów w celu zapobiegania chorobom zakaźnym przenoszonym drogą kropelkową ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki koronawirusa i grypy, w tym: budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk, nauczanie dzieci prawidłowego mycia rąk. Dodatkowym celem akcji jest:

- zachęcenie i zwrócenie uwagi na rolę szczepień ochronnych jako najskuteczniejszej formy zapobiegania rozprzestrzenianiu się wielu chorób zakaźnych;
- zachęcenie dzieci do codziennej aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania.

W roku 2022 w ramach akcji podjęto następujące działania:

- zorganizowano szkolenia indywidualne oraz w formie online dla szkolnych i przedszkolnych koordynatorów,
- przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do placówek oświatowych,
- zamieszczano informację na stronie internetowej oraz mediach społecznościowych
- przeprowadzono konkurs na nagranie 30 sekundowego spotu zachęcającego do mycia rąk, w którym wzięło udział 3 szkoły.

Akcja dotarła do 11 007 odbiorców.

21. Kampania informacyjna „Wybieraj Bezpieczną żywność”

#EUChooseSafeFood

Celem kampanii jest zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat roli nauki w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności w UE oraz zachęcenia obywateli do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych. Kampania skierowana jest do grupy odbiorców, którzy nie są specjalistami w dziedzinie bezpieczeństwa żywności i odżywiania w wieku od 25 do 45 lat, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i młodych rodziców. W roku 2022 w ramach akcji podjęto następujące działania:

- zorganizowano webinary dot. bezpieczeństwa i higieny żywności oraz czytania etykiet produktów spożywczych,
- przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych w formie elektronicznej do placówek,
- przeprowadzono zajęcia edukacyjne dot. bezpieczeństwa żywności i czytania etykiet w I Liceum Ogólnokształcącym w Jaworznie;
- akcję prowadzono na stronie internetowej oraz mediach społecznościowych PSSE Jaworzno.

Akcja dotarła do 21 957 odbiorców.

III. Podsumowanie

- wizytacje placówek nauczania i wychowania: 11
- szkolenia organizowane przez PSSE Jaworzno: 6
- narady z instytucjami i organizacjami: 65

Współpraca nawiązana przez PSSE Jaworzno w zakresie działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia z innymi jednostkami i instytucjami na terenie powiatu:

- Wydział Promocji, Kultury i Sportu,
- Wydział Zdrowia,

- Miejskie Centrum Kultury i Sportu,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Szkoły Podstawowe oraz Szkoły Ponadpodstawowe,
- Przedszkola,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komenda Miejska Policji w Jaworznie,
- Lokalne mass media.